

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR ANABİLİM DALI
RESİM İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ İKİNCİ KADEME GÖRSEL
SANATLAR DERSİ PROGRAMININ İŞLENİŞİNDE KARŞILAŞILAN
TEMEL SORUNLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Lütfiye Ekin YEŞİLYURT

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Fatih BALCI

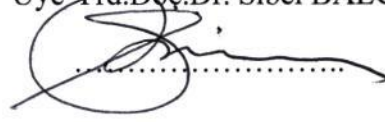
Çanakkale-2009

Sosyal Bilimler Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne,
L¼tfiye Ekin YEŞİLYURT'a ait "İlköğretim Okullarındaki İkinci Kademe Görsel
Sanatlar Dersi Programının İşlenişinde Karşılaşılan Temel Sorunlar" adlı
çalışma, j¼rimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalında
Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Yrd.Doç.Dr. Fatih BALCI
(Danışman)

¼ye Yrd.Doç.Dr. Sibel BALCI

¼ye Yrd.Doç.Dr. Çavuş ŞAHİN

ÖZET

Bu araştırma, ilköğretim okullarında görev yapan Görsel Sanatlar öğretmenlerinin ders programının işlenişinde karşılaştıkları temel sorunları tespit etmek ve bu doğrultuda çözüm önerileri geliştirmek amacı ile yapılmıştır.

Toplumların eğitim düzenleri oluşturulurken faydalanan alanlardan birisi de sanat eğitimi alanıdır. Hem kültürün geliştirilmesi hem de bireylerin ruh sağlığını dengede tutabilmesi açısından bu gereklidir. Çocuğun gelişiminde kendini tanıması ve kişiliğini bulmasında Görsel Sanatlar Eğitimi önemli bir yere sahip olmasına rağmen bu derse gereken önem verilmemektedir.

Türk Milli Eğitim sisteminin sanata ve sanat eğitim amaçlarına bakıldığında olumluluk ve olumsuzlukları bir arada görmek mümkündür. Genel eğitimin olumlu olumsuz yönleri ile tartışılması bir yana, yeterince önemsenmeyen, öneminin farkına varılmayan sanat eğitimi biraz da kendi yapısından kaynaklanan bir takım sebeplerle temele oturtulamamıştır.

Dersin işleniş amaçlarına dair bilgi yetersizlikleri, sosyo-kültürel ortam, araç-gereç ve donanım bakımından yoksun okulların durumuyla birleşince Görsel Sanatlar dersi öğretmenleri, programı uygularken çeşitli problemlerle karşılaşmaktadır. Ankette karşılaşılan bu problemlere ilişkin 63 görüş yer almaktadır. Öğretmenlerin bu görüşlere katılma dereceleri sorgulanmaktadır. Verilerin toplanmasında kullanılan araç Likert tipi bir ölçektir. İstatistiksel çözümlemeler için SPSS (The Statistical Packet for the Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda bulgular ve yorumlar kısmı oluşturulmuştur.

Dünyanın değişen ve gelişen şartlarına göre sanat eğitiminin gerekliliği tartışma götürmeyecek bir gerçektir. Uluslararası ilişkiler alanındaki hızlı değişme ve gelişmeler yeni, çağdaş eğitim politikalarının oluşturulmasını zorunluluk haline getirmiştir. Eğitim-öğretimin en önemli öğelerinden biri olan öğretmenlerin

karşılaştıkları problemleri tespit etmek, ortadan kaldırmak ve eğitimi çağdaş standartlara ulaştırmak ülkelerin eğitim politikalarında ilk sırada olmalıdır.

Araştırma verilerinden elde edilen bulgulara göre ilköğretim okullarında görevli Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin hedeflenen amaç ve davranışları kazandırmalarını engelleyecek pek çok problem ortaya çıkmıştır.

ABSTRACT

The This research is carried out in order to determine the problems that visual arts teachers in primary schools encounter while running the curriculum, and to develop the solutions according to them.

One of the fields which are made use of while composing the order of the nations' education is the education of art. It is important for both the development of the culture and the balance of one's spirit. Although teaching of art is important for a child to recognize himself in the progress of development and then to find himself, This class isn't given importance. Thus, the importance of the art education, which will be followed in the primary education, is rising.

It is possible to see the pros and cons while looking at the Turkish National Education system's way of look to the art and art education at the point of view of the hierarchical order of the aims. The general education is debated in its negative and positive sides, aside, the education of arts ,which is not given importance, and ,whose importance is not noticed, with the special qualities of itself, is not set on a basis.

Lacking the knowledge about the following the curriculum, when united with the schools lack of socio-cultural environment, and, enough tools and rigging, teachers of visual arts encounter with some difficulties. There is 63 opinions in the survey about these problems. The grade of the teachers' agreement is questioned. The tool which is used for the collecting of the information is a kind of Likert scale. For the statistical analysis SPSS(The Statistical Packet for the Social Sciences) is used. In accordance with the information which is get, the discoveries and the comments parts are formed.

It is an undebatable fact that, in the progressing and changing conditions of the world, art education is important. The rapid changes and progresses in the field of international relations make it compulsory to formation of the new and modern

education policies. In the education policies of the governments, it should be the first to determine the problems which the most important subjects of the education, teachers, encounter with, to abolish them, to raise the conditions of the education to the modern standards.

According to the discoveries which are get from the data of the survey, many problems, which will hinder the teachers, who are working in the primary schools, of bringing the aimed goals and the behaviours in, are aroused.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
JÜRİ ONAYI	
ÖZET	I
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ	X
ÖNSÖZ	XII
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Sanat Eğitimi ve Tanımı	1
1.2. Sanat Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği	2
1.2.1. Sanat Eğitiminin Genel Amaçları	6
1.3. Sanat Eğitiminin Gelişim Süreci	9
1.3.1. Türkiye’de Sanat Eğitiminin Geçirdiği Aşamalar	9
1.4. İlköğretim II. Kademedeki Görsel Sanatlar Eğitimi	17
1.4.1. 7-9 Yaş Grubu Özellikleri	17
1.4.1.1. Çocuğun Fiziksel Gelişimi	17
1.4.1.2. Çocuğun Ruhsal Gelişimi	17
1.4.1.3. Çocuğun Psiko - Sosyal Gelişimi	19
1.4.1.4. Çocuğun Resimsel Gelişimi	21
1.4.2. 9-12 Yaş Grubu Özellikleri	22
1.4.2.1. Çocuğun Fiziksel Gelişimi	22
1.4.2.2. Çocuğun Ruhsal Gelişimi	23
1.4.2.3. Çocuğun Sosyal Gelişimi	24
1.4.2.4. Çocuğun Resimsel Gelişimi	24
1.4.3. 12–14 Yaş Grubu Özellikleri	25
1.4.3.1. Çocuğun Sosyal Gelişimi	26
1.5. İlköğretimde Görsel Sanatlar Eğitiminin Sosyal Yönden Önemi ve Etkileri	27

1.6. İlköğretim İkinci Kademedeki Sanat Eğitimi	29
1.7. Türkiye’de Sanat Eğitiminin Başlıca Sorunları	37
1.7.1. Öğretim Programları Sorunu	39
1.7.2. Amaçlara Yönelik Sorunlar	42
1.7.3. İçerik Yönünden Kaynaklanan Sorunlar	43
1.8. Araştırmanın Amacı	44
1.8.1. Araştırmanın Önemi	49
1.8.2. Varsayımlar	50
1.8.3. Kapsam ve Sınırlılıklar	51
BÖLÜM II	52
YÖNTEM	52
2.1. Araştırma Modeli	52
2.2. Evren ve Örneklem	54
2.3. Verilerin Toplanması	54
2.4. Verilerin Çözümlemesi	57
BÖLÜM III	58
BULGULAR VE YORUM	58
3.1. Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	58
3.1.1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri	58
3.1.2. İlköğretim II. kademe Görsel Sanatlar dersi Programının kazanımlarını gerçekleştirebiliyor musunuz sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri	60
3.1.3. İlköğretim II. kademe Görsel Sanatlar dersi Programında öğrenme- öğretme sürecindeki öğretmen görüşleri	62
3.1.4. İlköğretim II. kademe Görsel Sanatlar dersi programının ölçme ve değerlendirme durumları hakkındaki öğretmen görüşleri	63
3.1.5. Sonuç ve Tartışma	64
3.2. Anket Verilerinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	71
3.2.1. Katılımcıların Kişisel Özellikleri	72
3.2.2. Görsel Sanatlar dersi Öğretim Programından Kaynaklanan Sorunlar ile ilgili Öğretmen Görüşleri	74

3.2.3. Araç Gereç Kullanımı ve Donanım Durumunu Belirten Öğretmen Görüşleri	87
3.2.4. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Amaçlara İlişkin Görüşlerin İncelenmesi	93
3.2.4.1. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Amaçlar Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	93
3.2.4.2. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Hedefler Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	94
3.2.4.3. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	94
3.2.4.4. Öğretmenlerin Cinsiyetleri İle İçerik Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	95
3.2.4.5. Öğretmenlerin Cinsiyetleri İle Değerlendirme Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	96
3.2.4.6. Öğretmenlerin Cinsiyetleri İle Araçlar Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	96
3.2.4.7. Öğretmenlerin Cinsiyetleri İle Fiziksel Durum Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	97
3.2.4.8. Öğretmenlerin Cinsiyetleri İle Sosyo-Kültürel Durum Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	98
3.2.5. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi	98
3.2.5.1. Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Amaçlar Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	99
3.2.5.2. Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Hedefler Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	100
3.2.5.3. Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Öğrenim Durumuna Yönelik görüşlerin İncelenmesi	101
3.2.5.4. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarının İçerik Açısından İncelenmesi	102

3.2.5.5. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarının Değerlendirmeye Yönelik İncelenmesi	103
3.2.5.6. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarının Araçlara Yönelik İncelenmesi	104
3.2.5.7. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarının Fiziksel Durum Açısından İncelenmesi	105
3.2.5.8. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarının Sosyo-Kültürel Durum Açısından İncelenmesi	106
3.2.6. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Amaçlara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi	107
3.2.6.1. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Hedefler Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	108
3.2.6.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Öğrenim Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	109
3.2.6.3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile İçerik Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	110
3.2.6.4. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Değerlendirme Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	111
3.2.6.5. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Araçlar Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	112
3.2.6.6. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Fiziksel Durum Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	113
3.2.6.7. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Sosyo-Kültürel Durum Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	114
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	116
SONUÇ VE ÖNERİLER	116
KAYNAKLAR	121
EKLER	127
EK 1: Araştırma İzni	128
EK 2: Veri Toplama Aracı: Görüşme Formu	129
EK 3: Veri Toplama Aracı: Ölçek Formu	130

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
f	: Frekans
sd	: Serbestlik derecesi
p	: Anlamlılık Düzeyi
N	: Birey sayısı
X	: Aritmetik Ortalama
Ss	: Standart Sapma
SPSS	: Statiscal Package For Social Sciences (Sosyal Bilimler İstatistik Paket Programı)
F	: Varyans Analizi(ANOVA)
%	: Yüzdelik
vb	: ve benzeri

TABLOLAR LİSTESİ

	SAYFA
Tablo 1	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri 59
Tablo 2	İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar dersi Programının Kazanımlarını Gerçekleştirebilme Durumu 60
Tablo 3	Ders Programın İçerik Boyutu Hakkındaki Görüşler 61
Tablo 4	Ders Programında Öğrenme-Öğretme Sürecindeki Görüşler 62
Tablo 5	Programın Ölçme ve Değerlendirme ile ilgili Durumları 63
Tablo 6	Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımları 72
Tablo 7	Öğretmenlerin Amaçlara Yönelik Sorulara Ait Bulgular 75
Tablo 8	Hedeflere Yönelik Sorulara Ait Bulgular 77
Tablo 9	Öğrenim Durumu ile İlgili Sorulara Ait Bulgular 79
Tablo 10	İçerik Yönünden Bulgular 82
Tablo 11	Değerlendirme Açısından Elde Edilen Bulgular 85
Tablo 12	Araç-Gereç Kullanımı ve Donanımına Ait Bulgular 87
Tablo 13	Fiziksel Sorunlara İlişkin Bulgular 88
Tablo 14	Sosyo-Kültürel Çevreden Kaynaklanan Sorunlara Ait Bulgular 90
Tablo 15	Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Amaçlar Arasındaki Farklılıklar 93
Tablo 16	Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Hedefler Arasındaki Farklılıklar 94
Tablo 17	Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile İçerik Arasındaki Farklılıklar 94
Tablo 18	Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Değerlendirme Arasındaki Farklılıklar 95
Tablo 19	Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Araçlar Arasındaki Farklılıklar 96
Tablo 20	Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Fiziksel Durum Arasındaki Farklılıklar 96
Tablo 21	Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Sosyo-Kültürel Durum Arasındaki Farklılıklar 97

Tablo 22	Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Amaçlar Arasındaki Farklılıklar	98
Tablo 23	Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Hedeflere Arasındaki Farklılıklar	99
Tablo 24	Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılıklar	100
Tablo 25	Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile İçerik Arasındaki Farklılıklar	101
Tablo 26	Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Değerlendirme Arasındaki Farklılıklar	102
Tablo 27	Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Araçları arasındaki Farklılıklar	103
Tablo 28	Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Fiziksel Durum Arasındaki farklılıklar	104
Tablo 29	Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Sosyo-Kültürel Durum Arasındaki Farklılıklar	105
Tablo 30	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Amaçlara ilişkin Görüşlerin İncelenmesi	106
Tablo 31	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Hedeflere ilişkin Görüşlerin İncelenmesi	107
Tablo 32	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Öğrenim Durumuna ilişkin Görüşlerin İncelenmesi	109
Tablo 33	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile İçeriğe ilişkin Görüşlerin İncelenmesi	110
Tablo 34	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Değerlendirmeye ilişkin Görüşlerin İncelenmesi	111
Tablo 35	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Araçlara ilişkin Görüşlerin İncelenmesi	112
Tablo 36	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Fiziksel Duruma ilişkin Görüşlerin İncelenmesi	113
Tablo 37	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Sosyo-Kültürel Duruma ilişkin Görüşlerin İncelenmesi	114
Tablo 38	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Sosyo-Kültürel Duruma Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	115

ÖNSÖZ

Günümüz toplumlarında insana bakış açısı değişmiş, bu sebeple eğitim programları bu yönde geliştirilmiştir. Teknolojinin hızlı gelişimi, insanı çözümleyebilmek için uğraşan bilimlerdeki yeni yönelimler, eğitimin yeni bakış açısını belirleyen etkenlerden olmuştur. Ülkemizde hem genel eğitim hem de bir disiplin alanı olan sanat eğitiminin her kademesi de bu değişimden ister istemez etkilenecektir. Ülkemizin değişen şartları için sanat eğitiminin de yeniden yapılanmaya ihtiyacı vardır.

Modern sanat eğitiminin gereği, sanat ve sanatçıya duyarlı bir toplum oluşturulması, estetik bilincin geliştirilmesi olmalıdır. Ülkemizde uygulanan sanat eğitimi programları bu konularda yetersiz kalmaktadır. Sanat eğitimi programındaki değişiklikler sadece dersin adının değiştirilmesiyle sınırlı kalmamalı, genişleyen müfredat programlarına kadar her türlü yenilik çağdaş eğitim anlayışı süzgecinden geçirilerek programa dahil edilmelidir.

Eğitimin yenileşmesinde sanat eğitimine büyük görevler düşmektedir. Sanat eğitimi ile ilgili mevcut programlarda teknolojik gelişmeler göz ardı edildiğinden içinde yaşadığı topluma ve çağa adapte olamayan nesiller yetişmektedir. Bugün artık sanat günlük hayatın içine sokularak, sanatla eğitim anlayışı benimsenmelidir.

Eğitimde çocuğun gelişimini ve yaratıcılığını engelleyen kalıplaşmış, katı, geçerliliğini yitirmiş değer yargıları ve geleneksel eğitim metotları yerine aktif, bağımsız, yaratıcı, gözlemci ve zihinsel potansiyelini kullanabilen bireyler yetiştirilmesi amaçlar arasında olmalıdır. Çocuğun daha duyarlı olmasında sanat eğitiminin önemli bir yapı taşı oluşturacağı unutulmamalıdır.

Çocuğun kendisini resim yoluyla anlatabilmesinde Görsel Sanatlar eğitimindeki mevcut yöntemlerin onun gelişim basamaklarına etkisi büyüktür. İlköğretim öğrencilerinin bedensel, zihinsel, psikolojik gelişimi ile sanat becerilerindeki gelişim arasında yakın bir ilişki vardır. İlköğretime başlayan öğrencinin okuma yazma öğrenmesiyle birlikte bu ders önemini yitirmektedir.

Ailelerin dersin işleniş amaçlarına dair bilgi yetersizlikleri, ekonomik sebeplerden kaynaklanan imkânsızlıkları veya yaşadıkları çevre, öğrencilerin sanatla ilgilenmelerine olanak tanımamaktadır. Çevrenin sosyo-kültürel yapısından kaynaklanan sorunlara, okulun fiziki yapısından kaynaklanan sorunlar, öğretim programı ve öğretmenin alan bilgisinin yetersizliği, araç-gereç kullanımı ve kaynak yetersizliği gibi sorunlar da eklenince sanat eğitimi gerektiği gibi uygulanamamaktadır.

Bu araştırma eğitim-öğretimin bir parçası olan öğretmenlerin ilköğretim programının işlenişinde karşılaştıkları temel sorunları tespit etmek ve bu konuda çoğunluğun görüşlerini almak üzere yapılmaktadır. Kendine has ilke ve amaçları olan bu derste, öğrencilerin amaca uygun yetiştirilebilmesi için Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemleri, imkanlar dahilinde tespit ederek en aza indirmek çalışmanın hedefidir.

Bu amaçla hazırlanan tez; **Sanat Eğitiminin Gerekliliği** ve tarihi gelişimini içeren **Giriş**, **Araştırmada Kullanılan Yöntemler**, araştırma sonucu elde edilen **Bulgular**, **Yorumlar** ve **Sonuç** olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Sanat Eğitimi ve Tanımı

Sanat eğitiminin yalnız insana özgü bir gereksinim olduğu varsayımından hareket edersek, bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitimi bütünlüğü içinde estetik duygularının geliştirilmesi, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılması çabası sanat eğitiminin anlamına açık bir görüntü kazandırır, öyleyse sanat eğitimi bireyin duygu düşünce ve izlenimlerini anlatabilme yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasıdır. Bu kavramda sanat eğitimin bilimsellik ve felsefi niteliği görülür. İnsanı insan yapan değerlerden birisi olarak düşünülüp, varsayılan sanat ve insan onun özüyle bütünleşip gelişmesi, amaçlanan sanat eğitimi bilimi sanıldığı gibi yapay bir olgu değildir. Bu bilim insana özgü diğer bilimlerden bazıları ile tam paralellik içindedir. Aralarındaki organik bağlar nedeni ile sanat eğitiminin psikolojik, felsefi tarih ve estetikle olan ilişkilerini bu bilimlerin, sanat eğitimi çalışmalarındaki tamamlayıcı rolleri önemli bir kural sayılır (Türkdoğan, 1981:17).

"Sanat eğitiminin ne olduğu sorgulamasını, birçok eğitimci, felsefeci, pedagog, sanat eğitmeni yapmış, kendince tutarlı etkin bir görüş ve tanımlama getirmeye çalışmıştır. Sanat eğitimi başka bir deyişle "Sanat Eğitim" görüşünü kimileri Platon'a kadar götürmekte kimileri ise 20. yüzyılda söz konusu edilmiş olsun; sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği günümüzde çok çarpıcı bir biçimde kendini kabul ettirmiştir. Bilimde, sanatta, sporda, eğitimde gelişmenin ve ilerleyebilmenin temel koşulu sanat eğitimidir. İnsanların düşünsel ve duygusal uyumunun sağlanmasında, daha mutlu ve üretken bir toplum oluşturmada; sanat eğitimi, bugün en etkin görevi üstlenmiş durumdadır. Sanatın, bilimin ve sanat eğitiminin önemini özümseyememiş bir eğitim sistemi ve eğitimci kadrosundan bir şeyler beklemek hayalperestlik olur" (Bora,1993:93).

Görsel sanatlar, resim, heykel, mimarlık, grafik sanatlar, endüstri tasarımı uygulamalı sanatlar, moda tasarımı, fotoğraf, bilgisayar sanatı gibi oldukça geniş bir alanı kapsar. Bu dalların tümüyle ilgili olarak okul öncesinden yüksek öğretime kadar her aşamadaki sanat eğitimi ve öğretimiyle ilgili kuramsal ve uygulamaları çalışmalara görsel sanatsal eğitimi ya da yalnız sanat eğitimi demek yeterli olacaktır. Müzik, edebiyat, bale, tiyatro, opera, gibi adlar bu sanat dallarını kuşkuyla yer vermeden belirlemektedir. Yine bu alanlarda ilgili eğitim ve öğretim müzik eğitimi, bale eğitimi diye tanımlanabilmektedir. Bu sanatları ve bu sanatların birbiriyle ilişkisini düşünsel boyutta sanatçı, izleyici, toplum, kültür ve eğitim bağlamında irdeleyen kuramsal çalışmalarda güzel sanatlar eğitimi denilebilir (San,1977:25).

1.2. Sanat Eğitiminin Önemi Ve Gerekliliği

Genel eğitim ve öğretimin insana dönük uğraşları, yöntemleri amaç ve ilkelerinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi psikolojik farklılıklarının gözetilerek bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması ruh sağlığı açısından dengeli bir kişi yaratma çabası güdülür. Bu eylem sürdürülürken bir yandan kişiye zihinsel birikimlerini kendi kendine anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma ve yaratma olanağı sağlanırken birey böylece ruhen mutlu olma düzeyine ulaşarak dengeli bir tavır içine girer. Kişiyi bu noktaya getiren bu uğraşın bilim dilindeki adı "Sanat Eğitimi"dir (Akay, 1976:18).

Sanat eğitimi, çocuğun geniş anlamda gelişmesini içeren en güvenilir ortamdır. Çünkü o, bu ortamda, kendi temposu paralelinde, doğal eğilimlerini uygular. Kendi deneyimlerini kullanır. Eğitimin her kademesinde çalışmalar bu doğal eğilimin paralelinde olmalıdır. Teknoloji, günlük yaşamımızı bile etkisi altına almıştır. Bu nedenle de algı ve anlatım olanakları artmıştır. Bilimde ve sanatta yaratıcılık eşit değerde kabul edilir olmuştur. Deneme olanağı veren sanat eğitimine, dış ülkeler, programlarında geniş yer vermekte, şaşırtıcı deneyler ve araştırmalar yaptırmaktadırlar. Sanat eğitimi temelde, çocuğu görmeye, aramaya sormaya, denemeye, sonuçlandırmaya alıştırmaktadır. Sanat eğitiminin önde gelen amacı yaratma sürecini yukarıda sıralanan hedefler doğrultusunda yönlendirmek ve kontrol altında tutmaktır.

Sanat eğitimi bütün toplumlar için gereklidir. Herbert Read bu konuyla ilgili bir yapıtında sanat ve eğitimin gerekliliğini "Sanat hayata uygulanan öyle bir mekanizmadır ki onsuz toplumlar dengelerini kaybederler" özdeyişi ile vurgulamaya çalışmıştır (Akay, 1976:18).

Toplumları oluşturan bireylerin sanat eğitimini alarak iyi bir şekilde yetişmeleri önemlidir. Bu eğitim; bakmayla görme arasındaki farkı kavrayabilmiş, araştıran, soran, deneye açık kişiler olabilmeleri açısından önemlidir. Modern toplumlar gelişimlerini yaratıcı kişiliklere borçludur.

Toplum olarak sanatın tanımını artık bilinmektedir. Ancak sanatın gerekliliği konusunda, henüz istenilen bilinç düzeyine gelindiği söylenemez. Zeka insanlık tarihinin ilk yıllarındaki içgüdüsel davranışlarının yerini aldı ve sanat, doğaya yön ve biçim vermeye başladı. Bu gerçeğin bilincinde olmak, uygarlığı daha anlamlı yaşamak demektir. Sanatın gerekliliğine inanmak ise, içinde yaşamak zorunda olduğumuz Dünya ya yüce değerler kazandırmayı sağlar ve sanatın gerekliliği kuşkusuz Sanat Eğitimi de gündeme getirir. Sanırım uygarlığın anlamı da bu eğitim de saklıdır. Çünkü uygarlık insanın yüreğindedir, bu yüreğin oluşumunu da sanatın katkısı büyüktür (Balamir, 1999: 50).

Gökaydın'ın dediği gibi. "Bugün Türk toplumu için hala sanat eğitimi alanında ortak bir hedefin bilinçli olarak ele alındığı söylenemez. Bu beraberliği hiç değilse fikir düzeyinde sağlamamıza şiddetle ihtiyaç vardır. Sorunlarımızı birlikte çözme güçlerimizi birleştirmenin gereği birçok nedenle önemlidir. Ülkemiz, örneklerini birlikte yaşadığımız büyük bir gelişme ve değişime içindedir. Toplumumuza yepyeni kavramlar kazandıran, onu yeni boyutlara iterek biçimlendiren ve bu döneme hakim olan temel ilkeler, dinamizm, ekonomi ve demokratik idealdir. Bu temel ilkeler bugün kültürümüzü de yönlendirmektedir. İzlenilmesi güç, hızla değişen bu yeni, çağdaş toplumun gerektirdiği insanı yetiştirmek görevi eğitim kurumlarına düşmektedir. Bugün, olayları tek başlarına düşünmemek sosyal, ekonomik, teknolojik ve estetik olayları bir bütün içinde görmek gereklidir. Çağımızda zaman içinde çok dinamik ve hızlı bir değişme ve gelişme vardır. İnsan çoğu kez gücünün çok üstünde sorunları çözme

durumundadır... Geleceğin toplumunu oluşturacak gençlerimize tutumumuz bu gerçekler açısından ele alınmalı ve onlar esnek zgr, araştırıcı ve yaratıcı bir eēitim ortamında tutulmalıdır" (Gökaydın, 1998: 10).

"Sanat eēitiminin zelliēi ve gücü sorulara cevap arama biçimi içinde yatar. Sanat eēitimi ile oluşturulan merak, bilimsel merakı da uyarır. Soru sormak için görmek ve sezmek gerekir. Artık algının boyutlan genişlemiş, yıldızlar arası bir derinlik kazanmıştır. İnsanın geleceēi araştırıcı nitelikte bir eēitime baēlıdır. Bu da soracak yanıt arayacak, bilimsel düşünceyi, yaratıcılıēı uyuracak bulmak ve ērenmekten zevk alacak, gelişim için zorunlu temel merakı oluşturacak nitelikli bir eēitim ile gerekleēebilir" (Gökaydın, 1988: 10).

Çocuklar boyar, çizer, biçimlendirirken zgr bir ortam içinde olursa, bilinçaltında var olan isteēi de doyuma ulaşmış olur. Böylece dünyayı tanır ve tanıdıēı bu dünyayı özgürce yorumlayabilme yetisi kazanmış olur.

"Sanat eēitimi, ērencilerin estetik duyarlılıēını geliştiren kendi güçlerini ve önemli olacak görsel gerçekleri tanımalarında önderlik eden düşünme güçlerini arttıran sosyal alışkanlıklarını ve yaratıcı bireylerin oluşmasını saēlayan bir eēitim sistemidir" (Gökaydın, 1988: 12).

Resim her zaman sanat eseri yaratmak için yapılmaz, bir anlatım aracı bir dil olarak da deēerini korur. Resmin sürekli kendini yenileme olanaēı vardır. şekiller, renkler, biçimler, insanın dünyasını ortaya koyar. Bu onun yaratıcılıēını geliştirmesinde çok önemli bir ēedir.

Herbert Read "ocuēu küçük yaşlarda yanlış bilgi baskısından kurtarmak için sanat eēitiminin gerekli olduēunu" ne sürmüştür "ocuk simgesel bir anlatımı, fantezi ve duygulan birleştiren i dünyasını sze getiren bir ekspresyonisttir (dışavurumcudur)" (Kehnemuyi, 1995: 19).

"Resim bir savunma yöntemidir. Aynı zamanda Psikanaliz ve soēaltım amacıyla da kullanılır. İ güdüleri geliştirir, dürtüleri dizginler, duyarlılıēı arttırır. İyileştirici olma zelliēini koruyan resim etkinlikleri ocuklan tanımada bir lme

türü olarak da kullanılır" (Tüfekçi, 1996: 15).

"Sanat, çocuklarımızın eğitiminde hayati bir rol oynayan önemli bir etkidir. Çizme boyama inşa etme gibi etkinlikler karmaşık bir süreç olup, çocuk bu çabalan sırasında çeşitli öğeleri birleştirerek anlamlı bir bütün oluşturur ve böylelikle deneyim kazanır. Seçme, yorumlama ve yenileme bu etkinliklerde dikkate değer bir işlem türüdür. Resim ve faaliyeti sırasında birey, konu seçimi ve yorumlamasıyla bize salt bir resim örneği vermemekte, resimden de öte bilgiler sunmaktadır. Çocuklar bize resim resimleriyle âdeta kendisinin bir parçasını yansıtmakta, olaylar hakkındaki duygu, düşünce ve görüş biçimlerini dile getirmektedir. Çocuk için sanat, dinamik bir faaliyet örneğidir" (Yavuzer, 1996: 209).

"Sanat eğitimi insan özgünleştirir, kendini ve dış dünyayı tanıyıp, yaratıcılığı geliştiren bir eğitim biçimidir. Sanat eğitimi, kişiyi yaratıcı faaliyetlere yöneltmesi, estetik beğeni kazandırması ve hobiler oluşturmaya ile insanların ruhsal çöküntüden kurtulabileceği düşüncesi yaygındır. Altyapısı hazırlanarak verilebilecek bir sanat eğitimi diğer derslerdeki başarıyı da arttırabilir" (Karayağmurlar, 1991: 368).

Freud'cu düşünceye göre Sanat eğer yerinde uygulanırsa çocuğun zihinsel sağlığına yardım eder, onun gerilimini hafifletir sözle anlatamadığını sanat yoluyla anlatmasına yardım eder.

Sanat eğitimcileri çocuğun bilinçaltının tutkularının yüzeye çıkmasında sanatı kullanır ve böylece sanat ruh boşaltımının hizmetine girer.

1- Sanat yaratıcılığın geliştirilmesinde soyut kavramların öğretiminde ve sözlü anlatılmayan iç dünyanın anlatımında bir araçtır.

2- Sanat Bilinçaltı dünyasının keşfedilmesiyle ortaya çıkan yeni yaklaşımlardır.

3- Doğalcı görüş de denilebilen "çocuk sanatı" görüşüdür. Almanya'da açılan "çocuğun yaşamında sanat" sergisi (1901) o ülkede çocuk ve çocuğun sanat eğitimi üzerinde yeniden düşünmeyi gerekli kılar.

1.2.1. Sanat Eğitiminin Genel Amaçları

"Sanat eğitimin amacı konusunda İnci San şunları söylemektedir. "Sanat eğitiminin amacı, sanat için eğitim, yani belli dalda uğraşısı olan bir sanatçı yetiştirmek değildir. Amaç sanatla eğitimidir; gerek sanat uğraşısında bulunan kişide, gerek sanat eseriyle karşılaşp onu değerlendirende harekete geçen tüm zihinsel yeti ve süreçleri, duyu, duyum, algılama, imgeleme, düşünme, anma, çağrışım gibi güçleri eğitmektedir. Sanatı algılamaya hazır ve sanatı seven, hem eskinin hem çağının sanat görüngülerini (phenomenon) algılayıp değerlendirebilecek yetenekli kişiler yetiştirmektir... Bugün sanat eğitimi denince yalnızca bir öğretim dalı değil, eğitim ve öğretimi tamamen kapsayan ve onları yenileyen bir ilke anlaşılmaktadır. Genel eğitimin birleştirici, bütünleyici (integration) bir bileşeni ve tinsel eğitimin temeli olarak sanat eğitimi, kişiliğin uyumlu bir bütün olarak gelişimi sürecinde, kişideki yaratıcı ve üretici güçlerin gözetilip geliştirilmesini amaçlar." (San, 1977: 2)

Olcay Kırıçoğlu, bir makalesinde sanat eğitiminin önemini şu şekilde vurguluyor; "bir kişiye "eğitilmiş insan" diyebilmek için o kişinin çok yönlü yetileri bakımından gelişmiş, estetik ve pratik değer yargılarına sahip, bilgilerini ve becerilerini geliştirmeye hazır insan olarak yetişmiş olması gerekir. Eğitim görmüş insanla, yalnız zihinsel olarak eğitilmiş insan arasındaki ayrım, insanın bütün öteki yetileri yanında görsel sanatsal yetilerinde gelişmiş olmasında gözlemlenir" (Kırıçoğlu, 1991 : 73).

- Temel sanat eğitimi öğrencinin bilgilerini düzeyine ve yeteneklerine paralel olarak kazandırmaktır.
- Öğrencilerin dengeli bir gelişim düzeyine ulaşp, topluma uyum sağlamasında sanatın etken rolünü tanıtmaktadır.
- Sanat yapıtına olduğu kadar çevreye ve her türlü görsel nesneye bir başka boyutta estetik ölçütlerle ulaşmayı sağlamaktır.
- Kendi bildiklerini, sevdiklerini tek ve güzel sayan insanlar yerine geniş düşünen insanlar yetiştirmektir.

- Maddeyi tanıtmak, hangi işte kullanıldığını kavratmak ve ona estetik bir şekil vermeyi öğretmektir.
- Yaratıcı süreç olarak kişiyi özgür düşünmeye, özgür çalışmaya ve yaratmaya götürmektir.

Olca Kırıçoğlu, Sanatta Eğitim adlı kitabında sanat eğitiminin gene amaçlarını bu şekilde sıralamıştır. Gerek sanat uğraşında bulunan kişide gerek sanat eserleriyle karşılaşp onu değerlendirende harekete geçen tüm zihinsel yeti ve süreçleri, duyu, duyum, algılama, imgeleme, düşünme, anma, çağrışım gibi güçleri eğitmektedir. Kişinin uyumlu bir bütün olarak gelişimi sürecinde, kişideki yaratıcı ve üretici güçlerin gözetilip geliştirilmesini amaçlamaktadır (Kırıçoğlu, 1991: 30).

Okullardaki sanat eğitiminin amacı çocukların yaratıcı güçlerini açığa çıkararak doğal sanatsal gelişmelerini sağlamaktır.

Genel eğitim ve öğretimin insana dönük uğraşları, yöntemleri, amaç ve ilkelerinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, psikolojik farklılıkların gözetilerek bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması ve dengeli bir kişi yaratma çabası güdülür. Bu eylem sürdürülürken bir yandan kişiye zihinsel birikimlerini kendi kendine anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma ve yaratma olanağı sağlanırken birey böylece ruhen mutlu olma düzeyine ulaşarak dengeli bir tavır içine girer. Kişiyi bu noktaya getiren bu uğraşın bilim dilindeki adı sanat eğitimidir. Sanat eğitimi bütün toplumlar için gereklidir. Herbert Read bu konuyla ilgili bir yapıtında sanat ve eğitimin gerekliliğini "sanat hayata uygulanan öyle bir mekanizmadır ki onsuz toplumlar dengelerini kaybederler" sözüyle vurgulamaya çalışmıştır... Ünlü düşünür Fischer ise "insanın ilk toplu yaşama dönemlerinde doğanın gizli gücüne karşı genç insanın en büyük silahı ve yardımcısı sanat olmuştur" (Arısoy, 1994: 4).

Bugün sanat eğitimi denince yalnızca bir öğretim dalı değil, eğitim ve öğretim tamamen kapsayan ve onları yenileyen bir ilke anlaşılmaktadır. Gene ve tinsel eğitimin temeli olarak sanat eğitimi kişiliğin uyumlu bir bütün olarak gelişimi

sürecinde kişideki yaratıcı ve üretici süreçlerin gözetilip geliştirilmesini amaçlar (San,1977:2).

Sanat eğitiminin gerekliliğinin herkes tarafından kabul edilmesi gerektiğini belirten Yücel Gel, ayrıca herkes tarafından bilinmesi gereken belli başlı ilkeleri de şöyle sıralıyor;

- 1- Her çocuğun yaratıcı gücü vardır. Sanat eğitimi herkes için gereklidir.
- 2- Sanat eğitiminde bireysel farklılıklar göz önünde tutulmalıdır.
- 3- Sanat eğitimi çocuğa göre olmalıdır.
- 4- Sanat eğitimi ustalık ve beceri kazandırmak şeklinde değil estetik duyarlılığın eğitilmesi biçiminde anlaşılmalıdır.
- 5- Sanat eğitimi dersi diğer derslerin bir uygulama alanı olarak düşünülmemelidir.
- 6- Sanat eğitimi dersi iki ve üç boyutlu çalışmaları kapsamalıdır.
- 7- Sanat eğitimi dersi kuru ve kuramsal bilgi yerine işe ve yaratıcılığa dayandırılmalıdır.
- 8- Sanat eğitimi derslerinde gerekli ilgi ortamı yaratılmalıdır.
- 9- Çevre olanakları göz önünde tutulmalıdır
- 10- Fırsat eğitimine yer verilmelidir.
- 11- Çocuğun yaptığı işler bütün olarak değerlendirilmeli ve sergilenmeye önem verilmelidir" (Gel, 1991: 38).

1.3. Sanat Eğitiminin Gelişim Süreci

1.3.1. Türkiye'de Sanat Eğitiminin Geçirdiği Aşamalar

Batıda resim eğitiminde önemli hareket 18. yy. son yansında başlarken Türkiye'de resim eğitimi ciddi anlamda 1930'larda gündeme gelir. Türkiye'de resim derslerinin okul programlarına girişi ise askeri ve teknik amaçlarla Mühendishane-i Berri-i Humayün-ün programına; Resim, perspektif Desen ve Teknik Resim derslerinin konması ile gerçekleşir. Bu dersler batılı anlamda resmin okullara girmesini de sağlamıştır" (Etike, 1995: 21).

"Mühendishane-î Berri-i Hümayun'a konulan resim dersleriyle Minyatür eski resim estetiğinin son kalıntıları da tarihe karışacaktır. Eski resmimizin antitezi sayılabilecek ışık ve gölgenin, perspektifin çizgi sanatına girmesi de Doğu tekniğinin başlıca özelliği olan yüzeyciliğini de ortadan kaldırıyordu" (Berk, 1973: 107).

"I. Dünya savaşının başladığı 1914 yılında Hattat-ı tezhipti ebrucu yetiştirmek üzere "Medresetül Hattatın adı altında bir mektep açılmıştır" (Ünver, 1973: 126).

"1883'te Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi)'nin açılması ile resim sanatı ve eğitimi, gelişimini sağlam temellere dayanmıştır. Türkiye'de orta öğretim kurumlarının ilk resim öğretmenleri de bu kurumlardan yetişir. Resim öğretmeni yetiştirmede etkili kişiler; Baltacıoğlu, Tonguç, M. Necati ve yabancı uzmanlardır" (Etike, 1995: 59).

"İsmail Hakkı Baltacıoğlu, İstanbul Erkek Öğretmen Okulunda 1908 II. Meşrutiyetle başlayan öğretmenliği ile resim eğitiminde etkinlik gösterir. 1910'da Avrupa'ya gönderilen Baltacıoğlu, yurda dönüşünde çeşitli konferanslar toplantılar yayınlar yoluyla, öğrendiklerini yaymaya başladı. Baltacıoğlu'nun "Resmin Usulü Tedrisi" adlı kitabı 1915'te Resim'e Terbiye adlı kitabı 1931'de yayınlanır. Her iki kitap da yayınladıkları tarih açısından, Resim eğitimi konusunda ilk ve önemli sayılmaktadır" (Etike, 1995: 59).

"Baltacıoğlu her düzeyde ve her alanda eğitimi beş ilkeye dayandırır. Bu ilkeler doğrultusunda eğitilen öğrenci, toplumsal şema hazırlanmış olacaktır. Baltacıoğlu'nun "Kişilik İlkesi", öğrenciye mesleki kişilik kazandırmak gerekir, "Çevre kişiliği" hedeflenen mesleğin, çevre koşulları gerçek yaşamdaki gibi düzenlenmelidir. "Çalışma İlkesi" öğrenci o mesleğin koşullarının yaşamalı, çalışmalı, "Verim İlkesi" öğrenilenler ürüne dönüşmelidir. "Başlatma İlkesi" eğitim mesleğin bütününe öğretmez, yalnızca o mesleğe başlatır, düşüncelerini kapsamaktadır" (Etike, 1995: 59).

"Baltacıoğlu kısa bir süre G.E.E.'nin müdürlüğünü de yapmıştır (1929-1930). Bu süre içinde G.E.E.'nin bütün bölümlerinin programlarına Resim ve El işleri derslerinin konulmasını sağlamışlardır" (Etike, 1995: 60).

"Mustafa Necati 1926-1929 döneminde Milli Eğitim Bakanıdır. Bu dönemde resim eğitimi açısından önemli uygulamalar gerçekleştirilir. Yurt dışına öğrenci gönderilir, Mektep Müzesi, Sanayi-i Nefise Encümeni kurulur. Mektep Müzesi, 1926'da "Levazım ve Ders Araçları Müzesi" adıyla kurulmuş ve müdürlüğüne İsmail Hakkı Tonguç getirilmiştir. Bu müzede bütün illerden seçilmiş öğrenci resimleri, elişleri, Türkçe, Matematik, yabancı dil vb. derslerin defterleri, öğrencilerin kültürel, sanatsal etkinliklerini gösteren fotoğrafları bütün derslerle ilgili eğitim araç-gereç ve ürünleri sergilenmektedir. Mektep müzesi 1947 yılında bakanlık binası ile yanmıştır. Sanayi-i Nefise Encümeni (Güzel Sanatlar Kurulu), güzel sanatları kapsayan tüm çalışmalarla ilgili olarak Eğitim Bakanlığının danışma kuruludur. Görevleri arasında, ülkede güzel sanatlar öğretiminin yenilenme ve gelişmesinin sağlanması, her yıl açılan Güzel Sanatlar sergisinde verilecek ödüllerin, hükümet adına alınacak yapıtların belirlenmesi, şehir düzenleme, anıt ve resmi binaların yapımı, para, pul, arma gibi halkın estetik zevkini etkileyecek konularda danışmanlık ve seçicilik yapma gibi işler bulunmaktadır" (Etike, 1995: 60).

İsmail Hakkı Tonguç, İstanbul Erkek Öğretmen Okulunda Baltacıoğlu'nun öğrencisi olmuş daha sonra Resim-iş ve Elishleri öğrenimi için Almanya da bulunmuş, Mustafa Necati döneminde Mektep Müzesi müdürlüğü yapmış ve 1932'de

Gazi Eğitim Enstitüsü, Resim-iş bölümünü kurmuştur. Köy Enstitülerinde kurucusu olan Tonguç, iş ve sanat eğitimine inanmış bir kişi idi. Bu bölümün açılması, Türkiye'de resim öğretmenini yetiştirme işinin kurumlaştırılması açısından önemlidir. Tonguç'un Resim Elişleri ve Sanat terbiyesi kitabı 1932'de, iş ve meslek eğitimi ise 1933'de yayınlanmıştır. Resim Elişleri ve Sanat terbiyesi kitabı, tümüyle Alman Sanat Eğitim Bilimcilerinin çevirilerinden oluşması resim öğretmenlerine yıllarca kaynak kitap olarak yardım etmiştir" (Etike, 1995: 61).

"Türk resim eğitiminde etkili yabancı eğitimciler; Dewey, Stiehler ve Frey olmuştur. Dewey 1924'te çağrılı olarak Türkiye'ye gelmiş, iki ay süren incelemeleri, sonucunda hazırladığı raporla resim eğitimi konusunda da öneriler getirmiş bu kapsamda Resim ve İş öğretmenini yetiştirme konusunu da önermiştir. Dewey'in raporundaki öneriler özellikle Mustafa Necati döneminde uygulamaya konulmuştur. Stiehler ve Frey ise "İş ilkelerine dayalı öğretim kursundaki öğretmenlikleri" iş ve sanat eğitimi ile ilgili hazırladıkları raporlarla etkili olmuşlardır" (Etike, 1995 : 60).

Türkiye'de Resim Eğitimi, yukarıda tanıtılan kişi ve kurumların katkılarıyla adım adım gelişir. 1908, II. Meşrutiyet'le başlayan gelişmeler, Resim öğretmeni yetiştiren ilk kurum olan G.E.E. Resim-iş bölümünün açılması ile sonuçlanır. İstanbul Erkek öğretmen okulunda müdür olan eğitimci Satı Bey'in ve Baltacıoğlu'nun resim eğitimi ile ilgili, yazılan "Tedrisatı İbtidaiye Mecmuası"nda yayınlanır. Baltacıoğlu'nun yazısı (1910) "Çizgi Desenleri" başlıklı olup, matematik yöntemlerle resim çalışmalarını açıklar. Satı Bey'in yazısı (1911) ise, yalından karmaşaya somuttan soyuta ilkelerinin resme uygulanışını kapsar. 1922'de Baltacıoğlu'nun çabalarıyla, Güzel Sanatlar Akademisinin programına Resim pedagojisi dersi konulur. Dersin amacı, resim öğretmenliği de yapan Akademi mezunlarına eğitim formasyonu kazandırmaktır. Akademi mezunu öğretmenler orta okullarda eski resim anlayışını yıkmış yerine gözleme dayalı doğa anlayışını getirmişlerdir. 1930'da bu ders programdan kaldırılır ve Baltacıoğlu Bakanlığının bu tutumu eleştirilir" (Etike, 1995: 61).

"13 Mart 1924 tarihli "Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu" yayınlanıncaya dek resim öğretmenleri "Seyyar Muallim" sayılıyorlardı. Belirtilen yasa ile birlikte resim öğretmenlerine de eşitlik getirilmiştir. 1926'da Mustafa Necati'nin Bakanlığı süresinde öğretmen okullarında Resim ve El işleri Atölyesi açılması, Resim ve El işleri öğretmenlerine kurs düzenlenmesi, Mektep müzesinin açılması Sana-i Nefise (1927) Encümeninin kurulması gibi etkinlikler ard arda gerçekleştirilmiştir. 1928'de ilkokul öğretmenleri arasında düzenlenen bir sınavla beş öğretmen seçilir. Sanat ve İş Eğitimcisi olarak yetiştirilmek üzere Almanya'ya gönderilir. Almanya'da Endüstri Çağının güzel sanatlar okulu Bauhaus etkin bir eğitim kurumudur" (Etike, 1995: 62).

"1930'da, Maarif Vekaleti Mecmuasında, öğretmen okulları ve orta okullarda Resim ve el işi öğretmenleri yetiştirmek üzere bir resim birde el işleri öğretmen okulları açılmalıdır. Bu okul Orta Muallim Mektebinin bir şubesi olabilir denilmektedir. 1929-1930 öğretim yılında Baltacıoğlu'nun bu okuldaki müdürlüğü döneminde tüm bölümlerin programına resim ve el işleri dersleri konulduğu belirtilmiştir. Sınavla seçilerek Almanya'ya gönderilen beş öğretmen ise; (Hayrullah Örs, Malih Aksen, Şinasi Barutçu, İsmail Hakkı Uludağ, Mehmet Ali Atademir) 1931'de yurda dönerek G.E.E. Resim-iş bölümünün kuruluşunda görevlendirilirler. Böylece 1932-1933 öğretim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsünde, Resim iş şubesi açılır. Öğretim süresi 3 yıldır. Tonguç Bölüm Başkanlığına seçilir" (Etike, 1995: 62).

"G.E.E. Resim-iş bölümünün 1941, 1944, 1946, 1947 programlarında iş ve işe dönük dersler daha fazladır ve giderek saatleri artmıştır" (Etike, 1995: 63).

"Cumhuriyetin 10. yılında oluşturulan ve tren katarıyla yurdu dolaşan Gezici Eğitim sergisine bölümün katkısı büyüktür. 1936'da mezunu Cemal Bilgöf'ün Yozgat Ortaokulu öğretmenlerinin Ankara, İstanbul ve İngiltere'de açtığı sergiler büyük övgü toplar. 1945 yılında Doğan kardeş dergisinin düzenlediği çocuk resimleri yarışmasında ödüllendirilen çocukların tümünün öğretmeni de G.E.E.R.İ.B. mezunudur. Seçiciler ise G.S.A. ve diğer kurumlardandır" (Etike, 1995: 63).

1932-1951 arası dönemde halkevleri bugünkü çağdaş sanat eğitimi anlayışı içine giren etkinlikleri kapsayan dokuz çalışma kolu oluşturmuştur. Yaygın ve yetişkin eğitimde son derece yararlı olan bu kollar şunlardır:

- 1) Dil, Edebiyat ve Tarih
- 2) Güzel Sanatlar
- 3) Temsil
- 4) Spor
- 5) Sosyal Yardım
- 6) Halk Dershaneleri ve Kursları
- 7) Kütüphane ve Yayın
- 8) Köycülük
- 9) Müze ve Sergi

Başlangıçta 14 ilde açılan halkevlerinin 1938'de 209'u, 1953'de 63 ilde 477'yi bulmuştur. Bu kuruluşlar, dergi ve yayınları, 330'unda bulunan kitaplıkları, temsil ve seyirlik oyunları sergileri, masal, atasözleri derlemeleriyle etkili olmuşlardır"(Balcı,1998:37).

"Halkla sanatçıya kaynaştıran yurt sergileri düzenlenmiş bölge resim müzeleri kurulmuştur. Artan sanatçı kadrosunun genişlemesiyle özel sergilerin sayısı artmış, görgü, inceleme öğrenimi sağlayıcı olanaklar sanatçıya sağlanmış, batı memleketlerine öğrenime gönderilenlerin sayısı artmıştır. Planlı dönemde ise, daha sıralı bir uygulamaya geçişte incelemeler araştırmalar önem kazanmış sanat ve kültür işlemi yürüten, Başbakanlığa bağlı "Kültür Müsteşarlığı" kurulmuştur" (Epikman, 1973: 153).

"1923-1960 dönemi aynı zamanda var olan eski kültür değerleri ile çağın yeni değerlerinin karşılaşması dönemidir" (Aslıer, 1973: 188).

1960 yılından itibaren kendi yaratma ve yapma gücünü araştırma, bulma ve değerlendirme dönemine girilmiştir. Geçen dönem süresince Batıdan getirilen hazır değerler benimsenmiş eski ile yeni çatışması durulmuştur. Çağa uyum sağlayacak yeni değerler yaratacak kurumlar kurulmuştur ve bu kurumlardan yetişen insanların sayısı ve kalitesi, toplumsal düzeyi belirleyecek ve gerekeni planlayacak duruma ulaşmıştır.

1957 yılında geçmiş çağlara ait dizayn değerlerimizin tekrarlanması önerildiği bir sırada, İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu öğretime açılmıştır.

Devlet Tatbiki, Güzel Sanatlar okulunda, alışılmışı bağli kalma zorunluluğu olmadığından, dizayner eğitimi için önerilen en yeni yöntemlerin uygulanmasına başlanır. Bu uygulamada uyulan ana ilkeler şunlardır.

- İnsan bireyinin kabiliyet, bilgi ve becerisinin uyarılması ve geliştirilmesi
- Çağdaş her çeşit malzeme ve bunları işlemeye yarayan tekniklerin şekillendirme olanaklarının araştırılması
- Çağdaş insan ihtiyaçlarının saptanması
- Var olan tabiat değerleri ile insan yapısı değerlerin analiz ve yorumu

Bu ilkelere uyularak yapılan eğitimle gençler, öğretim süresi içinde, kişisel güçleri ile madde ve tekniklerin olanaklarını yoğurup, özgün dizayn çözümlerine varabilecek bir düzeye ulaşmaktadır" (Aslıer, 1973: 189-190).

1949'daki 4. Milli Eğitim Şurası sonunda resim dersleri yeniden haftada bire indirilmiş, buna karşılık her üç sınıfa haftada ikişer saat elişleri (kızlara ev işleri) lise sınıflarına birer saat resim ve müzik, lise son sınıflara da sanat tarihi dersleri

eklenmiştir. 1949'dan beri uygulanan ortaokul programında İş Bilgisi dersleri, Ticaret, Tarım, El ve Ev İşleri bölümlerine ayrılmıştır. Uygulanan bu derslerin amacı yaşama hazırlık olacaktır.

1962'de toplanan 7. Milli Eğitim Şurası eğitim, kültür ve sanat sorunlarının geniş olarak yer aldığı bir şuradır. Bu şurada; Güzel Sanatlar, Opera ve Tiyatro, Eski Eserler, Kütüphaneler ve yayınlarla ilgili komisyonlar kurulmuş, her komisyon alanıyla ilgili bir rapor sunmuştur" (Balcı, 1998: 38).

Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar Komisyonunun raporundaki öneriler arasında şunlar bulunmaktadır.

"Güzel sanatların halk eğitiminde daha etkin kılınması, çok sesli yeni Türk Müziğinin halk müziğinden esinlenerek gelişmesini sağlamak amacıyla ödüller konması, plastik sanatlar eğitime önem verilmesi, sanatçıların desteklenmesi, korunması ve özendirilmesi, bölge kültür sanat merkezleri kurulması, devlet tiyatrolarına, bölge tiyatrolarına ve özel tiyatrolara gereken önemin verilmesi, devlet desteğinin sağlanması, eski eserler ve müzelere çağdaş bir yaklaşımda bulunulması gibi önerilerde bulunmaktaydı. Ayrıca bu raporda güzel sanatların genel eğitim içindeki yeri ve ulusal kalkınmamız açısından önemi vurgulanmış sanatın çağımızda günlük yaşamda sanayi ve ticaretteki rolü açıklanmış, milli birliğin ülkemizin temsilinde ve tanıtılmasındaki hizmet belirtilmiştir. Bu nedenlerle Üniversite ve her derecedeki okullarda güzel sanatlar eğitime en geniş biçimde yer verilmesi devletin gerçek bir sanat politikasına sahip olması istenmiştir" (Balcı, 1988: 40).

"1974'te toplanan 9. Milli Eğitim Şurası'nda lise ve dengi okullarda sanat eğitimi dersleri, seçmeli dersler arasına konarak öğrencilerin yeteneklerine göre seçim yapmaları düşünülmüştür Ayrıca sanat eğitiminin orta öğretim kurumlarında öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda seçecekleri kol faaliyetleri ile desteklenmesi öngörülmüştür"(T.C. M.E.B. Yüksek Danışma Kurulu Türkiye Güzel Sanatları Eğitimi Çalışma Grubu Raporu, 1982 : 18).

"1978'de orta öğretim kurumları da iki saatlik zorunlu ders olarak hazırlanan "Turizm ve Sanat Eğitimi" dersi, geniş kapsamlı çağdaş müfredat programına, ilke ve amaçlarına karşın gerekli ön çalışma yapılmadan dersler yürürlüğe konduğu için iktidar ve tutum değişikliği de buna eklenince yürütülememiştir. 1981 Milli Eğitim Şurasında temel eğitimde ve liselerde güzel sanatlar adı altında bir ders okutulması kararlaştırılmış, 1981-1982 öğretim yılında ortaokullarda "İş ve Teknik Eğitim" adı altında faydaya ve üretime yönelik bir ayrı ders, Ankara'da on pilot okulda uygulamaya konmuştur" (Balcı, 1988: 41).

"2547 sayılı Yüksek Öğrenim Kanunu uyarınca 1981 yılı sonları da M.E.B.'na bağlı tüm yüksek öğretim kurumları (YÖK) ilgili üniversitelerin bünyesinde toplanmış, yeni üniversiteler açılmıştır. Böylece resim öğretmeni yetiştirme işi M.E.B.'ndan üniversiteye geçmiştir" (Etike, 1995: 70).

"Orta öğretimdeki olumsuzluklar üniversitelerimizin güzel sanatlar fakültelerini, mimarlık, iç mimari, endüstri ürünleri tasarımı v.b. bölümlerini etkilemiş durumdadır. Sanat Eğitimi alanında eğitim görmüş öğrenci bulmaları güçleşmektedir" (Yıldız, 1998: 48).

"Cumhuriyet döneminde ilk yıllar gerçekten sanatsal gelişmenin altın yıllarıdır. Sanat Eğitimin de temel arayışlar içine girilmiştir. Bu eğitim sürecinde sürekli doğaya dönmek, görmeyi öğretmek imge zenginleştirmek gibi öneriler yer almıştır. Bu yaklaşımlarda Batıyı taklitten öte geçmişle çağdaş arasındaki bir boşluğu kapatma çabaları sezilmektedir. Ancak daha sonra gerek kurumsallaşma eksikliğinden gerek politik nedenlerle bu temel tam kurulamamıştır. Temeli sağlam bir sanat eğitimi politikasına dayanmayan Resim-iş dersinde tutarlı, gelişmeye açık bir düzey tutturulamamıştır" (Kırıçoğlu, 1991: 49).

"Şimdi, tekrar ulusal sanat eğitimi politikası saptamaya her zamankinden çok gereksinim vardır. Çağdaş düşünce ışığında salt biçimsel değişikliklerle yetinmeden bu değişimin önem kazanmasına özen gösterilmelidir" (Kırıçoğlu, 1991: 49).

"1989-1990 ders yılında İstanbul'da açılan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi bu

açıyı kapatmaya çalışacaktır. Bu adım sevindirici bir adım olarak görülmektedir. Bu okulların bir örneği de Ankara Güzel Sanatlar Lisesidir" (Yıldız, 1998: 48).

Türkiye'nin pek çok ilinde güzel sanatlar liseleri 1990 ve sonrasında açılmaya devam etmiştir. Günümüzde neredeyse her ilde Güzel Sanatlar Liseleri ve Bilim Sanat merkezleri açılmış ve faaliyete girmiş bulunmaktadır.

1.4. ilköğretim II. Kademedeki Görsel Sanatlar Eğitimi

1.4.1. 7-9 Yaş Grubu Özellikleri

1.4.1.1. Çocuğun Fiziksel Gelişimi

Kız çocuklarının iskelet sisteminde hızla büyüme görülür. Küçük kaslar gelişmeye başlayarak el maharetleri artar, kaslar arasındaki ilişki iyidir, kalp daha az hızla büyür. Akciğer gelişimini tamamlamaya devam etmektedir. Gözler yetişkinlerin gözleri gibi fonksiyonları yerine getirebilir. Çocukların Bu devrenin sonuna kadar bulaşıcı hastalıkları geçmiştir. Vücudun iç kısmında, iç salgı bezlerinde değişiklikler olmaya başlar (Schorling ve Wingo.1959: 80).

1.4.1.2. Ruhsal Gelişimi

Çocuklar doğal olarak çok hareketlidir, kolaylıkla coşar, elleriyle çalışmayı sever, öğrenmeyi sever, her an ön planda olmayı ister. İlgi yönleri sınırlıdır, çok çabuk yorulabilirler. Becerilerinden haz alırlar ve bu onları mutlu eder, kolaylıkla da gururları zedelenabilir. Genellikle bir düşünüyü tek başına olarak kavrayabilir, imgeleme bağlı oyun ve öyküleri sever, gizemli kendi dünyasında yaşamaktadır, tutup tadacağı yeni şeylerle ilgilenir, mekanik ve hareket yetenekleri olan şeylere ilgi duyar, her tür oyun, televizyon, aile ile gezmeyi ve resimli kitapları sever, aldatmaca oyunlardan zevk duyarlar. Bu devrede çocuk temel soyut kavramları elde eder.

A- Soyut düşünce fonksiyonlarının uyanması.

1-Sebep sonuç arasındaki uygunluk kavramı

Çocuklar 9 yaşlarına doğru doğa olaylarıyla ilgili düzgün açıklamalar yapar. Örneğin; rüzgarın, kuşların, ağaçların insanın etkisiyle değil, doğal sebeplerden meydana geldiğini kavrayabilir. Bu yaşa kadar çocuk yetişkin bir insan tarafından kendisine yapılan açıklamaları benimseyemez ya da bu açıklamaları kendisini rahatsız eden yabancı bir cisim gibi düşüncesinden dışarıya atar veya bunları vazgeçmediği kişisel inançlarıyla yeniden tamamlar.

2-Nitelik İzafiliği

Çocuklar olayların bütünü içinde sıralamayı 7 yaşından önce de nadir olarak yapabilirler. 9 yaşından önce bu tarz ilişkilendirmelerde bulunamazlar. Örnek verecek olursak yarım bırakılan bir masalı tutarlı bir şekilde sonuca ulaştıramazlar.

Çocuklar 7 yaşından önce yaptıkları resimlerinde eşyayı yalnız gördükleri gibi değil, evleri düşündükleri gibi yaparlar, evler onların dünyasında saydamdır. Bir arada bulunmayan sahneleri de yan yana sıralayabilirler. Bu onların devam eden bağlantıları açıkça hatırlayamamasından ve mantığa uygun bir şekilde meydana getirememesinden oluşan bir hatadır. Resimlerinde olduğu gibi hikâyelerinde de birbirini tutmayan olaylar vardır.

3- Zaman ve hız hakkında açık bir kavram elde edilmesi.

8-9 yaşlarındaki çocuklar; süreyi ulaşılan mesafeyle karıştırmamayı, zamanı incelemek suretiyle süreleri kontrol etmeyi kavrarlar. Çocuk aynı zamanda meydana gelen iki hareketten birisinin kısmi süresinin ötekini tam süresinden daha kısa olduğunu kavramaya hazır hale gelir.

4-Nesnel ilgiler.

Çocuklar, 9 yaşından başlayarak çevrelerindeki objelere karşı büyük ilgi duyar ve çevreye gerçek bir şekilde sahip olmaya yönelirler. Bu dönem çocukların nesnel ilgi duyma devresidir. Hayali olmayan şeyleri severek ve isteyerek yaparlar.

1.4.1.3. Çocuğun Psiko - Sosyal Gelişimi

Sosyal gelişmede kişinin sosyal uyarıcıya, özellikle grup yaşamının baskı ve zorunluluklarına karşı duyarlılık geliştirmesi, grubunda ya da kültüründe başkasıyla birlikte olup onlar gibi davranabilmesi psiko-sosyal gelişimin tanımıdır.

Çocuğun hayatının ilk dönemlerinde öğrenme, çocuğun deneyimlerine bağlıdır. Bu deneyimler çocuğa verilen fırsatlara, bu fırsatları değerlendirmek için sahip olduğu motivasyona, öğretmen ve yetiştirenlerin rehberliğine bağlıdır. Bütün bu faktörler onun grup içindeki yerini ve sosyal gelişimini etkiler.

A- Psiko- Sosyal Gelişmede Ailenin Rolü:

Çocuk ilk sosyal yaşantılarını ailede edinir, ailenin ekonomik ve kültürel yapısı çocuğun yaşamını etkiler.

Çocuk baskı altında büyümüşse boyun eğmeme ve saldırganlıkla kendini kabul ettirme yolunu seçebilmektedir. Serbest büyütülmüşse arkadaşlarıyla ilişkilerinde daha etkin daha girişken bir yapıya sahip olmaktadır.

B- Okul ve Arkadaşlarının Etkisi:

Okul ortamı çocuk için yepyeni bir çevredir. Arkadaş grubunun içinde uyması gereken kurallar çocuğu zorlar. 6-8 yaş aralığındaki çocuklarda grup oyunlarında giderek artma görülür, çocuk daha az bencil, buna karşılık daha grup bilincine sahip ve yardımsever olur. Oyun grubu zamanla çocuğun hayatına hükmetmeye başlar. Ona bir takım kavramlar kazandırır. Bu gruba ait olma, gurur ve statü duygusunu ona kazandırır.

C- Cinsiyet Yaş ve Zekâ Faktörünün Etkileri:

6-8 yaş grubundaki çocukların hikâye, macera ve savaş masalı türüyle ilgilendiklerini ve bu tür kitapları okuduklarını, 8 yaşından itibaren macera ve savaş kitaplarına yöneldiklerini, bunu hikâye ve masal kitapları ile eğitici ve edebi çocuk romanlarının takip ettiğini, nihayet 12 yaşında ise macera ve savaş kitaplarının ardından eğitici ve edebi romanlara, hikâyelere, bilgi ve kültür yayınlarına ve resimli aşk romanlarına yöneldiklerini görebilmekteyiz. Bu yaş grubundaki çocuklarda cinsiyetler arasında fark görülür. Masal, hikâye kitapları, resimli aşk romanları kızlar tarafından, macera ve savaş kitapları erkekler tarafından ilgi görür.

D- Teknolojik Gelişmelerin Çocuk üzerindeki Etkisi:

Çağımız teknoloji çağıdır. Medya organlarının gelişmesi ile çocukları etkileyen faktörler de değişmiş ve evimize kadar girmiş bulunmaktadır. Günümüzde özellikle televizyon ve bilgisayar çocuklar üzerinde çok büyük etki yapmaktadır. Çocukların televizyonda izledikleri ve bilgisayarda oynadıkları oyunların kahramanları onların ruhsal dünyalarını etkilemekte ve bu da çizimlerine yansımaktadır. Onların yaptığı her şey çocuklar tarafından özümsemekte ve giysilerine, oyunlarına kadar yansımaktadır. Çocuğa büyük bir yükleme yapan yayınlar, onlarda bir takım uyumsuz davranış tipleri ortaya çıkarmıştır. Çocuk televizyonda gördüğü uçan çizgi film kahramanlarından etkilenerek uçabileceğini düşünür ve bir takım kötü sonuçlar doğurabilecek etkiler meydana gelir. Artık bilgisayar çağında olan çocuk derslerini, verilen ödevlerini resimlerini bilgisayar aracılığı ile yapmaktadır. Hedefe çabuk ulaşan çocuk her şeyi kolay elde etmenin verdiği rahatlıkla kendi yaratıcılığını körleştirmektedir. Çocuğun gününün yarısı okulda geçmekte iken diğer yarısı televizyon ve bilgisayarda, internet karşısında geçmektedir.

Teknolojik ilerlemenin gelişmekte olan çocuk üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olabilmektedir. Bazı medya organlarıyla kendi kültürüne yabancılaşan çocuk diğer kültürlerinde etkisinde kalabilmektedir. Çocuk aynı zamanda sürekli

gelişmekte olan dünya karşısında uyum sağlama açısından bilgilenebilmekte, dünyanın ulaştığı teknik gelişmeleri teknoloji sayesinde yakından takip edebilmektedir.

Bu durumda çocukların medyayı sağlıklı bir şekilde iyi anlayıp takip edebilmesi olumsuzluklarından etkilenmemesi için okullarda seçmeli ders olarak medya okuryazarlığı getirilmiştir. Ailelere de büyük görevler düşmektedir. “Aile ve kitle iletişim araçları gibi toplumsal kurumların ve toplum içinde olmanın insana kazandırdığı çeşitli yaşantıların ürünü olarak da bir eğitimden söz edilebilir” (Bloom, 1995: 9).

Bilim ve teknoloji gereğinden çok abartılarak yoğun bir şekilde ilgi odağı haline getirilip sunulması, sanata ve dolayısıyla sanat eğitime ilginin azalmasına yol açtığı da söylenebilir.

1.4.1.4 Çocuğun Resimsel Gelişimi

Şematik Devir (7-9)

Çocuk “Boşluktaki tüm varlık ve nesnelerin birbiriyle bağlantı içinde olduğu sonucuna varmıştır. Bu bilinç ve buluş "yer çizgisi" adında bir simgeye dönüşür. Artık çocuk kendini bir çevrenin parçası olarak görmekte yapacağı her şeyi buna bağlamaktadır. Böylece toplumsal anlayışına ilk adımını atar. Çocuğu resim yapmaya iten güç kendi kendine oluşmuş şeylerden ortaya çıkmaz Rastlantıya bağlı bir başarı onu sevindirmez onda elde etmiş olduğu bir buluşun tekrarı ile ustalığa erişme isteği bulunur” (Kehnemuyi,1976:17).

Bu devirdeki çocuk kendine özgü davranışlar sergileyebilir. Çevresinin ve etrafındaki kişilerin resmini yapmayı sever. Tekrarlardan oluşan renk şeması kendisinde güven duygusunun oluşmasını sağlar. Geometrik çizgileri uygular. Vücudun önemli parçalarının abartılması, simgelerin değişimi, farklı eşyayı aynı renge boyamak, okul çağı ve çevre deneyimleri anlatılanlardan iyice görülür. Çoğunlukla üç boyut kavramı yoktur.

Çocuk yaklaşık 7 yaşlarında insan figürü çizimlerinde belirli, bilinen bazı sembolleri kullanmaya başlar ve bedenin parçalarını kendi aktif bilgisine dayanarak betimler. Resimde sadece baş, gövde, kollar ve bacaklar olmamalı; gözler, burun, ağız gibi organlar da bulunmalıdır. Çoğunlukla gövde yerine elbise çizilir. 8 yaş ve üzerindeki çocuklar çizimlerinde yalnızca tek tek nesnelerde değil ama nesneler arasındaki ilişkilerde de derinliği vermeye çalışarak resim yaparlar (Yavuzer,1993 :56).

Bu çağdaki çocuklarda “Mekan fikri oluşur, yer ve gök çizgisi oluşur. Çocuk nesneleri zemine yerleştirir. İki çizgi arasında kalan boşluk havadır. Başlangıçta iki çizgi arasındaki nesneler aynı büyüklüktedir. Zamanla mekân daha belirginleşir ve perspektif doğar” (San,1977 :102).

Çocuk her şeyi bildiğini ispatlamak için röntgen resmi denen saydam resim tipini yapar. Ev çizerken duvarları kaldırır ve içini gösterir. İlk kompozisyon denemeleri bu devrede başlamış olur.

1.4.2. 9-12 Yaş Grubu Özellikleri

1.4.2.1. Çocuğun Fiziksel Gelişimi

Bu devrede çocuklarda büyüme çok hızlı olmaktadır. Kızlar erkeklere nazaran daha iri ve uzun boylu olurlar. Erkeklerin elleri ve ayakları orantısız derecede büyüktür. Çocukların bazılarında özellikle iri yapılı olanlarda şişmanlık, hareketlerde ağırlık ve sakinlik görülebileceği gibi ince yapılı çocuklarda ise vücudun genel duruşu bakımından, yorgunluk, duruş bozuklukları, bazen de sinirlilik dikkat çeker. Bedenin gelişimin sürdürmesiyle beraber kasların kuvvetlenmesi ile gençler açık hava sporlarına ilgi duyarlar. Kızlar erkeklere nazaran daha çabuk yorulurlar.

1.4.2.2. Çocuğun Ruhsal Gelişimi

Çocuğun düşüncesi 9 ile 10 yaşları arasında tüm dengelim ötesi veya karşılaştırmalı bir sorgulamadan ve kavramların yan yana sıralanmasından oluşur ve düşünce, tüm dengelime dayanan sorgulamaya yani bütünden parçaya gidilmesine ve kavramların mantık bakımından birbirine bağlı olmasına doğru gider. Formal mantığı ve aritmetik problemlerine ait soyut açıklamaları çocuk ortalama olarak 11 yaşından önce kavrayamaz. Mantıklı muhakemenin karşılığı olan eleştiri duygusu aynı yaşta görülür. Bu dönemdeki çocuklar her şeye kolayca inanmazlar ve gördükleri duydukları ve söyledikleri şeyler hakkında hüküm vermesini öğrenirler. 12 yaşına doğru çocuk bu sorgulama kabiliyetini çok defa aşırı derecede kazanır ve her şeyi sorun yapabilir ve her şey üzerinde tartışarak yorum getirebilir.

Gerçekler bu dönem çocuklarının ilgisini çekmeye başlar, gerçek her zaman doğayı taklit etme anlamına gelmez, çünkü çocuk bunu bir görüş anlayışı olarak ele almaktadır. Çocuk sosyal özgürlüğünün bilincine yavaş yavaş varmaktadır. Aynı cinsten arkadaşlarla gruplaşmaya başlar, kızlar giyim, erkekler de savaş ve şiddet oyunlarını tercih ederler. Birbirleri arasındaki kaynaşmalar çocuğun sanatını da etkiler, resimde giyim onlar için çok önemlidir ve çoğu zamanda bu ayrıntılar yaptıkları resimlerde kendini gösterir.

Bu yaşlardaki çocuk artık toplumun bir üyesi olduğundan haberdardır ve bu haberdar oluşu çizgilerine yansıtmaya başlamıştır. Bu dönemdeki çocuğun daha önceki çalışmalarına oranla daha ayrıntılı çizgiler çizdiği ve daha gerçekçi bir yaklaşımda olduğu gözlenmektedir (Yavuzer, 1993 : 65).

Çocuklarda anlatma çabaları 9. yaşta kendini gösterir. Mekan fikri gelişimini güçlendirir, gerçek tam anlatılamadığından çocukta güvensizlik belirir, yaratıcılık bu yüzden zayıflar, anlatımda kişisel ayrıntılarda göze çarpar, ilgiler üzerinde durur, kendi cinsine bağlı değişik çalışmalara girer, daha özgün, daha anlayışlı olmaya başlar, işlerini güzel ve tam yapmak ister dolayısıyla ona yol gösterecek birinin

yardımı gereklidir. Okul dışı çevrede ilgilendiği şeylerle uğraşır, sık sık büyüklerini eleştirir, ilgi kaynağı ve çalışma yönünü daha güçlendirmektedir, kızlar oğlanlardan daha çabuk olgunlaşmaktadır, kolleksiyon ve değiş tokuşa karşı bir ilgisi vardır, kendine ait örnek aldığı bir kahramanın hayranlığı içindedir, kendi kendini tanır ve eleştirir, toplu halde çalışmayı sever, güçlü duygusal ve fiziksel değişimler geçirmektedir (Kehnemuyi, 1195: 10).

El-göz koordinasyonun gelişimi iyice belirginleşir, insanların farklılıklarını sezer ve kendine toplumda bir yer edinir. Sorumluluklar almak ister, düzenli olmayı ve yeni ilişkiler kurmayı öğrenir. Bu hem karşı cinstekiler hem de kendi cinsinden topluluklar olabilir, bu gruplaşma bazen baş kaldırmalarla belirginleşir. Resimli dergi ve gezi öykülerinden zevk duyar, ele aldığı işler üzerinde sıkılmadan sürekli durabilir. Çoğu kez çevresinin gülünç yönlerini görmeye başlar, doğadaki bitki, hayvan ve başka varlıklarla da ilgilenir.

1.4.2.3. Çocuğun Sosyal Gelişimi

Kız ve erkek çocukların faaliyetleri bu dönemlerinde farklılaşır. Grup oyunlarını çok severler, sosyal bir grup içinde yerlerinden emin olmak isterler. Bu devrede çocuklar kendi standart ve şartlarını oluşturma konusunda serbest kalmak isterler. Büyüklerin sempati ve anlayış göstermelerine ihtiyaç duyarlar. Bütün vücudu çalıştıran oyunlara; top atma ve tutma, koşmaca gibi, ihtiyaçları vardır. Bağırma, çağırma, gürültü şarttır. Uçurtma, top, bilye gibi mevsimlik oyunlar önemlidir. Derelerde oynamak, kamp kurmak, meyve toplamak, ateş yakmak gibi faaliyetler onlara mutluluk verir.

1.4.2.4. Çocuğun Resimsel Gelişimi

Bu dönem çocuklarının çalışmalarında önceki çalışmalarına oranla daha ayrıntılı çizimleri ve daha gerçekçi bir yaklaşımda olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıntıya ilgi duyarlar, renkler gerçeğe uygun olarak seçilir. Üyesi olduğu toplumun

kültür ve zevk ölçülerini artık resimlerinde göstermeye başlamıştır. Anatomiye uygun bir yapıda ve detaylara özen göstererek insan figürleri çizmeye başlanır. Cinsiyet ayırımı resimlerinde görülür. Mekân duygusu kendini gösterir, yer çizgisi yukarı çıkar, toprak ve gökyüzü kendi rengine boyanır. Konu seçiminde kızlarla erkekler arasında ayrımlar belirir. Erkek çocukları daha çok tekneler, araba, uçak, savaş ve spor sahnesi çizerlerken kızlar ise kadın yüzleri, giysiler, çiçekler, yavru hayvanlar çizerler(Yavuzer, 1993 : 66).

1.4.3. 12-14 Yaş Grubu Özellikleri

Ergenliğe başlangıç dönemi olan bu dönemde çocuklar doğal çevrelerinde olup bitenlerden haberdar olmak için uğraşırlar. Yakın çevresinde görmüş olduğu objelerin orantı ve boyutlarını, derinliklerini çizgilerine yansıtmaya başlarlar. İnsan figürleri ayrıntılarıyla çizilmeye çalışılır. Resimlerinde renk olgusu kendini gösterir. Hareket ve dramatik yöne eğilim görülür. İnsan resmi yaparken doğa değişimlerine görsel tanık olma ve orantı hissedilir. Eklemleri görüp resme aktarır. Uzakta ve yakındaki eşyaların boyut ayrımları gösterilir. Ufuk çizgisi çalışmalarında fark edilir. Yakın ve uzak renklerin değişimi söz konusudur.

Bu evrede henüz perspektif kuralları öğrenilmemiş, hareket problemi çözülmemiş, ışık, gölge, renk, açık-koyu ve resim düzleminde üçüncü boyutu yaratma yeterince gelişmemiştir (Kırısoğlu, 1991: 102).

İlköğretim öğrencilerinin el becerilerinin ilerlemesi yönünde büyük bir istek vardır. Gökyüzünü boyarken boşluk bırakmamaya çalışır. Bireyselleşme gereksinmesini duymakta yapıt üzerinde titizlikle çalışmaktadır. İlköğretim öğrencilerinin akıllı düşünme süreçleri ile duygusal güdülenmeleri tam dengelenmiş olmayabilir, bu da yapıtlarına iki türlü yansır. Kimilerinin yaratıcılığı fazla üstünde düşünülerek ve fazla çözümsel açıdan yapılmıştır. Kimilerinin ki ise fazla coşkulu ve duygusaldır. İlköğretim döneminde çocuklar renk konusunda özgür bırakılmalıdır. Canlı renklere ilgi duyan çocukların coşku dolu dünyaları bilimsel anlamdaki

"armoni" bilgileriyle doldurularak yetişkinlerin kopyası olmaya zorlanmamalıdır (Pasin, 1996).

Resimsel birçok sorun artık öğrenilerek çözülür ve çözülmelidir, örneğin renk sorunu; renklerin birbiriyle ilişkisindeki etkileşim, renk karışımları, rengin duygusal ve anlatımsal etkileri araştırılarak öğrenilir. Okul çağında ve ilk ergenlik çağında resimde kaybolan bütünlük tekrar kazanılır (Kırıçoğlu, 1991:102)

1.4.3.1. Çocuğun Sosyal Gelişimi

İlköğretim II. kademeyi kapsayan 12-15 yaş gerçekçi dönem olarak adlandırılır. Bu dönem, çocuklarda bedensel ve zihinsel yönden çok önemli değişikliklerinin ortaya çıktığı devredir. Bu gelişim ve değişimde ülke, yöre, iklim, aile, kalıtım, tüm çevre ve uygulanan eğitim gibi çok çeşitli etkenler çocukların yaşamları ile sıkı sıkıya ilgilidir. Buluş çağının ilk işaretlerinin görüldüğü bu yaşlarda çocuklar, önceki yıllarına oranla çok farklı bir davranış sergilerler. Bu devre çocuklarında bazen hassas, alıngan, cesur, atak, küskün ve hatta şaşırtıcı davranışlar kendini gösterir. Yaşantılarındaki bu özellikler tabi ki, yaptıkları resimlere de doğal olarak yansır. İlköğretim II. kademe çocuklarında “katı gerçekçi basamak” diyebileceğimiz realist bir anlayışın geliştiği görülür. Çocukların bu yaşlarda en dikkat çeken özellikleri “özgür” olma duygularının yansıma şeklidir. Kişiliklerini bulma çabaları hareketlerine egemen olur. Bazı eğitimciler bu aşamada çocukların yaratıcılık yönlerinin geliştiğini, bazıları ise ergenlik çağı nedeni ile çocukların içe dönük, çekingen, güvensiz, yaratıcılık açısından güçsüz olduklarını savunurlar. Oysa çocukların özgür olma duygularının, kişiliklerini bulma yolunda yeni heveslerle yaratıcılıklarının, dolaylı biçimde ve olumlu ölçüde etkileneceği varsayımını kabullenmek, daha mantıklı bir yorum olmaktadır.

Bu dönemde dünyada olup bitenleri, çevresinde yaşanan olayları, somut ve soyut düşünceleri de toplayıp kavramlaştırarak öğrenir. Kendi çalışmalarının yanı sıra, başkalarının yapıtlarına karşı eleştirel davranış sergiler. Kişisel ve toplumsal değerlere ilgileri artar. Bilincine varılmamış bir zeka ve gerçeklik söz konusudur. Branşında deneyimli, bilgili ve özenli bir öğretmen için bu dönem çocuk resimleri onların duyguları ve aile yaşamlarına ilişkin sorunlar konusunda ipuçları verebilmektedir. Tüm dünya eğitimcilerinin Görsel Sanatlar dersini bir anlatım aracı saymaları ve çocuğu bu aracı yöntemle tanıma çabaları akılcı bir yaklaşımın en belirgin kanıtı olmaktadır.

1.5. İlköğretimde Görsel Sanatlar Eğitiminin Sosyal Yönden Önemi Ve Etkileri

İnsanlar çocukluklarında önceleri içgüdüsel, sonraları bilinçle ulaşabildikleri her şeyi tanımaya ve anlamaya çalışırlar. Bu süreçte hangi bölgede, hangi ortamda ve koşullarda olurlarsa olsunlar en yaygın, en güzel biçimde kendilerini anlatmak ve kabul ettirmek isterler. Onlara bu fırsatı oyun sağlayabilir. Oyun içinde konuşmayı, yazmayı, resmi, müziği, sahneyi vb. tanırlar. Güzeli çirkinini fark ederler, kavrarlar, yetkinleşirler. Bu aynı zamanda çocuğun kendini tanıma ve anlama sürecidir. Kendini tanıyan bireyin geleceğe hazırlanması ve kendini ifade etmesi de kolaydır.

Bu nedenlerle biz eğitimcilerin öğrencilerimize bu ortamı hazırlaması öncelikli bir görevdir. Bu ortamın en yoğun elemanı da resimdir. Çünkü bugün dünyamız resim dünyasıdır. Teknolojik gelişmeler dil olarak resmi kullanılmaktadırlar. Afiş, film, fotoğraf, dergi, internet, televizyon vb. gibi. Bu demektir ki eğitim sistemimizin de resimsel algılama elemanlarıyla donatılması bir zorunluluktur. Bu zorunluluk nedeniyle Görsel Sanatlar dersi mutlaka olması gerektiği gibi işlenmelidir. Sanat eğitimi gerektiği şekilde yapılmıyorsa ya da yetersiz kalıyorsa sonuç bellidir.

Güzel Sanatlar eğitimi; düşünce üretmeyi, özgür düşünceyi, daha güzeli ve doğruyu arama yeteneğine önem veren, yaratıcı bir gençliğin yetişmesine olanak sağlar. Duyguları eğitilmemiş olan bir kimse çevresinde olup bitenlere duyarsız kalır. Bakar ama göremez, işitir ama duyamaz. Çünkü duygularını düşünme süzgecinden geçirerek yorum yapamaz. Baktığımız her şeyi akıl süzgecinden geçirebilme yetisini kazandırabilmek Görsel Sanatlar dersinin en önemli görevlerinden biridir. Aynı zamanda çocuğun kişisel zihinsel faaliyetleri yönünden hem de plastik sanatlar yönünden gelişimini kapsar.

Okullarda atölye ortamında öğrenciye sanat eğitimi vermek; bu bağlamda sanat eğitiminin görme ile başlayıp düşünce ile de bütünleştiğinde, öğrencilerin öğrenme ufkunun genişleyeceği göz duyarlılığı gelişmiş, görmeyi öğrenmiş ve düşüncesi ile birleştirebilmiş olan nesiller yetiştirmeyi sağlar. Bununla birlikte, sanat eğitimi vermek; diğer güzel sanat dallarını da en güzel ortamda dinlemeyi, söylemeyi ve seyretmeyi kısaca hayatının her alanında bunlardan haz almayı sağlar.

Görsel düşünce ifadesi sanat eğitiminde önemli bir özelliktir. Gözle düşünme, akıl süzgecinden geçirme yaratıcı olmanın başlangıç aşamasıdır. Gördüklerini yorumlayarak daha doğruyu, daha güzeli ve daha ulaşılabilirliği aramak modernleşmenin yollarındandır. Bu sebeple her derste öğrencilerin görme yetisine önem vermek ve ondan faydalanmasını sağlamak Görsel Sanatlar dersinin amaçlarından biridir. Görsel düşüncenin tüm derslere büyük faydalar sağladığına inanmak gerekir. Öğrencinin Türkçe dersinde sevdiği bir şiir yazarken onu resimleme ve şekille süslemesi sözcükleri görünür hale getirmesi demek olacaktır. Tarih derslerindeki konuları, örnek resimler ve müze gezileri ile besleyen öğrenci öğrenmek istediği çağın içinde yaşayacaktır.

Görme eğitiminin gelişmesi kişinin yaşamını daha düzenli ve zevkli hale getirir. Düzensiz bir masada çalışmak, kirletilmiş ortamda bulunmak sanat eğitimi almış bir kişiyi rahatsız edecektir. Yaşamdaki görünüm güzelliğini, düzenli olmayı sağlamanın varlıkla bağlantılı olabileceğini düşünenler olabilir; fakat yoksulluk ve olanaksızlık hiçbir zaman zevksiz ve başıbozuk yaşamayı gerektirmez.

Sanat eğitimini almış kişiler her türlü güzelliği görür ve bu güzellikler içinde doğruluğu ve dostluğu bulur. Sanat eğitimi almış bir toplum daima en güzel duygularla beslenir, düşünceleri yaratıcı ve çağdaştır. Bu sebeple Görsel Sanatlar dersinde kazanılan bilgi ve becerinin toplum yapısında önemli bir yeri vardır. Güzeli sanatlar çağdaş eğitimin temel taşlarından biridir. Eğitimde sanatın yeri hiçbir şeyle doldurulmaz.

1.6. İlköğretim II. Kademedeki Sanat Eğitimi

İlköğretim II. kademedeki öğrenciler bedensel ve zihinsel açıdan bakıldığında farklı bir yapı özelliği gösterirler. Tüm davranışlarında çocuksu görüntülerden çıkarak gençliğe ulaşma yolundaki ilk adımları açıkça kendini gösterir. Bu dönemdeki çocukların en belirgin nitelikleri doğal tutumlarıdır. Kız öğrencilerin romantik eserleri okuma merakları, moda dergilerindeki resimlere tutkuları, erkek öğrencilerin resimli roman düşkünlüğü ve bu romanlardaki olağanüstü hayali kahramanlara hayranlıkları, onların bu yaş içindeki psikolojik görüntülerine örnek gösterilebilir.

Ayrıntılara olan merakları çocukları ruhsal yönden dağıtır ve doğa bütünlüğünü kavramalarını zorlaştırır. Önemli olan sanat eğitimi çalışmalarında ayrıntı merakları doyurulmaya çalışılırken bir yandan da onların bütünlük anlayış ve kavramına yaklaşım sağlamaları amaçlanmalıdır. Öğrencilerin yaptıkları resimlerde bu özellikler sıkça görülür. Olayları, yaşamı, doğa içinde insan varlığını, insan-doğa ilişkilerini bütünü ile değil, tüm ayrıntıları ile görüp, nedenlerine yanıt arayan bu yaş çocuklarının eğitimi bazı farklılıkları da zorunlu kılar. Görsel Sanatlar eğitimi açısından öğrenci yapısının genel görüntüsü bu şekilde kendini gösterir. Bu ve benzeri nedenlerle sanat eğitimi yönünden ilköğretim dönemindeki gençlerin eğitim programlarına yeni içerikler kazandırmak gerekmektedir.

II. kademe öğrencilerinin gözünde yaptıkları her çalışma, bir özgün yapıt niteliğindedir. Çok önem verdikleri resim ve işlerinin gerçekten değerli olduğunun yansıtılması için sanat eğitimcisinin rehberliği ve desteği onlarda olumlu atılımlar gerçekleştirebilmektedir. Bu, öğrencilerin ders içindeki yaratıcı çabalarını daha da artırarak güçlendirebilir; böylelikle öğrencinin kendine olan inancı artar. Bu evrede, Görsel Sanatlar dersinde çocuklara seviyelerine uygun röprodüksiyonlardan yeterince örnekler göstererek, karşılıklı konuşmalarla bunların incelenmesine zaman ayrılmalı, incelenen sanat eserlerindeki bütünlüğün nasıl elde edilmiş olduğu anlatılıp gösterilmelidir. İlköğretim II. kademe çocukları bu yaşlarına kadar elde ettikleri birikimlerinin etkisi ile bu çalışmalardan olumlu sonuçlar elde edebilmektedirler. Sonuçta görülecektir ki, sınıf içindeki her çocuk röprodüksiyonlarda kendi ruhsal yapılarına ve anlatımlarına uygun bulduklarını içtenlikle benimseyip, tüm samimiyetleriyle bu tür resim çalışma deneyimlerine girerler ve bundan olumlu sonuçlar elde edilir.

Görsel Sanatlar eğitiminde amaçlara ulaşılması demek, bu anlamda amaca uygun öğrenmelerin yapılması demek olmaktadır. Öğrenme yaşamımızın her anında olmaktadır. Sanatsal öğrenme çok küçük yaştan başlamakla birlikte, gerçek anlamda okulda olmaktadır. Kırıçoğlu bu konuda şunları söylemektedir: “Okulda sanat dersi geniş, kapsamlı bir öğretim alanıdır. Bu alan içinde; estetik değerler içeren, anlatımsal ve teknik anlamda nitelikli ürünler yaratmak, çevrede ve sanat yapıtlarında nitelikleri görmek, ayırsamak, sanat tarihini ve estetiğini öğrenmek yer alır. Geçmişte uygulamalı çalışmalar (resim yapma, özgün baskı, heykel v.b.) programların ağırlıklı alanını oluşturuyordu. Öğrenci sanat yaparsa, sanattan da anlayacağı düşüncesi yaygındı. Bu görüşe göre çizen, boyayan, resim yapan kişinin sanat yapıtlarına değer yargısı ile yaklaşımları, yapıttan tat almaları kolaylaştırdı. Oysa uygulamalar bu konuyu doğrular görülmemektedir. Sanat eğitiminde çalışma alanları birbirini tamamlayan bir bütünün parçaları gibi düşünüldüğünde ancak ve gerçek anlamda sanatsal öğrenme tamamlanmaktadır”(Kırıçoğlu, 1991:106).

Eğitim sistemimiz içinde Görsel Sanatlar eğitiminden beklenen sonuçlar, ulaşılması gereken hedefler belirlenerek programa yansıtılmıştır. Ancak bu

sonuçların eğitim sürecinin içinde gerçekleştiği düşünülse bile toplumun genel görünümü itibariyle durumun böyle olmadığı değerlendirilebilmektedir

Görsel Sanatlar eğitiminin eğitim sistemi içindeki konumunun ele alınış ölçüsü, yer alış biçimi, sisteme etkisi, sistemin ondan bekledikleri eğitim politikalarının içinde belirlenmiştir, fakat bu belirlemenin tam ve istenildiği gibi olmadığını araştırma sonucunda anlamış bulunmaktayız. Yaşanan sorunlar yalnızca sistem içinde olmayıp programın uygulamasında da hatalar ve eksiklikler söz konusu olmaktadır.

Bütün eğitim durumlarında olduğu gibi “sanatsal öğrenme” nin olabilmesi “öğrenmenin” işleyişinden farklı değildir. Hazırlanmış bir ortamda, öğrenmeye “hazır olma”, uyarılma, çalışma sürecine katılarak “güdü”lenme ve bunun sonucunda kazanılmış olanı “davranışa” dönüştürebilme... Döngüsellik burada da vardır. Bu durumda sanat ve eğitim için gerekenler ve bunların gerektirdiklerinde aynı nesnellik olduğunu söyleyebiliriz. Nasıl ki gerçek anlamda genel eğitim-öğretim birkaç katlı bina ile ve donanımsız yapılamıyor ise, sanat eğitimi de donanımsız yapılamayacaktır. Donanım la kastedilen yalnız mekansallık ve araç-gereçler değil, programın içeriğinden uygulayanın niteliğine kadar geniş bir anlamı kapsamaktadır. Okul ortamındaki anlayışın; sanatsal yaratmalara değer veren, imkan sunan, sanata ilgisini bir bütün olarak hissettiren, güdüleyici her ayrıntıyı düşünen bir yapıda olması gerekir. Dört duvar ve sıralardan oluşan sanat dersleri öğrencilerin sanatsal yaratmanın nasıl olacağını görebilmesine olanak sağlamamaktadır. Akademik başarıda yarışan okullar; donanımlı bir atölye ya da müzik odasına yatırım yapmamaktadırlar. Bu durumlar karşısında yapılacak en acil çözüm; tüm eğitimcileri ve yöneticileri “bilimsel ve sanatsal yaratma” konusunda bilinçlendirmek olmalıdır. İkinci aşamada yapılacak bilinçlendirme; birçok yönden ortak işleyen bir süreci olsa da sanatın kendine özgü yapısının kavratılması gereğidir. Ancak donanım gereği konusunda karşılaşılabilecek olan maddi yükünün fazlalığıdır. Unutulmaması gereken “eğitimin kendisinin pahalı bir yatırım” olduğudur. Kazanılması gereken kavrayış; sanata yatırımın bir yük olmadığının bilincidir (Halıçınarlı,1998:67-77).

Fidan ve Erden “Eğitim Bilimlerine Giriş”de; “J. J. Rousseau; çocukların sözle değil, nesne ve olaylarla karşı karşıya gelerek, bizzat yaparak, yaşayarak öğrenmelerini özgür bir ortamda eğitim görmelerini çocuğun kendine özgü ve yetişkinlerden farklı bir dünyası olduğunu savunur”(Fidan-Erden,1985:65) demektedirler. Görsel Sanatlar eğitiminin nerede bulunduğunu araştırmak gerekirse, amaç toplumun beklentilerine en uygun sanat eğitimi yaratmak değil, öncelikle değerler sisteminde sanatın yerini tam olarak belirlemek olmalıdır. Bundan sonra toplumun, eğitim sistemi içindeki sanat eğitiminden haberdar olmasını, bilinçlendirilmesini sağlamak, bir yandan bu kaynağa ulaşırken diğer yandan da onu amacına ulaştırmak gerekmektedir.

Toplum içindeki sanatın rolü, varlığı ya da bireylerin yaşamında yer alış biçimi onunla kurulan ilişkiye bağlı olacaktır. Eğitim sisteminin bireyi geleceğe hazırlayan bilgisel ya da uygulama yönüyle donanımlı yapma durumunu bir yana bıraktığımızda sanatla ilgili sorunların çok daha boyutlu olduğunu görebiliriz. Sistem içindeki ya da dışındaki yeri ne kadar belirli olursa olsun bunu hayata geçirecek uygulama biçimlerinin yöntemleri sonucu etkileyecektir. Sistem dışındaki etkileri çok uzun vadede alınacak sonuçlar olmakla birlikte eğitimsel boyutunun disipline edilmesi önemli değişikliklere hız kazandıracaktır. Bu disiplinlerin en önemli kaynağını da uygulayıcılar ve uygulama biçimleri oluşturacaktır. Özellikle uygulayıcılar olan öğretmenlerin gerekli nitelikleri taşımaları sanat eğitiminin gerekliliği tezini elden bırakmamalarını ve yöntem birliğini gerektirmektedir. Fidan ve Erden, Eğitim Bilimlerine Giriş’te şöyle demektedirler:...”Eğitim kurumları bireylere yeni değişme ve gelişmeler için gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazandırarak onların toplumsal ve ekonomik gelişmeye uymalarını kolaylaştırır. Bunun yanı sıra toplumda yenilikleri başlatacak ve geliştirecek yaratıcı bireylerin yetişmesine katkıda bulunur...”(Fidan-Erden, 1985:65).

Görsel Sanatlar dersinde; amaç yalnızca plan ve programdaki konuların gerçekleşmesini hedeflemek olmamalıdır. Ders esnasında öğrencinin bilgi ve becerisini arttırmaktan, beceriyi zorunlu kılmaktan çok onu reddetmeyen ilgisi, iş alanı olmasa bile, gerekliliğinin farkına varabilmiş davranışa ulaşılması doğru

olacaktır. Konulardaki kazandırılmak istenen amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğini ölçen, takip eden sistem geliştirmek önemlidir. Amaçlanan davranışın gerçekleşebilmesi için öyle bir uygulama birliği izlenmelidir ki sonuç istendiği gibi gerçekleşebilsin ve öğrenciye bu aktarılabilsin.

Eğitilmiş insan olmak her yönüyle gelişmiş bir kişilik ve toplumsal sorumluluk bilincine ulaşmış insan olabilmektir. Hızla değişen dünyanın dinamik yapısına ayak uydurabilmek ancak yaratıcı güçlerle donanmış bir kişilik geliştirmekle olasıdır. Doğuştan yaratıcı güçlere sahip bireyin, bu gücünün ortaya çıkarılması yollarından biri de insanın “estetik eğitimi” yani sanat yoluyla eğitimidir. Bu anlamda, kişilik eğitimi sanat eğitiminin amaçlarından biri olmaktadır (Gençaydın, 1993, s. 2).

Goethe de bireyleri doğal yapının açılıp gelişmesi için “en değerli kişilik eğitimi” yolunun sanat olduğunu vurgular. Ona göre çok yönlü eğitim, kişiliğin bütünlüğünü kapsayabilecektir (Aytaç, 1980:242).

Bireyin özel ve ayırıcı davranışlarını kapsayan kişilik, onu başkalarından ayırır. Çeşitli durumlarda gösterilen öğrenilmiş davranışların özel ve ayırt edici yönlerinin nasıl keşfedileceği, yönlendirileceği ya da biçimlendirileceği konusunda farklı yöntemlere başvurmak gerekecektir. Kalıtsal etkenler ve geçirilen yaşantılar sonucunda edinilmiş kişiliğe eğitim yoluyla yeni davranış ve yaşantılar kazandırabiliriz. Yetenekler, kişiliğin parçası durumunda olup kişiliği, kişinin tanınması yönünden de etkilerler. Sanat eğitimi yoluyla hem çocuğun kişiliğini olumlu yönde etkileyip kendini korumasını sağlayabiliriz, hem de onların kişiliğini daha derinlemesine tanıma şansı elde edebiliriz. Eğitim, mesajı yalnız ulaştırmakla kalmayacak, aynı zamanda onu yapılandıracaktır. Çocuk yeteneği sayesinde tanınıp dikkate alınabilecek ve çevresi farkına varabilecektir. Gerek zeka gerek özel yetenek çocuklar ve yetişkinlerde kendine güven ve saygınlık kazanmayı sağlayacak yeterliliklerin geliştirilmesine neden olmaktadır. Özel yetenekler güdülenmeyi de sağlayarak, yeteneklerin denenme ve kullanılma istemini sürekli kılacaktır. Deneme güdüsünün güçlü olması ise özel yeteneklerini erken yaşta göstermelerine neden olacaktır (Morgon, 1980:204).

Bireyin kişilik özellikleriyle, yaşamdan beklentilerinin çakışması onun, özelliklerini tanıyıp geliştirebilmesiyle paralellik taşımaktadır. Bu anlamda Pestalozzi'nin eğitim anlayışına göre okullar, belirli bilgi ve beceriler vermekle yetinmeyerek, insani bütün yeteneklerinde harmonik bir biçimde açıp geliştirici bir fonksiyon göstermelidir (Aytaç, 1980:242).

Uygulanan sanat eğitimi programları ile bireyin kendi yeteneğini ölçmesi ve geliştirmesi sağlanabilecektir. Ancak, gerçek ilgi ve değerlerini belirlemelerinde en önemli etkenler programın uygulayıcısı ve uygulama ortamları olmaktadır. Toplumda birçok kişi vardır ki ilgi ve yeteneklerinin fark edilmemesi ya da üzerinde durulmaması (okul - aile - çevre) nedeniyle gerçek anlamda kendilerini tanıma şansı elde edememişlerdir. Farkına varılsa bile motive edilmedikleri için ilgi alanlarına yönelememişlerdir. Bu kişiler genellikle doyurulmamış bu durumlarını başka meslekler içindeki boş zamanlarında ya da mesleğin süresini tamamladıktan sonra değerlendirebilmektedirler. Mesleği içinde ortak ilgi grupları oluşturarak ya da sanatla ilgili program yürüten kurslara katılarak doyum sağlamaktadırlar. Her hangi bir zorlama ya da bir ödül vade dilmediği halde, kendiliğinden bazı faaliyetlere girişerek bundan doyum sağlıyorsa bu, geçici bir eğilim değildir. İlgi duyulan etkinlik alanı genellikle yetenekli olunan alandır. Kuzgun,"...ilgi bir bakıma yetenekleri kullanmaktan ve onları geliştirmekten duyulan bir zevktir. (...) Daha çok alanlarından birine yönelişimizde rol oynayan kişilik özelliğimizdir" demektedir (Kuzgun, 1980:4-5).

Çocuğun eğitim-öğretime başlamadan önceki dönemindeki aile etkisinin üzerine daha geniş bir boyutta gelen eğitimin etkisi, onun yönelimleri üzerinde kendisine yüklenen tutumlara göre şekillenebilmektedir. Ancak burada durum, hem eğitim süresine hem de içeriğine bağlı olarak sonuçlanacaktır. Görsel Sanatlar Eğitimi Programının eğitim programları içindeki yeri, ders saati ve içeriği açısından bireye sunulan sanat faaliyeti, nasıl bir tutum izlenileceğini, hedefleneceğini ortaya koyabilecektir. İleride sürdüreceği, sanata karşı duyarlı olma, ilgilerini bu yönde sınama gereksinimini bireye kazandırdığımız zaman uygun modelleri oluşturabileceğiz. Eğitim, her zaman sonuçlarını ileride alacağımız bir yatırımdır. Bu

anlamda; eğitimle birey üzerinde nasıl bir değişim yaratabiliyorsak, ona çok yönlü cevap verebilecek kapsamlı bir sanat eğitimi ile de oldukça uzun vadeli bir yatırım yapmış olunacaktır.

Görsel Sanatlar ve Müzik dersi etkinlikleri çocukların kişiliğinin gelişmesinde etken olan derslerdir. Görsel Sanatlar dersi bir ifade ve karakter dersidir. Çocuk bu derste kişiliğine çok zengin malzemeler katabilecektir. Güzeli çirkinden, iyiyi kötünden ayırmasını öğrenir, bir sergiyi gezerek sosyal ve estetik bir iş görmüş olur. Biçimlendirme sürecinde ele aldığı elemanlarla bilinçaltını boşaltır. Bu nedenle Görsel Sanatlar öğretmenlerinin çocuğun kişilik eğitimi üzerinde çok büyük rolü olmaktadır. Yapılan etkinliğin öğrenci tarafından yüklenilmiş olması nedeniyle sorumluluk açısından, işbirliği, takdir, kendini gerçekleştirme duyguları bu dersle gelişme imkanı bulacaktır.

Önemli olan bu dersleri hem içerik hem de eğitim ortamı açısından amacına uygun gerçekleştirebilmektir. Burada bilinmesi gereken, çocuğun bilgisel donanımdan çok onu birey olarak biçimlendiren yanlarından sorumlu olduğumuzdur (Berklin,1969: 109 -111).

Karmakarışık hale gelmiş günümüz koşullarında ortaya çıkmış olan çarpık kentleşme ve bunun doğurduğu olumsuz durumlar, parçalanmış aileler ve erozyona uğramış, kimlik bunalımına düşmüş yaşam kalitesini düşüncemeyecek durumdaki kitlelerin içinden gelen öğrencide estetik beğeni düzeyi oluşturmak, güzeli-iyiyi tanımlarını, ortaya çıkarmalarını bekliyor olmak neredeyse imkansız bir hedef gibi görünmektedir. Tüm bunlar sanat eğitimcisi için toplumsal analizleri takip edecek, yeni kuşak bireyin beklentilerini çözümleyebilecek pedagojik derinliğe sahip olmaları için gerekmektedir. Çevrenin eğitime sunduğu olumsuz koşullar değişmiyorsa veya değiştirilemiyorsa; eğitim bu koşullara uygun çevreyi oluşturmalıdır. Eğitimciler yaşanan olumsuzluklara teslimiyetçi olmayan bir yaklaşım benimsemek zorundadırlar.

”Sanat eğitimi, eğitim ve sanatın değişik konumlarda, değişik boyutta ve ağırlıkta bir araya geldiği bir alandır. Çevreyle ilk tanışma, görme, algılama,

adlandırma ve düzenleme ile başlayan sanat eğitimi daha sonra ürün verme, üründen tat alma olarak gelişir. Okul düzeyinde ise sanatsal bilgi ve deneyimin çocuğa, gence, yetişkine belirli bir düzen içinde, kazandırdığı bir disiplin alanı olur. Burada artık sanat, ürünü, tarihi, eleştirisi ve estetiği ile öğretilen ve öğrenilen bir ders olma durumundadır (Kırıçoğlu, 1991: 103 -104).

Geçmişte, bilim ve sanat, zeka ile yetenek, biliş ve duyuş kesin çizgilerle ayrılmış ancak, geçerliliğini yitirmiştir. Yapılan bilimsel araştırmalar, sanat eğitimi anlayışında “zihinsel süreçlerin” yer almasını sağlamıştır (Kırıçoğlu, 1991:105).

Sanat eğitimi çerçevesinde anlaşılacak uygulanmakta olan resim dersini sunma şeklimizde sorun başlamaktadır. Konusu, malzemesi bir yemek tarifi gibi verilmekte; “şu kadar dakikada marifetinizi gösterin” denilmektedir. Böyle bir istemde, bireyin hazır olmuşluğu düşünülmemiştir, faaliyetin bir zihinsel süreç olduğu hesaba katılmadan, bu süreçten nasıl yararlanılabileceği düşünülmeden hareket edilerek davranılmaktadır. Uygun atmosfer yaratılmadan, yaşantı ve gözleme dayalı birikimlerini harekete geçirmeden, ezberlenmiş biçimler yerine kavramlarla düşündürülerek özgün ifadelerle ulaşması sağlanmamaktadır. Değerlendirme kriterinin daha işin başında “başarılı bir çizim ve boyama” üzerinde oluşturulması, “merak ve ilgi” yerine ürküntü uyandıracaktır. Artık güzel sanatlara ilgi duymak zorunda değildir. Çünkü “oyun”un dışında kaldığını görmektedir. Oysa biz kriter olarak; -onun özgün yaklaşımlarına- hangi başarıda çizerse, boyarsa boyasın değer vereceğimizi ortaya koymalıyız. Çizgi, boya vs. birer araç olduğu ve bu elemanlarla kendi gizli güçlerini sınayabilecekleri yönünde güdüleyebiliriz. Bu güdülemenin, sanatın yalnız bu malzemeleri kullanabilmek olmadığı yönünde zenginleştirilmesi gerekmektedir. Sanatın insan yaşamındaki yeri ve gerçek malzemelerinin insan, duyum ve akıl olduğu belirtilmelidir. Sanat yalnız uygulama olmamakta, bilgi boyutu da taşımaktadır. Bilgi aynı zamanda uygulamada etkili olmaktadır. İster bilgisel ister uygulama düzeyinde olsun, mesele “davranış”sa öğrenme durumuyla ilgili olmaktadır (Halıçıncı, 1998:13-66).

Eğitimciler açısından sanat derslerinin yeri ve işlevselliği son derece önemlidir. Bu ortamda dahi, hem sanatsal alanda, hem de yaratıcı kimliğin gerekliliğini ortaya çıkarıp bunu yerine oturtmak önemlidir.

Günümüz iletişim çağında bu çerçevenin biraz olsun aşılabileceğini düşünebiliriz. Ancak sanat eğitimi ortaya koyma çabamız, iyi planlanmış bir ele alış ve günümüzü irdeleyerek yapılacak yöntemsel çalışmalarla doğru bir zemine oturabilecektir. Nasıl bir sanat eğitimi? Sorusu geniş anlamda düşünmemizi gerektirmektedir (İnam, 1997:380-381).

Bu nedenle sanat eğitimi, eğitim ve sanatın bir araya geldiği bir alan olmaktadır. Eğitimin içinde sanata yer verirken; sanatın sezgiye dayalı, duyuşsal alanla ilgili, çocuğun yaş gruplarına göre belli aşamalardan kendiliğinden yapıldığı ve öğrenilme boyutları olmadığı düşünülmemelidir. Çünkü öğretimin olmadığı bir yerde gelişme sağlanamayacaktır. Doğru olan ise, okullarda sanatı bir disiplin alanı olarak gerçek yerine oturtmak ve alanın gerektirdiği öğretimi yapmaktır.

1.7. Türkiye’de Sanat Eğitiminin Başlıca Sorunları

Ülkemizde sanat eğitimi olumsuz yönde etkileyen nedenleri ve bu nedenler kadar da çözüm önerilerini düşünmek hepimizin mutlak görevi olmalıdır. Tüm sanat eğitimcilerinin, birbirine çok yakın içerikteki olumsuz etkenleri ortadan kaldırma veya azaltma yolunda bilinçli bir çaba içinde bulunmaları önemlidir, özellikle de sanat eğitimcisi yetiştiren fakültelerin modernleşebilmesi için biraz daha çaba sarf etmek gerekmektedir. Bu konuda fazla karamsarlığa kapılmadan, özellikle, Cumhuriyet döneminden bu yana olumlu bir süreç içine girdiğimizi ve bunun somut kanıtlarını da görmeye başladığımızı iyimser bir deyimle kanıtlamak gerekir.

Görsel Sanatlar eğitimi bir bütünlük içinde olmalı, "sistem bütünlüğü" ile ele alınmalıdır ve sistemin vazgeçilmez bir unsurudur. Fakat işlerliğe kavuşturulmasında yetersizlikler vardır. Sanat eğitiminin en temel amacı modern Türk insanını yetiştirmek olmalıdır. Modern insanın temel haklarından biri olan "eğitim hakkı"

içinde "Sanat eğitimi hakkı" önemli bir yer tuttuğu halde Türkiye'de çoğu kişi böyle bir hakkı olduğunun henüz tam bilincinde değildir. Maalesef ülkemizde sistem bütünlüğü henüz yeterince uygulanmamaktadır. Bu durum sanat eğitiminin değişik tür, dal, boyut ve düzeyleri arasında önemli tutarsızlık ve kopukluklara yol açmaktadır.

Ülkemizde sanat eğitiminin her yönüyle sağlıklı, verimli ve etkili olabilmesi için yeterli zamana, doğru mekâna ve donanıma ihtiyacı vardır. Araç-gereç bakımından zengin malzeme, çok yönlü ve kapsamlı kitap ve bütün bunlar için belirli bir insan gücü ve parasal kaynak gerektiği halde bunların sağlanmasında genellikle büyük güçlüklerle karşılaşmakta ve çoğu kez de yetersiz kalınmaktadır. Görsel Sanatlar eğitimi dersinde karşılaşılan sorunları maddeler halinde sıralayacak olursak aşağıdaki gibi bir tabloyla karşılaşmış oluruz

1. Öğretim programından kaynaklanan sorunlar
2. Amaçlarda arzu edilen birliğin bütünlüğün sağlanamaması.
3. Hedefleri gerçekleştirebilme sorunları
4. Öğrenim Durumu İle İlgili sorunlar
5. İçerik Yönünden kaynaklanan sorunlar
6. Değerlendirme Açısından Kaynaklanan sorunlar
7. Araç-gereç kullanımı ve donanımı ile ilgili sorunlar
8. Okulun fiziksel durumundan kaynaklanan sorunlar
9. Okul ve eğitim yöneticisinden kaynaklanan nedenler.
10. Ülkemizde sanat eğitiminin farklı yorumlanması.
11. Tekniğe ve sanat konularına yaklaşım eksikliği.
12. Sanatın yalnızca bir yetenek işi olduğu yolundaki yanlış anlayış.
13. Sanat eğitime ayrılan sürenin kısıtlı oluşu.
14. Sosyo-kültürel çevreden kaynaklanan sorunlar
15. Sanatın yalnızca bir yetenek işi olduğu yolundaki yanlış anlayış.
16. Sanat eğitimi yalnızca Resim-iş eğitimi biçiminde düşünerek, kısır bir döngü içinde kalınışı.

17. Sanat eğitimcilerini olumlu biçimde yönlendirecek, bilimsel nitelikli kaynaklardan yoksun olunuşu.
18. Sanat ve iş eğitimcisi yetiştiren kurumlara tam ve çağdaş bir işlerlik kazandırılmaması.

İnsanların olanı koruyan değil, onu değiştiren, dönüştüren, yenileyen doğrultuda eğitilmesi yaratıcı düşüncenin davranış geliştirmesi ile olanaklıdır. Yaratıcı düşünce, malzemeye egemen olunmayan, malzeme ile amaçsız, ilkesiz uğraşların sonunda ortaya çıkan rastlantılardan oluşmaz. "Yaratıcılık disiplinli çalışmanın coşku kadar, sonucun, süreç kadar önemle ele alındığı durumlarda gelişir" (Kırıçoğlu 1990: 95). Sanat eğitimi öğretimi okullarda bir disiplin alan olarak öğretilmelidir" (Kırıçoğlu 1990:97). Müfredat programlarının, Milli Eğitim Bakanlığı yönetim ve denetim kadrolarının, öğretmenlerin, ana-babaların ve öncelikle sınıf öğretmenleriyle Görsel Sanat Eğitimi öğretiminin yani Görsel Sanatlar dersini bir disiplin alan olarak benimsemeleri gerekmektedir

1.7.1. Öğretim Programları Sorunu

Ulusal Eğitim çizgimizin sürekli değişmesi, Eğitimi uzun vadede insan yetiştirmeye yönelik sağlam bir yapıdan yoksun bırakmıştır. Sorunlara kısa vadede ve tek yanıt çözümler aranması eğitimde ağırlığın fen ve matematik alanlarına verilmesi Görsel Sanatlar dersini disiplinler dışı boş zaman uğraşı konumuna getirmiştir" (Kırıçoğlu 1990:90). "Çoğunlukla bir disiplin alan olmaktan çok bir boş zaman uğraşı; çocukların rahatlayacağı bir etkinlikler toplamı olarak düşünülür (Kırıçoğlu 1991: 9).

İçerik bakımından yoksun, uygulamaya yönelik hazırlanan ders programları, Görsel Sanatlar eğitimi zihinsel uğraşların işlev alanı olan zeka ile bağıntısız düşünülmemelidir. Uygulama alanında, özellikle sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar eğitiminde konu, araç-gereç, teknik ve yöntem arayışlarına girişmeleri, ilkesiz, kararsız ve olumsuz tavır sergilemeleri, ders programlarının yetersiz

kaldığının bir göstergesi olmuştur.

Hızlı teknolojik gelişimin makineleştirdiği insanın, ruh sağlığını dengede tutabilmek açısından, sanat eğitimi alması gereklidir. Toplumun ruh sağlığı yerinde bireylerden oluşması gerektiği gözden kaçırıldığında, sanat eğitimi esas amaçlarından uzaklaşmaktadır. Mesele sadece sanatçı yetiştirmek gibi görülmektedir.

Eğitimi, girdi-işlem-çıktı'larıyla bir fabrika gibi niteleyip, sanat eğitimi de, sanatçı yetiştirmek olarak alırsak, okullardaki eğitim süreci içinde sanatçı yetiştirmenin yanlışlığını görmüş oluruz. Aksine, sanatçı yetiştirilmez, yetişir, tezinden yola çıkarak sanat eğitiminin merkezine toplumun bütün bireylerini kapsayan, genel sanat eğitimi koyarsak herhalde daha doğru bir adım atmış oluruz.

Sanat eğitimi en basit anlamıyla; “okullardaki güzel sanatlara ilişkin dersler ve etkinlikler bütünü” olarak kabul edersek, genel eğitimin tüm kurumlarında uygulanırılığı nedeniyle, programlar açısından çok çeşitlilik ortaya çıkmaktadır. Sanat eğitimi programlarını şu şekilde çeşitlendirmek mümkündür:

A. Öğrenci Merkezli Programlar

1. Örgün Eğitimde Sanat eğitimi

- a.a. Anaokulu programı
- b.b. İlköğretim okulu programı
- c.c. İlköğretim okulu programı
- d.d. Yükseköğretim okulu programı

2. Yaygın eğitimdeki sanat eğitimi

- a.a. Halk eğitimi programı
- b.b. Amatör sanat eğitimi programı

B. Sanat eğitimcisi merkezli programlar

- 1. Anaokulu öğretmenlerin sanat eğitimi için
- 2. Sınıf öğretmenlerinin sanat eğitimi için
- 3. Orta dereceli okullardaki sanat eğitimcileri için

4. Yaygın sanat eğitiminde kullanılacak öğretmenler için
5. Sanatçı yetiştiren kurumlarda görev alacak elemanlar için

olmak üzere sanat eğitimi programlarına ihtiyaç vardır.(Uysal,S,"Sanat Eğitimi Üzerine", Millî Eğitim Dergisi, Türkiye'de Resim ve Resim Eğitim Özel Sayısı, Ankara, 1996).

Sanat eğitiminin en geniş uygulama alanı, ilköğretim ve orta öğretim kademesindeki öğrenci kitlesidir. Bu kurumların sanat eğitimi ile ilgili programlarına bakıldığında, Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana geliştirilemediği, kelimelerle oynanarak değişiklikler yapıldığı görülmektedir. 1990'lı yıllardaki bazı yönelişler ise yetersiz kalmaktadır.

Modern eğitimde ön plana çıkan bilgi üretimi için, esas olan yaratıcılığın geliştirilmesi yanında kültürün tanıtımı, geliştirilmesi, süper kültürlere karşı korunması, sanattan faydalanılarak ruhsal arıtımın sağlanması, kritik yapabilme yetisini kazandırma, olumsuz eleştiri yerine alternatif fikir üretebilme, sanat tüketimi için sanat dilinin öğretilmesi gibi görüşlere programlarda yeterince yer verilmemektedir. Yıllardır okullarımızda uygulanan sanat eğitimi ile ilgili derslere rağmen uygulamalardan alınan sonuçları olumlu kabul edebilmek mümkün değildir. Sebebini amaçların hayata geçirilememesinde aramak gerekir.

Sanat eğitimcisi yetiştiren fakültelerde de bir kaos hala yaşanmaktadır. Sanatçı ile sanat eğitimcisi yetiştirme birbirinden ayrılabilmiş değildir. Konservatuar, güzel sanatlar fakültesi, resim ve müzik eğitimi bölümlerinin üstlendiği bu görev genellikle dersleri veren öğretim elemanlarının şahsi görüşlerine göre öğrencilere değişik yansımaktadır. Sevindirici olan ise son yıllarda hem genel sanat eğitimi konusunda, hem sanat eğitimcisi yetiştirmeye dönük araştırmalarda, hem de sanatçı yetiştirme alanlarında problemlerin bulunduğu farkında olunarak bu konudaki bilimsel toplantı ve araştırmaların yoğunluk kazanmasıdır.

Sanat eğitimini sanatçı yetiştirmek olarak algılamak ve yorumlamak yanlış sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Sanat eğitimi toplumun bütünü için düşünülmelidir. Sanat eğitimcisi yetiştirme, sanatçı yetiştirme mutlaka birbirinden ayrılmalıdır. Bunun için yüksek öğretim seviyesinde sadece sanat eğitimcisi yetiştirmek üzere düzenlenmiş kurum veya bölümlere ihtiyaç vardır.

Sanat eğitimindeki sorunların tespiti ile ilgili yeterli miktarda araştırma bulunmasına karşılık çözüm önerileri henüz yeteri kadar amacına ulaşamamıştır. Bilimsel çalışmaların bu yönde çoğaltılması sanat eğitime kazandıracak faydalar açısından daha doğru olacaktır. Sanat eğitimi yeni bilginin üretilmesinde lazım olan yaratıcı faaliyetleri programında ön plana aldığı için toplumun sosyal, ekonomik, politik yönden ilerlemesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca kültürün geliştirilmesine katkısı, ortaya konan sanat faaliyetleri ile sağlanmaktadır. Ancak sanat eğitimi görünene, bilinene karşı yaratıcı, anlatıcı ve duyarlı davranışları geliştirmeye yönelik olduğundan bu bağlamda toplumun gereksinimleri ve yöneticilerin önerileri doğrultusunda çelişkiler gösterebileceği de unutulmamalıdır.

1.7.2.Amaçlara Yönelik Sorunlar

Amaçların hiyerarşik düzenini; uzak hedefler, genel hedefler, özel hedefler diye veya eğitimin okulun, dersin, konunun amaçları olarak kuranlar bulunmaktadır.

Türk Milli Eğitim sisteminin sanata ve sanat eğitime bakışına amaçların hiyerarşik düzeni açısından bakıldığında olumluluk ve olumsuzlukları bir arada görmek mümkündür. Cumhuriyet Dönemi çeşitli hükümet programlarında sanata önem verilmeyle beraber uygulamalarda olumsuzluklarda vardır. Mesela ;2 nisan 1971’de kurulan Kültür Bakanlığı bir müddet sonra kaldırılmış 1974’de yeniden kurulmuştur. 1961’deki 7. Milli Eğitim Şurası ile 1981’deki onuncu milli eğitim şuralarında yer verilen sanat ve sanat eğitimi konularına daha sonraki şuralar da hiç değinilmemiştir. Sanat eğitiminin genel amaçlarının belirlenmesinde yabancı gözü ile uyarıcı nitelikteki Dewey raporu ile Prof. Dr. Eddie Price ve Prof. Dr. John Swift’in önerileri oldukça ilginçtir.

Günümüzde eğitimciler ve sanatçıların çeşitli bilimsel toplantılarda sanat eğitiminin amaçları ile ilgili dile getirdikleri şey iki noktada yoğunlaşmaktadır. Bunlardan birincisi genel sanat eğitiminin daha çok Milli Eğitimin amaçları seviyesinde ele alınmasıdır. Diğeri ise programlardaki ilk ve orta öğretim Görsel Sanatlar ile Müzik derslerinin amaçlarının tespiti şeklin de olmasıdır. Sanat eğitiminin program çeşitliliği göz önüne alınarak amaçların tespiti sistemleşmiş olarak gözükmemektedir.

Genel sanat eğitiminin içinde bir alan olan sanatçı yetiştirmeyi bir amaç olarak görmek tartışılabilir. Çoğu büyük sanatçıların hayatına baktığımız da ya akademiye hiç görmemişler yahut ta akademi, ile başları belaya girmiştir. Yüksek öğretim seviyesinde sanatçı yetiştirmeyi amaç yerine alan olarak algılamak daha tutarlı olabilir. “Siz istediğiniz kadar programlar yapın bunun sanatçı yetişmesine hiçbir yararı olmayacaktır.” Bu söz ne kadar doğru ise Turani’nin sanat eğitimcisi yetiştirmeyi amaçlayan kurumları sanatçı yetiştiren kurumlar gibi algılaması bazılarının da Adnan Turani’ yi sanat eğitimcisi gibi göstermesi o kadar yanlıştır. Sanat eğitiminin genel amaçlarındaki bu çelişik durumlar, özele, derslerin amaçlarına doğru inildiğinde netleşmesine karşılık, mesela ilköğretimde 1948’den, 1990’lı yıllara kadar geliştirilmeden gelmesi bu kademedeki bir başka sorundur. Aynı şeyi orta öğretimdeki sanat eğitimi ile ilgili derslerin amaçları içinde söyleyebilmek mümkündür.(Uysal, S., "Sanat Eğitimi Üzerine", Millî Eğitim Dergisi, Türkiye’de Resim ve Resim Eğitim Özel Sayısı,Ankara, 1996.)

1.7.3. İçerik Yönünden Kaynaklanan Sorunlar

Sanat eğitimi programlarının geliştirilmesi sürece dayalı sürekli bir faaliyet olduğuna göre nasıl çeşitli değişim ve gelişmelere uygun olarak amaçlar değiştirilebilirse konular da aynı şekilde değiştirilebilir. Ancak tercihler objektif incelemelere dayanmalıdır. Konular seçilirken fonksiyonel hale getirilmeli; eğitimin, okulun ve dersin amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik olmalıdır. Disiplinler arası yaklaşım bu anlayışa göre her yıl okullarda kutlanan belirli gün ve haftalarda hep aynı konuların resminin yaptırılması olmamalıdır.

Her türdeki sanat eğitimi programına göre amaçların gerçekleştirilmesine dönük yukarıdaki esaslar doğrultusunda konuların tespit edilmesi daha uygun olacaktır. Bu konudaki öneri ve endişeler konunun uzmanlarınca çeşitli yayınlarda dile getirilmektedir. Bunlar yapılırken göz önüne alınması gereken programın içeriği olmalıdır. teknik bir konu olarak programlardaki amaçların, davranışlara indirgenmesinin önemi büyüktür.

1.8. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; İlköğretim II. kademe Görsel Sanatlar dersi programının işlenişinde karşılaşılan temel sorunları bu dersi işleyen öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirmektir. Araştırmada belirtilen amaca bağlı olarak şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen Bilgileri bakımından;

a. Kişisel özellikler.

2. Öğretmenlerin; Öğretim programında karşılaştıkları sorunları saptamak amacıyla;

- a. Dersin amaçlarının seviyeye uygun olup olmadığına ilişkin görüşleri
- b. Dersin amaçlarının Milli Eğitimin genel amaçlarıyla karşılaştırıldığında tutarlılığına ilişkin görüşleri
- c. Programın öğrencilerin yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirecek nitelikte olduğuna ilişkin görüşleri
- d. “Görsel Sanatlar dersi hedeflenen amaçlara ulaşılmasını engellemektedir” görüşünü ortaya koymaya ilişkin önerileri

3. Hedeflere yönelik öğretmenlerin görüşleri;

- a. Hedeflerin toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak niteliğine ilişkin görüşleri,
- b. Hedeflerin öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygunluğunu belirten görüşler

- c. Hedeflerin öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olup olmadığına ilişkin görüşleri
 - d. Hedeflerin konuların özelliklerine uygunluğunu saptamaya yönelik görüşler
 - e. Hedeflerin birbirleriyle tutarlılığını öğrenmeye ilişkin görüşler
 - f. Hedef ifadelerinin yeterince açıklığını anlamaya yönelik görüşler
 - g. Hedeflerin gerçekleştirilebilecek nitelikte olduğuna dair görüşler
4. Öğretmenlerin Öğrenim Durumu ile ilgili sorulara ilişkin görüşleri;
- a. Üniversitede aldıkları eğitim, yöntem ve teknik açıdan bakıldığında ilköğretim okullarında uygulanabilecek nitelikte olduğuna ilişkin görüşleri
 - b. Öğretmenlerin mezun olduğu okul veya ana sanat dalında Görsel Sanatlar dersinin gerektiği gibi verilememesi ders sırasında zorluklara neden olup olmadığına ilişkin görüşleri
 - c. Sanat eğitimcilerinin aldıkları hizmet içi kursların çağa uygun yeni yöntem ve metotların öğrenilmesine ve sanat eğitimi anlayışının güncellenmesine yeterli olduğuna ilişkin görüşleri
 - d. Haftalık ders dağılım çizelgesinde Görsel Sanatlar dersine ayrılan zamanın kısa olmasının farklı tekniklerin verilmesini güçleştirdiğine ilişkin görüşleri
 - e. Öğrenci sayısının fazla olmasının yöntem ve tekniğin verilmesi açısından sorun yarattığına, bunun da öğrenci başarısını düşürdüğüne ilişkin görüşleri
 - f. “Öğretim programında var olan ancak uygulanabilmesi için atölye ortamlarına ihtiyaç duyulan konular verilememekte veya anlatım yöntemiyle işlenebilmekte bu da eksikliklere yol açmaktadır” görüşünün doğruluğuna ilişkin görüşleri
 - g. Görsel Sanatlar dersinde öğrencilerin yararlanabileceği bir ders kitabının

olmamasının öğrencilerin derse ilgisini ve başarısını azalttığına ilişkin görüşler

h. Öğrenciler arasında yetenekli-yeteneksiz ayrımının sınıf ortamını olumsuz yönde etkilediğine ilişkin görüşler

i. Teorik konuların da olmasının öğrencilerin kendilerini ifade etmesinde önemli ve gerekli olduğuna ilişkin görüşleri

j. Öğrencilerin tekniği kavradıktan sonra, konuda bütünlük içinde tekniği özgürce uygulayabildiğine ilişkin görüşler

5. İçerik Yönünden öğretmenlerin görüşleri;

a. İlköğretim okulları Görsel Sanatlar programının öğrencilerin yaş grupları ile gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlandığına ilişkin görüşleri

b. Konuların yıllık plan üzerindeki dağılımı ve işleniş sıralarının Görsel Sanatlar öğretiminde sorunlara sebep olduğuna ilişkin görüşler

c. Tekrarlanan konular öğrenciye sıkıcı geldiği ve derse ilgiyi azalttığına ilişkin

d. Resim yarışma duyurularının sürekli gelmesi öğretim programını aksatmaktadır.

e. Önemli gün ve haftalar için panolar hazırlama zorunluluğu programın gerektiği gibi uygulanmasını engellemektedir e ilişkin görüşler

f. Görsel Sanatlar dersinin diğer derslerin bir uygulama alanı gibi görülmesinin amaca uygun ders yapılmasını engellediğine ilişkin görüşler

g. Öğretim programında yer alan üç boyutlu çalışmaların zaman ve mekan problemi yüzünden gerektiği gibi yapılamadığına ilişkin görüşler

h. Konuların öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmadığına ilişkin görüşler

i. “Ders süresinin az, konuların fazla olması hızlı çalışmayı gerektirmekte bu da hedeflenen amaçlara ulaşılmasını engellemektedir”e ilişkin görüşler

6. Değerlendirme Açısından; Öğretmenlerin görüşleri

- a. Sınıfların kalabalık olması değerlendirmede sorunlara sebep olmaktadır
- b. Ders süresinin kısa olması doğru bir değerlendirmeyi engellemektedir
- c. Ders süresinin kısa olması öğrencilerle birebir iletişimi güçleştirmekte bu da değerlendirmede sorunlara yol açmaktadır
- d. Ders saatinin kısa olması, öğrenci çalışmalarının kontrolünü engellemekte, bu da öğrencilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirememesine sebep olmaktadır.
- e. Derse ilgi göstermeyen öğrencilerin de geçiyor olması, diğer öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır.
- f. Görsel Sanatlar dersini denetleyen müfettişlerin alan ile ilgili gerekli olan formasyon bilgisine sahip olmamaları ve doğru değerlendirememeleri öğretmenleri olumsuz yönde etkilemektedir.
- g. Görsel Sanatlar dersini denetleyen müfettişlerin yeterli deneyime sahip olmamaları öğretmeni olumsuz yönde etkilemektedir

7. Araç gereç kullanımı ve donanımı ile ilgili öğretmen görüşleri

- a. Sınıfların kalabalık olması sıkışıklığa neden olmakta bu da araç gereç kullanımını engellemektedir
- b. Öğrencilerin pek çoğunun maddi yetersizlikleri malzeme teminini güçleştirmekte bu da derse olan ilgilerini azaltmaktadır
- c. Öğrencilerin istenilen malzemeleri getirmemeleri öğretmenin motivasyonunu engellemektedir.
- d. Okullarda olması gereken eğitim araçlarının eksikliğiyle ilgili görüşleri

8. Fiziksel Sorunlar ile ilgili öğretmen görüşleri

- a. Sınıf mevcudunun fazla olması öğretmenlerin öğrencilere yeterli ilgiyi göstermesine engel olmaktadır
- b. Okullarda, Resim atölyesinin bulunmayışı dersin amaca uygun işlenmesini engellemektedir
- c. Atölyelerde uygulamalı olarak yapılması gereken pek çok konunun anlatım yöntemiyle verilmesi belirlenen hedeflere varılmasını güçleştirmektedir.
- d. Ders saati süresinin yetersiz olması öğretmenin eğitim araçlarından (slayt,video,röprodüksiyon vb..) yararlanmasını engellemektedir
- e. Sergi salonlarının olması ve çalışmalarının burada sergilenmesi öğrenci motivasyonunu engellemektedir.
- f. Okul kütüphanelerinde Görsel Sanatlar eğitimi ile ilgili yeterince kaynak kitap bulunmaması, öğrencilerin araştırmaya yönlendirilmesini etkilemektedir

9. Sosyo-kültürel çevreden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri

- a. Ailenin eğitim seviyesinin düşüklüğü öğrencinin sanata olan ilgisini azaltmaktadır.
- b. Ailenin ekonomik seviyesinin yetersizliği, masraflı bir ders olan Görsel Sanatlar dersinin gerektiği gibi işlenmesini engellemektedir.
- c. Öğrenci velilerinin derse olumsuz yaklaşımı, öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır.
- d. Öğrenci velilerinin Görsel Sanatlar dersinin işleniş amaçları ile ilgili yeterli bilgileri yoktur.
- e. Öğrenci velilerinin derse olumsuz yaklaşımı öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır.
- f. Okul yönetiminin dersini önemsememesi öğretmenin başarısını olumsuz

etkilemektedir.

- g. “İlköğretim öğrencilerinin Anadolu ve Fen Liselerine girebilme çabaları, öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır”.
- h. “Ailelerin öğrencileri sayısal alanlara yönlendirmeleri, Görsel Sanatlar dersine olan ilgiyi azaltmaktadır”.
- i. “Kültürel etkinliklerin noksanlığı (sergi, müze gezisi vs.) öğrencilerin sanatsal ve kültürel faaliyetlere olan ilgilerini azaltmaktadır”.
- j. “Öğrencilerin yaşadıkları çevre Görsel Sanatlar eğitimine bakış açılarını etkilemektedir”.
- k. “Öğrencilerin yaşadıkları çevre, hayal gücünü etkilemektedir”.

1.8.1. Araştırmanın Önemi

Eğitim bireyin yaşam için sahip olması gereken davranışları kazandığı ve bu davranışların oluşumunda kendine özgü nitelikleri ile aktif rol aldığı, yaşam boyu devam eden bir süreçtir (Taşpınar 2005). Çağdaş öğrenme ve öğretme teorileri, öğrenme sürecinde öğrencinin daha aktif bir rol üstlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Öğrencinin öğrenme sürecinde aktif olabilmesi ise önemli ölçüde sahip olduğu ders çalışma becerilerine ve öğrenme yöntemlerine bağlıdır (Yıldırım 2000).

Ders işleme sürecinde çoğunlukla yoğun bilgi aktarımı yaklaşımının benimsendiği ülkemizde Görsel Sanatlar eğitiminin önemi oldukça fazladır. Örgün eğitim içinde sanat eğitiminin uygulanabileceği en geniş alan ilköğretim kurumlarında eğitim gören öğrenci kitlesidir. Bunun için ilköğretim seviyesinde çocukluk ve ergenlik döneminde bulunan bireylere uygulanacak sanat eğitiminin önemi artmaktadır. Toplumun eğitim düzenini kurarken faydalanılan alanlardan birisi de sanat eğitimi alanıdır. Hem kültürün geliştirilmesi hem de bireylerin ruh sağlığını dengede tutabilmesi açısından bu gereklidir. Hem duyuşsal hem devinimsel alanla

ilgili davranışların kazandırılması hem de sanat eğitimi amaçları ile ilköğretim seviyesindeki çocuk ve ergenlerin gelişimi paralellik göstermektedir.

Ülkemizde genel eğitimin olumlu olumsuz yönleri ile tartışılması bir yana, yeterince önemsenmeyen, öneminin farkına varılmayan sanat eğitimi biraz da kendi yapısından kaynaklanan bir takım sebeplerle temele oturtulamamıştır. Günümüzde hem eğitim bilimcilerinin hem de sanatçı-eğitimcilerin çeşitli bilimsel toplantılarda konuyu tartışması bunun bir göstergesidir. Sanat eğitiminde yeniden yapılanmaya ihtiyaç vardır. Bu yapılanma temelden itibaren alanın bütün bölümlerini kapsamalıdır.

Bu araştırma ise ilköğretim ikinci kademe Görsel Sanatlar dersi programının işlenişinde karşılaşılan temel sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymaya yönelik bir araştırmadır. Araştırma ile Görsel Sanatlar dersi programının eğitim-öğretim içerisindeki yerinin belirlenmesine çalışılacaktır. Ayrıca programın öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmanın diğer araştırmacılar için bir kaynak teşkil edeceği ve literatüre katkı sağlayacağı umulmaktadır. Bu düşünceler doğrultusunda konu araştırmaya değer bulunmuştur.

1.8.2. Varsayımlar

Bu araştırmanın dayandığı varsayımlar şunlardır:

1. Hazırlanan anket yoluyla toplanan verilerin, ilköğretim okullarında II. kademe Görsel Sanatlar öğretmenlerinin, programa yönelik görüşlerini yansıtabilecek nitelikte olacağı,
2. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla toplanan verilerin, ilköğretim II. kademe öğretmenlerinin programa yönelik görüşlerini yansıtabilecek nitelikte olacağı,
3. Hazırlanan kişisel bilgi formu yoluyla toplanan verilerin, ilköğretim II.

kademe öğretmenlerinin programa yönelik görüşlerini yansıtabilecek nitelikte olacağı,

4. Güvenirlik ve geçerlik çalışması yapılarak ve uzman görüşü alınarak hazırlanan anket sorularının ve görüşme formunun araştırma kapsamındaki alt problemleri ortaya çıkarabileceği,

5. Örneklemin evreni temsil edecek büyüklükte olduğu,

Araştırma sırasında öğretmenlerin çalışmaya ilişkin soruları içtenlikle cevaplayacakları varsayılmaktadır.

1.8.3. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu araştırmanın kapsamı 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Çanakkale ilinde II. kademedeki Görsel Sanatlar programı uygulayan ilköğretim okullarında görev yapan Görsel Sanatlar öğretmenlerinin görüşleriyle sınırlıdır.

1. Bu araştırma, veri toplama araçları açısından; problemin ortaya konması, anket sorularının ve görüşme formunun hazırlanmasında ilgili literatür taraması, öğretmenlerin görüşlerinin alınmasında kullanılan görüşme formu ve öğretmen görüşlerinin alınmasında ise kullanılan anket ile sınırlıdır.

2. Elde edilen bulgular bilgi toplama araçlarındaki sorularla sınırlıdır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi hakkında bilgi verilecektir.

2.1. Araştırma Modeli

İlköğretim II. kademedeki Görsel Sanatlar dersi programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirildiği bu araştırma betimsel nitelikte olup; araştırmada betimleme (survey) modeli kullanılmıştır. Bu yöntemle tarama araştırmaları da denebilir.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar 2005). Survey, tipik olarak geçerli bir duruma ilişkin tam gerçekleri ve sayıları elde etmenin bir yolunu oluşturmaktadır (Karataş 1984). Bu yöntemle mevcut koşullar, özellikler aynen ortaya koymaya çalışılır (Kaptan 1991). Bu araştırma ilköğretim II. kademedeki uygulanan Görsel Sanatlar dersi programının öğretmenlerin görüşlerini kendi ifadelerinden yola çıkarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak tanımlamayı amaçlamaktadır. Böylelikle, öğretmenlerin programa ilişkin bakış açıları değerlendirilerek, ders programının hedeflerini gerçekleştirebilme, içerik boyutu, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme ile ilgili durumunun amacına ulaşabildiği hakkındaki görüşleri ortaya çıkarılmış olacaktır.

Sosyal Bilimlerdeki araştırma biçimleri incelediğinde nitel ve nicel araştırma olarak farklılık gösterdiği görülmektedir (Cevizci, 002: 749). Nicel ve nitel arasındaki ayrımı şu şekilde tanımlamıştır: Nicel, kavram olarak, ölçümle, sayı ile

ilgili olan bir şey ya da disiplin; rakamsal verilerin toplanması ve analize yönelen yaklaşım ya da yöntemdir. Tanım olarak ise; ölçülebilen ya da sayılabilen bir şeyin özelliğidir. Nitel ise; bir nesnenin, algılanabilir, gözlemlenebilir özelliğidir. Nicel araştırma olaylar arasındaki ilişkileri tanımlamak için sayısal verileri kullanırken, nitel araştırma ise insan davranışlarını veya deneyimlerini tanımlamak için sözcükleri veri olarak kullanır.

Nitel araştırma, olayların ve olguların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek 2005). Ayrıca Kuş (2003), nitel araştırmalarda yaşamın statik olarak değil süreç olarak görüldüğünü belirterek, yaşam gerçeğini yansıttığını vurgulamıştır.

Bu tekniğin kullanılmasının nedeni ise araştırmanın amacına uygun olarak, görüşülen kişilerin deneyimlerini keşfe yönelik bir görüşme sürecinin hedeflenmesidir. Bu tür görüşme büyük ölçüde açık uçlu sorulara dayanır. Ayrıca Yıldırım ve Şimşek yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylığın, görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunması olduğunu belirtir(2003). Son olarak İlköğretim II. kademedeki Görsel Sanatlar öğretim programından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerini belirleyebilmek ve bu doğrultuda daha fazla öğretmene ulaşarak daha geçerli ve güvenilir bilgiler edinebilmek amacıyla nicel bir araştırma yöntemi olan anket kullanılmıştır.

2.2. Evren Ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Çanakkale il merkezindeki İlköğretim okullarında görev yapmakta olan II. kademe Görsel Sanatlar öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın I. aşamasındaki 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Çanakkale il merkezindeki ilköğretim okullarının II. kademe Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerine uygulanan anket çalışması oluşturmaktadır. Araştırmanın II. aşamasındaki öğretmen ölçeğinin örneklemi ise 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Çanakkale il merkezinde programı uygulayan ilköğretim II. kademedeki görev yapmakta olan toplam 25 görsel sanatlar öğretmeni oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın problem ve çözümünün ayrıntılı olarak belirlenmesi için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Tarama sürecinde araştırma konusuna benzer konularda yapılmış araştırmalar incelenmiştir. İncelenen araştırmalardan yola çıkılarak problem şekillendirilmeye çalışılmıştır. Daha sonra ulaşılan araştırmaların amaçları, yöntemleri, sonuçları ve yararlandıkları kaynaklar incelenerek, araştırmada nasıl bir yöntem takip edileceği, hangi kaynaklara ulaşılabileceği belirlenmiştir.

Araştırmada İlköğretim II. kademedeki uygulanan Görsel Sanatlar dersi programının öğretmenlerin kendi ifadelerinden yola çıkarak değerlendirilmesi amaçlandığından ilk aşamada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, Kuş (2003)'e göre, araştırmacının önceden hazırlanmış soruları sorduğu ve karşısındaki kişinin sorulara cevaplar verdiği, amaçlı bir söyleşidir. Karasar (2005) görüşmeleri yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış olmak üzere üç gruba ayırmıştır. Yapılandırılmış görüşmelerde tüm sorular önceden detaylıca düşünülmüştür (Stacey 1970).

Yapılandırılmamış görüşmeler ise açık uçlu sorulardan oluşan, önceden belirlenmiş herhangi bir soru ve cevaplara ilişkin beklentinin olmadığı görüşmelerdir (Yıldırım ve Şimşek 2005). Bu araştırmada ise yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniğine göre sorular hazırlanmıştır. Bunun nedeni, araştırmanın amacına uygun olarak görüşülen kişilerin konuyla ilişkin deneyimlerini keşfetmek ve konuyla ilgili diğer faktörleri ortaya çıkarmaktır.

Görüşme soruları hazırlanırken öncelikle konuyla ilgili literatürler taranmış; bu alandaki uzman kişilerden görüş alınmıştır. Daha sonra araştırmanın uygulanabilmesi için gerekli izinler alınarak öğretmenlerin uygun oldukları gün ve saatler belirlenerek görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden önce araştırmanın önemi hakkında bilgi verilerek elde edilen verilerin araştırma kapsamı dışında kesinlikle başka bir amaç için kullanılmayacağı da açıklanmıştır. Görüşme formunun geçerlik ve güvenilirliğini tespit etmek amacıyla beş öğretmen ile ön uygulama yapılmış; ön uygulama sonucunda elde edilen verilerin betimsel analizi yapılarak geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra asıl uygulama için tüm öğretmenlerle (toplam yirmi beş) görüşme tamamlanmıştır. Görüşmeler yaklaşık olarak 30–35 dakika sürmüştür ve veriler önceden hazırlanmış formlara elle yazılarak doldurulmuştur.

Araştırmanın ikinci aşamasında ise öğretmenlerin İlköğretim II. kademedeki Görsel Sanatlar dersi programının işlenişinde karşılaştıkları temel sorunları tespit etmek ve bu doğrultuda görüşlerini almak amacıyla araştırmacı tarafından “Öğretmen Anketi” hazırlanmıştır. Öğretmen anketinin hazırlanması aşamasında kullanılacak soruları belirlemek için, yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalar incelenmiştir. Araştırmanın amacına ve problemine göre hazırlanan sorular dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, öğretmenlere ilişkin kişisel bilgiler; ikinci bölümde Görsel Sanatlar dersi öğretim programından kaynaklanan sorunlarla ilgili sorular genel başlık altında; amaçlara yönelik sorunlar, hedeflere yönelik sorunlar, öğrenim durumu ile ilgili sorunlar, içerik yönünden, değerlendirme açısından olmak üzere beş

alt başlıkta toplanmıştır. Üçüncü bölümde araç-gereç kullanımı ve donanım ile ilgili sorunlar araştırılarak fiziksel sorunlarda bu bölüm içinde ayrıca tespit edilmiştir. Dördüncü bölümde sosyo-kültürel çevreden kaynaklanan sorunların tespitine yönelik sorular yer almaktadır.

Hazırlanan anket soruları, danışman öğretim üyesi ile birlikte incelenmiş, tavsiyeleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır, alanla ilgili diğer öğretim üyeleri ve bazı araştırmacıların da görüşleri alınmıştır. Daha sonra Türk dili uzmanı bir öğretmen ile birlikte dil, anlatım ve imla yönünden anket soruları incelenmiş; gerekli düzeltmeler yapılarak uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Birinci bölümdeki yer alan kişisel bilgilere ilişkin soruların üst kısmında soru cümlesi ve altında da uygun cevaplar yer almaktadır. Diğer bölümlerde ise her bir cümlenin karşısında bulunan “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum ve “kesinlikle katılmıyorum” seçenekleri yer almaktadır. Öğretmenlerden bu seçeneklerden uygun olanı işaretlemeleri istenmiştir.

Anket formunda ilköğretim okullarında II. kademe Görsel Sanatlar dersi programının işlenişinde karşılaşılan bu problemlerin tespitine yönelik 63 görüş yer almaktadır. Öğretmenlerin bu görüşlere katılma dereceleri sorgulanmaktadır. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Rektörlüğü aracılığıyla Çanakkale İli Valilik Makamı’ndan hazırlanan anket ve görüşme formunun uygulanabilmesi için gerekli izin alınmıştır. Formlar İl merkezindeki İlköğretim okullarına önceden belirlenmiş olan zaman diliminde gidilip gerekli açıklamalar yapılarak Görsel Sanatlar öğretmenlerine bizzat araştırmacı tarafından dağıtılmıştır. Anket uygulama sonuçları bilgisayar aracılığıyla SPSS programına yüklenmiştir (Beydoğan1998:74). Hazırlanan ankette sağlıklı ve verimli sonuçlar alınabilmesi için geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılması gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle öncelikle

güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçme aracının güvenilirliğini tespit etmek amacıyla farklı yöntemler kullanılmaktadır. Bunlar; “aynı ölçme aracının iki farklı zamanlarda uygulanması”, “ölçme aracının eş formlarının kullanılması” ve “bir testin iki eş yarıya bölünmesidir”(Beydoğan, 1998-Sencer, 1989: 419). Bunlardan aynı ölçme aracının iki farklı zamanlarda uygulanması ve ölçme aracının eş formlarının kullanılması yöntemleri zaman, ekonomiklik ve ölçme aracıda bulunması gereken özelliklerin oluşturulma zorluğu nedeniyle çok fazla tercih edilmemektedir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın birinci aşamasında öğretmenlere uygulanan görüşme formundan elde edilen verilerin incelenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Bu yaklaşımda veriler ve ulaşılan sonuçlar betimsel olarak birbirine yakın olmaktadır. Görüşmelerden uzun aktarımlar yapılmış ve gözlem notları orijinal hallerine yakın bir biçimde betimlenmiştir. Ayrıca yeterli veri düzeyine ulaşıldığı durumlarda, neden ve nasıl sorularını açıklayabilmek amacıyla ayrıntıya inilmeye çalışılmıştır. Bu aşamada tümevarımcı analiz tekniği kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek 2005). Bu amaçla yapılan görüşmeler deşifre edilerek ana noktalar belirlenmiştir. Daha sonra veriler bu ana noktalara göre kodlanarak düzenlenmiştir.

Araştırmanın ikinci aşamasında öğretmenlere uygulanan anket sonuçları ise istatistiksel veriler ışığında analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiş, istatistikî çözümleme için SPSS programından yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablolar halinde ayrıntılı olarak verilmiştir. Sonuçları değerlendirmede, cinsiyet, hizmet yılı, mezun olunan okul ve okuttukları sınıf değişkenlerine göre farklılığı analiz etmede t testi uygulanmış; 0.05 anlamlılık düzeyi ise ölçüt olarak alınmıştır. Puan türleri arasındaki anlamlılığı test etmede ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA- F testi) ve anlamlılığın hangi puan türleri arasında olduğunu anlamak amacıyla Tukey testi kullanılmıştır

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde görüşme formlarından elde edilen veriler ve anket verilerinin istatistiksel çözümlemeleri sonucunda elde edilen bulgular ve bulgularla ilgili yorumlamalara yer verilmiştir.

3.1. Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular ve Yorum

İlköğretim II. kademedeki Görsel Sanatlar dersi programının değerlendirilmesi amacıyla öğretmenlerle yapılmış olan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki gibi tablolastırılarak ifade edilmiştir. Görüşmelerden aktarılan ifadelerde, öğretmenlerden elde edilen verilerde isimleri kullanılmamış, parantez içinde verilen rakamlar şeklinde her öğretmen numaralandırılarak kodlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular görüşme formunda yer alan dört soruya verilen yanıtlar temel alınarak sunulmuştur.

3.1.1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri

Görüşme formunun kişisel bilgiler bölümünde yer alan öğretmenlerin görev yaptıkları okullar, cinsiyetleri, girdikleri sınıflar, mesleki kıdem dağılımları Tablo 1’de verilerek açıklamalarda bulunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin özellikleri

Okulu	Şemsettin Fatma Çamoğlu ilköğretim Okulu	1
	Kepez Mehmet Akif Ersoy ilköğretim Okulu	1
	Ömer Mart ilköğretim Okulu	1
	Kumkale ilköğretim Okulu	1
	Turgut Reis ilköğretim Okulu	1
	Kepez Atatürk ilköğretim Okulu	1
	18 Mart ilköğretim Okulu	2
	Akçapınar ilköğretim Okulu	1
	Karacaören ilköğretim Okulu	1
	Arıburun ilköğretim Okulu	1
	Barbaros Hayrettin Paşa ilköğretim Okulu	2
	Cumhuriyet ilköğretim Okulu	1
	Gazi ilköğretim Okulu	2
	Vali Fahrettin Akkutlu ilköğretim Okulu	1
	Merkez ilköğretim Okulu	1
	Mustafa Kemal ilköğretim Okulu	1
	İntepe ilköğretim Okulu	1
	Tevfikiye ilköğretim Okulu	1
	Atatürk ilköğretim Okulu	1
	Özlem Kayalı ilköğretim Okulu	1
Cinsiyeti	bayan	19
	bay	4
Girdiği sınıf	6.sınıflar	23
	7.sınıflar	23
	8.sınıflar	23
Mesleki kıdemi	0-5 yıl	
	6-10 yıl	8
	11-15 yıl	7
	16-20 yıl	7
	20 yıl ve üzeri	1

Tablo 1’de Çanakkale il merkezinde ve merkez köylerindeki okullar ve bu okullarda görevli Görsel Sanatlar öğretmenlerinin sayısal dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırma yapılan tüm okul sayısı 20 dir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 19’u bayan 4’ü baydır. Tablo 1’de görüldüğü gibi toplamda öğretmenlerin sayısı 23 tür. Mesleki kıdem dağılımı da tabloda sıralanmıştır. Araştırma sonuçlarımıza göre mesleki kıdem dağılımı sıralamasında 8 öğretmenin 6 ila 10 yıl arasında olduğu, 7 öğretmenin 11 ila 15 yıl arasında olduğu, 7 öğretmenin 16 ila 20 yıllık çalışma deneyimine sahip olduğu sadece 1 öğretmenin 20 yıl ve üzeri mesleki kıdemi olduğu görülmüştür.

3.1.2. “İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programının Kazanımlarını Gerçekleştirebiliyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

“İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar dersi programının kazanımlarını gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin kazanımları kısmen gerçekleştirebildikleri, buna sebep olarak okullarda atölye ortamını olmayışı dolayısıyla da dersin sınıflarda kalabalık öğrenci guruplarıyla işlenişinin sıkıntı yarattığı görülmüştür. Dersinin gerekli materyallerden yoksun olduğunu, bunun da öğretmenlerin kişisel gayret ve çabalarıyla kısmen karşılanabildiğini, öğrencilerin bir çoğunun gerek maddi açıdan yetersizlikleri gerekse ailenin derse gereken önemi göstermemesinden dolayı araç gereçsiz derse geldiklerini belirtmişlerdir

Tablo 2. İlköğretim II.Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programının Kazanımlarını Gerçekleştirebilme Durumu

Kazanımları gerçekleştirebilme	Kazanımları gerçekleştirememe
Kazanımların % 80 gerçekleştirilebilir olması	Araç-gerecin yetersiz oluşu
Görsel Sanatlar dersinin istekli ve yetenekli öğrencilerle anlam buluyor olması	Materyal eksikliği yaşanması
Gezi-gözlem yapılmasının yararlı olacağı	Ders saatinin yetersiz oluşu
	Sınıfların kalabalık oluşu
	Atölye yetersizliği
	Kazanımlar sınıf düzeyine uygun olmayışı
	Ailenin derse önem vermemesi
	Çevrenin derse olumsuz bakması
	Öğrencilerin derse önem vermemesi

Tablo 2’de kazanımların gerçekleştirilebilme durumu sorgulanırken Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda kazanımlarla ilgili olarak şöyle bir açıklama getirilmiştir. “Kazanımlar Öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır. Öğrencilerin Görsel Sanatlar dersinin amacına ulaşması her öğrenme alanının kendine özgü kazanımlarının edinilmesine bağlıdır. Kazanımlar, öğrencilerin gelişim seviyesine ve öğrenme alanının özelliğine göre birinci sınıftan sekizinci sınıfa doğru kademeli olarak verilmiştir. Kazanımlara verilen sıra numaraları, önem ve öncelik sırası göstermemekte; yani birinci kazanımın, onuncu kazanımdan daha önemli ve öncelikli bir kazanım olduğu

anlamına gelmemektedir”

Ancak yeni ders programlarının uygulanması sırasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşler incelendiğinde, en önemli sorunun programın uygulamasına ayrılan sürenin yetersizliği olduğu anlaşılmaktadır. Bu da yeni ders programlarında gerçekleştirilmesi düşünülen kazanım sayılarının fazla olabileceğini düşündürmektedir. Kazanım sayısının çokluğu sınıfta yapılması gereken etkinlikler ve ölçme değerlendirme uygulamalarının da yoğunluğunu artıracaktır. Bu durum da, öğretmenlerin programı istenilen sürede tamamlayamayacağı kaygısı taşımasına neden olabilmektedir (Güven 2008: 224).

Tablo 3. İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programında İçerik Boyutu Hakkındaki Görüşler

Olumlu	Olumsuz
Kapsamlı hazırlanmış olması	Yeterli örnek olmaması
Öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınması	Kalıplar içine sokulmuş olması
Estetik algılama ve yaşam kültürü kazandırılmakta	Konuların öğrenciye sıkıcı gelmesi
Kendilerini ifade etmelerini sağlıyor olması	Olmaması gereken konuların programda yer almaması
	Teorik konular fazla olması
	Beceri geliştirici konular yetersiz oluşu
	Uygulamada eksikliklerin oluşu
	Uygulamada süre yetersiz kalması
	Bazı konular (müze bilinci) öğrenciyi resim yapmaktan uzaklaştırmakta oluşu
	İçeriğin daha eğlenceli ve renkli olmayışı
	Çevresel ve bölgesel etkenler göz önüne alınmalı
	İçeriği boşaltılmış olması

Tablo 3’de öğretmenlerin ders programının içerik boyutundaki yorumlarına baktığımızda; programın kapsamlı hazırlandığı, estetik algılama ve yaşam kültürünü kazandırma boyutunun fazla olduğu, fakat en olmazsa olmazı olan resmin temelini oluşturan konuların yer almadığı, bunun da öğrencinin sanatsal bilgi ve becerisini etkilediği görüşünde hemfikir oldukları saptanmıştır. Teorik konuların fazla oluşu öğrenciyi uygulamada yetersiz kılmış, buna sürenin azlığı da eklenince hedeflenen içeriğin gerçekleştirilmesinde sıkıntıların yaşandığı tespit edilmiştir. Bazı konuların

kalıplaşmış olduğu, öğrenciye sıkıcı geldiği ve resim yapmaktan uzaklaştırdığı anlaşılmaktadır. Çevresel ve bölgesel etkenlerin önemli olduğu, programın içerik boyutunun hazırlanması aşamasında bu faktörlerin de göz önüne alınması gerektiği öğretmenler tarafından vurgulanmıştır.

3.1.3. İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programında Öğrenme-Öğretme Sürecindeki Öğretmen Görüşleri

Tablo 4’de ders programında öğrenme-öğretme sürecindeki görüşler verilmiştir.

Tablo 4. Öğrenme-öğretme süreci

Olumlu etkileyen nedenler	Olumsuz etkileyen nedenler
Öğrenci merkezli oluşu	Teorikte kalmış (kılavuz kitap) olması
Öğrenme etkinliklerinin bütünlük içinde oluşu	Öğrencide not kaygısı var oluşu
Öğrenmeyi özendirici olması	Bir ders saatinin yetersiz olması
Yeni bilgi ve sorunları çözme yolunda üretmeyi hedefliyor oluşu	Atölye ortamının olmamasının programı aksatıyor olması
Kılavuz kitabı var olması	Bazı konuların uzun ve sıkıcı olması
Grup çalışması yapılabilenekte	Sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olması
Bireysel başarı sağlamakta	Sosyo- kültürel, ekonomik şartlar yetersizliği
Konuların işlenişinde öğrencinin aktif katılımı esas alınmakta	Öğrenciyle birebir ilgilenmenin imkansız olması
Bireysel ve grup etkinlikleri yer almakta	Uygulamada eksikliklerin yaşanıyor olması
	Ders amacına uygun değil(ders saatinin az olması)

Araştırma sonuçlarına göre; konuların işlenişinde öğrenci merkeze alınmış ve öğrencinin aktif katılımı sağlanması amaçlanmıştır. Etkinliklerin olmasının dersi, bireysel ve grup çalışmalarında başarıyı artırıcı, öğrenmeyi özendirici şekle getirdiği görülmektedir. Fakat öğrencinin çalışmalarını ders saatinin az oluşu nedeniyle sınıfın yetersiz ortamında yetiştiremediği, öğretmenlerin bu kalabalık sınıf ortamında öğrencilerle birebir ilgilemesinin imkansız olduğu görülmüş, bunun da dersin amacına uygun olmadığı saptanmıştır. Okulların imkansızlıkları, öğrencilerin

sosyo- kültürel ve ekonomik şartların yetersizlikleriyle birleşince durumun çok daha olumsuz sonuçlar ortaya çıkardığı gözlenmiştir. Her öğrencinin çalışma koşullarını bilerek bunları düzeltmeye çalışmak tek başına ne öğretmenin ne de okulun sorumluluğudur. Bu konuda herkes üzerine düşen görevi yerine getirmeli, aileler düzenli olarak okul ve öğretmenle işbirliği içinde olmaya özen göstermelidir. Ailelerin de yeterli eğitim ve bilince sahip olmadıkları göz önünde bulundurulmalıdır.

3.1.4. İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programının Ölçme ve Değerlendirme Durumları Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Tablo 5’de Ölçme ve değerlendirme ile ilgili öğretmenlerin düşünceleri yer almaktadır.

Tablo 5. Programında Ölçme ve Değerlendirme İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Olumlu düşünceler	Olumsuz düşünceler
Öğrenci ürün dosyasının hazırlanması	Formların çok oluşu
Proje çalışmaları	Ders saatinin yetersiz olması
Ürün değerlendirme	Sınıfların kalabalık olması
	Ölçme ve değerlendirmenin zaman alması
	Öz değerlendirmenin zor oluşu

08.10.2007 tarihinde “Ölçme ve Değerlendirmede Tereddüt Edilen Hususlar” başlıklı yazıda performans görevlerinin öğrenciler tarafından klasik ödev biçiminde algılanması sonucu, ödevlerin genelde öğretmen kontrolü dışında, ailelerin gereğinden fazla katkısı ile ve çoğunlukla internetten ya da bir kaynaktan doğrudan bilgiyi alma yoluyla hazırlandığı belirtilmektedir. Bu nedenle performans ödevlerinin performans görevleri biçiminde düzenlendiği açıklanmaktadır. Performans görevi ise “programda öngörülen eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılığını kullanma, araştırma yapma gibi öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psikomotor alandaki becerilerini kullanmasını, geliştirmesini ve bir ürün ortaya koymasını gerektiren çalışmaları kapsayan ve öğretmen rehberliğinde yaptırılan görevler” olarak tanımlanmıştır (<http://iogm.meb.gov.tr>,2007).

Ölçme ve değerlendirme formlarının çok fazla olması değerlendirmenin uzun sürmesine neden olmaktadır. Sınıfların çok kalabalık ve ders saatinin de az olması sebebiyle öğretmenlerin bu formların çoğunu doldurmada sıkıntı yaşadığı anlaşılmaktadır. Öğrenci ürün dosyasının hazırlanmasının ve ürün değerlendirmenin yeterli olduğu görülmüştür.

3.1.5. Sonuç ve Tartışma

Öğretmenler ile İlköğretim II. kademe Görsel Sanatlar dersi programının değerlendirilmesi amacıyla yapılan görüşmeler sonucunda, genel olarak öğretmenlerin programdan memnun olmadıkları, uygulamada bir takım olumsuzluklarla karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde yöneltilen sorulardan yola çıkarak verilen cevaplar dört temada özetlenmiştir. Bunlara göre; öğretmenlerin, yeni ilköğretim programının değerlendirilmesine yönelik “ **İlköğretim II. kademe Görsel Sanatlar dersi programının kazanımlarını gerçekleştirebiliyor musunuz?**” sorusuna ilişkin, öğretmenler; kazanımları kısmen gerçekleştirebildiklerini buna sebep olarak da okullarda atölye ortamının olmayışını gösterdikleri dolayısıyla da sınıflarda kalabalık öğrenci gruplarıyla Görsel Sanatlar dersinin işlenişinin sıkıntılara yol açtığı açıklanmıştır.

“Sınıf şartları içerisinde bir kısmını gerçekleştirebiliyoruz. Kalabalık sınıflarda özellikle bazı konularda zorluk çekiyoruz. Örneğin müze bilinci programında 4 ve 5.sınıflarda hedefimizi müze ziyareti yaparak gerçekleştirdik. Fakat aynı konuyu programı 8.sınıflarda gerçekleştiremedik. Öğrencilerin yaklaşımları; biz orayı gezdik-gördük vs. gibi sözler şeklinde isteksiz olduklarını belirttiler.” Ö-1

“Gerçekleştirebiliyorum. Fakat imkanlar daha iyi olsa tatmin edici sonuçlar alınabilir. Bu şartlarda olabileceğin en iyisini yapmaya çalışıyorum.” Ö-14

“Sınıf ortamında ve kalabalık sınıflarda gerçekleştirmekte oldukça zorlanıyoruz. Ama gerçekleştireyoruz.” Ö-15

Dersinin gerekli materyallerden yoksun olduğunu belirten öğretmenlerin bunları kişisel gayret ve çabalarıyla kısmen karşılayabildikleri, öğrencilerin birçoğunun gerek maddi açıdan yetersizlikleri gerekse ailenin derse gereken önemi göstermemesinden dolayı araç gereçsiz derse geldikleri görülmektedir.

“Kazanımları gerçekleştirmede çoğu zaman zorluklar yaşanmakta. Ders programını kazanımların gerçekleştirilebilmesi için gerekli materyaller yeteri kadar bulunmamakta.” Ö-6

“Kazanımları gerçekleştirebilmek için öğrencilerin sorumluluğunun geliştirilip araç-gereç getirme alışkanlığının ve çevrelerine bakış açısının oluşması gerekli. Gözlem duyguları yeterli değil” Ö-13

“II.Kademe Görsel Sanatlar dersi programında belirtilen kazanımlara ulaşmakla birlikte okulların fiziki yetersizliği materyal eksikliği ve çevrenin derse olan algısı nedeniyle olumsuzluklar yaşanmaktadır.” Ö-3

“Kazanımları büyük oranda gerçekleştiriyorum. Sıkıntılara genellikle araç-gereç esikliği, atölye bulunmaması, ailelerin derse gereken önemi vermemesi, araştırma gerektiren çalışmalarda araştırılması gereken konuya yeterince ulaşamamasından kaynaklanıyor.” Ö-5

“Evet, ama daha iyi olabilir yetersiz. Öğrencilerin bu dersi ders olarak görmeleri için öğrencilerinde kitapları olmalı. Verimli olması için ders saatinin 2’ye çıkartılması gerekli bence .” Ö-5

“Programın kazanımlarını gerçekleştirirken iki problemle karşılaşıyorum. I.ders saatin haftada bir olması, II.dersimiz seçmeli olursa; yetenekli ve isteki öğrencilerle çalışıp çok verimli hale getirebiliriz.” Ö-4

Mekân olarak okul veya fiziksel ortam düzeni insanların; sağlıklarını, duygusal dünyalarını ve performanslarını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum, okul mekânlarında özellikle öğrencileri ve öğretmenleri çok fazla ilgilendirmektedir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yapıldığı okullarda bu konu üzerinde önemle durulması ve gerekli düzenlemelerin yapılması eğitimin kalitesini arttırmada oldukça etkili olacaktır. Bu yüzden eğitim kurumlarında; yerleşim düzeninden, öğrenci sayısına, renk uyumuna, uygun ışık ve ısı düzeyine, temizliğe, gürültünün olmamasına, estetiğe varıncaya kadar birçok fiziksel ortam öğesinin göz önünde bulundurularak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir (Uludağ ve Odacı 2002).

Öğretmen görüşlerinden yola çıktığımızda elde edilen bulgular sonucunda öğretmenlerin ders programının kazanımlarını gerçekleştirilebilmesinde okullardaki imkansızlıklar ve ortam yetersizliklerinin çok büyük bir etken olduğu anlaşılmaktadır. Buna sınıfların kalabalık olması da eklenince programdaki kazanımlara ulaşmak neredeyse imkansız hale geldiği, ayrıca dersin bir saat olması da konuların yeterince anlaşılıp uygulanmasına imkan vermemesine neden olduğu anlaşılmaktadır. Bunun da programın kazanımlarını gerçekleştirirmede etken olduğu öğretmenlerin görüşleri arasında olduğu anlaşılmıştır.

“Uygulanmakta olan programın içerik boyutu hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin büyük çoğunluğu; programın kapsamlı hazırlandığını, estetik algılama ve yaşam kültürünü kazandırma boyutunun fazla olduğunu fakat en olmazsa olmazı olan resmin temelini oluşturan konuların yer almadığı bunun da öğrencinin sanatsal bilgi ve becerisini etkilediği görüşünde hemfikir oldukları saptanmıştır.

“Bundan önceki programda çalışmalarımız çizgiyle, karakalem çalışmalarıyla başladık. Bunlar resmin temeli ve ilk adımlarıydı. Ama şimdi bu konular yok, olmasını isterdim. Müze bilinci diye bir konu var. Bu konun çok gerekli olduğunu düşünmüyorum ve her sene aynı konuların benzerlerini işlemek öğrencilere zevk vermiyor.”Ö-15

“Program, sanat eğitimi için basitten karmaşığa doğru net bir sıralama izlemiyor. Müze bilinci ve görsel sanat kültürü alanları teoriye ağırlık veren konular uygulamayı iyice daraltıyor.”Ö-7

“Program, öğrencilerin ilgisini çok fazla çekmiyor özellikle sanat tarihi ve uygarlıklarla ilgili olanlar. Atasözleri ve deyimleri resimlemek öğrenciye sıkıcı gelebiliyor. İçerik daha renkli ve ilgi uyandırıcı hazırlanabilirdi.”Ö-16

Programın içerik boyutuyla ilgili verdikleri cevaplara baktığımızda öğretmenler, içeriğin uygulanabildiğinde öğrenciye kazandırabileceği pek çok davranış olduğu görüşünde oldukları fakat uygulamada eksikliklerin bulunduğu, program uygulamalarının fiziki ortamlara, bölgelere ve maddi imkanlara göre farklılık göstermesi gerektiğini vurgulamışlardır.

“Ders programı içeriği çevresel ve bölgesel etkenler göz önüne alındığında yüzeyselleşmekte, uygulanabilirliği zorlaşmaktadır.”Ö-18

“İçerik olarak program öğrenciye temel sanat becerilerini kazandırmanın yanı sıra estetik algılama ve yaşam kültürü kazandırması, kendini ifade etme, eleştirel ve yaratıcı düşünme, araştırma ve bilgi teknolojilerini kullanma gibi çok yönlü gelişim sunmaktadır. Bütün bunların kazandırılabilmesi için öğrencinin yaşadığı fiziki ve sosyal çevre faktörlerinde uygun olması gerekmektedir.” Ö-3

“Araştırmaya-gözleme yönelik bir program, 11-14 yaş grubu için daha özgür çalışabilecekleri (hareketli) ortamları olmadığı için uygulamalar kısıtlı kalıyor öğrenciler dersten tat alamamaktadırlar.” Ö-13

Öğretmenlere göre; program içeriği kapsamlı bir şekilde araştırılıp hazırlanmış, fakat yeterli örneklemeler oluşturulmamış, belirli bir kalıp çizilmiş o kalıbın dışına öğrenciyi çıkarmak öğretmenlerin özgür iradelerine bağlı bırakılmıştır. Programın içeriğinin dışına çıkabilen öğretmen sayısının da az olduğu görüşler arasındadır.

“Uygulanmakta olan ilköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar dersi programında öğrenme-öğretme sürecindeki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin büyük çoğunluğu; konuların işlenişinde öğrenci merkezli bir program oluşu yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğrencinin aktif katılımının sağlanmasıyla uygulanan etkinliklerin bireysel ve grup çalışmalarında başarıyı artırıcı, öğrenmeyi özendirici şekle getirdiğini dile getirmişlerdir.

“Öğrenci merkezli olması, öğrencinin katılımının gerekmesi, bireysel farklılıkların dikkate alınması açısından iyi. Grup çalışmaları öğrenci için yararlı.” Ö-5

Görsel Sanatlar dersi programında öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecindeki bir diğer görüşü de öğrencilerin derse olan ilgisi ve çevresel desteğin önemli oluşu yönündedir. Bununla birlikte bölgesel etkenler, fiziki ortamlar ve gelir düzeyi öğrenme-öğretme üzerinde etkili olmaktadır. Kişilerin derse olan bakışı öğrenciyi de etkilemekte, bunun sonucu da işleniş üzerinde görülmektedir.

“Konulara bağlı olarak öğrenme ve öğretmede sorunlar yaşanmaktadır. Bireysel anlamda yakalanabilen başarı sınıf ve okul bütününde sağlanamamaktadır. Bunun temelinde sosyo-kültürel ve ekonomik şartlar bulunmaktadır.” Ö-18

“Görsel Sanatlar dersi kılavuz kitabı yapılan bütün planlar, günlükler vs. çok güzel fakat bu teorikte kalıyor. Pratikte öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci yapacağı işi ödev ve sınav yoğunluğundan dolayı velisinde yaptırmakta, çocuğun yaratıcılığı, becerisi hayalden öteye gidememekte. Bilgi ve beceriyi veli kazanmakta öğrenci yine boş. Veliler biraz bilinçli olsa öğrenciler verileni not kaygısıyla yapmakta.” Ö-1

“Ders saatinin az olması konuların işlenmesi ve gerekli olan zamanda tamamlanabilmesi için yeterli değil. Öğrencilerin derste boyama ve uygulama yapmaları, telaş olmadan bunu tamamlayabilmeleri neredeyse imkansız. Ders saatinin ikiye çıkarılması gerekir.” Ö-15

“Öğrenme-öğretme süreci ders saatiyle de alakalıdır. Ders, en az iki saat olmalıdır, özellikle 4-5-6-7.sınıflarda.” Ö-4

Öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almak veya bireysel öğretimi gerçekleştirmek için sınıflardaki öğrenci sayılarının da ideal çoklukta olması gerekir. Sınıftaki öğrenci sayısı konusunda eğitimcilerin ortak bir yaklaşımı olmamasına rağmen, 20 ile 30 arasında olmasını ideal olarak görmektedirler (Aydın 2000: 28).

“Bazı konular işlenirken zaman yeterli olmuyor. Çocuğun el becerisini kazanabilmesi çok önemli maalesef öğrenci bu kısıtlı zamanda bunu gerçekleştiremiyor. okullarda atölye olmalı ders sınıflarda işlenmeye çalışılıyor, bu sebeple de sıkıntılar yaşanmaktadır.” Ö-12

“Dersimizde tüm aktiviteleri yapmama rağmen maalesef öğrenci öğrenmekte sıkıntı yaşıyor. Bu durum ailenin derse bakış açısıyla ilgili olabilir. Resmin yetenek işi gibi görülüp, öğrenilecek bir şey olmaması şeklinde algılanması bunda etken.” Ö-16

“Öğrenme- öğretme süreci program değerlendirildiğinde yeterli olmuyor. Öğrencilerle birebir ilgilenebilmek imkansız. Zaman kesinlikle yeterli değil” Ö-7

“İlgi ve çevresel desteğin önemi büyüktür. Bununla birlikte bölgesel etkenler, fiziki ortamlar ve gelir düzeyi öğrenme-öğretme üzerinde büyük etkisi var. Derse kişilerin bakışı öğrenci üzerinde etkili ve sonucunda işleniş üzerinde ağırlığı görülmektedir. Dersin önemi ve gelecek kaygısı içerisinde rolü ve sağlayabileceği imkanları(mesleki anlamda) velilere ve öğrencilere kavratmak gerekir. .” Ö-14

Her ne kadar ülkelerin eğitim imkânları ile sınırlı olmakla beraber modern eğitime gönül verenler tarafından sınıfta öğrenci sayısının genel olarak otuzun üstünde olması istenmeyen bir durumdur. Ancak ideal bir öğrenci sayısının olmadığı,

bu durumun dersin niteliğine, eğitim düzeyine ve türüne göre değişebileceği kanaatindedirler (Aydın 1988).

Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğinde büyük çoğunluğunun hazırlanmış olan programın ders esnasında uygulanabilmesi için ders ortamının önem taşıdığını vurguladıklarını görmekteyiz. Okulların büyük çoğunluğunda atölye ortamı yoktur. Ülkemiz ilköğretim okullarındaki sınıflarda öğrenci sayıları 30'un üzerindedir. Bu nedenle de eğitim ve öğretim kısıtlı zamanlarda çok sayıda öğrenciyle gerçekleştirilmektedir. Sınıf ortamında bu dersin işlendiğini, bunun da sınıfların küçük oluşu ve öğrencilerin kalabalık oluşuyla birleşince -uygulama ve çalışma ortamı gerektiren bu dersle ilgili olarak- öğrenme-öğretme sürecinin olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir. Görsel Sanatlar dersi böyle bir ortamda bir ders saati boyunca tamamen yetersiz ve verimsiz olmaktadır. Bu durum öğretmenlerin her bir öğrenciye ayıracağı zamanı da azaltmaktadır. Uygulamaların verimliliği açısından ders saatinin artırılması gerekmektedir. Ayrıca eğitim-öğretim sürecinden istenilen düzeyde verim alınabilmesi için de tüm okullarda atölyelerin oluşturulması konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerekmektedir

“Uygulanmakta olan ders programının ölçme ve değerlendirme ile ilgili durumları hakkındaki düşünceler neler?” olduğuna ilişkin soruya, öğretmenlerin büyük çoğunluğu ölçme ve değerlendirme ölçütlerinin oldukça geniş kapsamlı olduğunu belirterek, performans değerlendirme ve öğrenci ürün dosyaları başta olmak üzere alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerinin çoğunda puanlama amacı ile dereceleme ölçekleri kullanıldığını belirtmişlerdir. Göreceli bir nitelikte olan sanat eseri incelemesi bu şekilde daha objektif bir değerlendirmeye sahip olmuştur. Fakat formların çok fazla oluşu da değerlendirmenin uzun sürmesine neden olduğu öğretmen görüşleriyle saptanmıştır.

“Ölçme ve değerlendirme formları çok fazla. Sınıf ortamında gerçekleştirmek mümkün değil, ben 12 sınıfta derse giriyorum ve her öğrenci için bu formları yapmam mümkün değil .” Ö-15

“Görsel Sanatlar dersi programının ölçme ve değerlendirme formlarının fazlasıyla abartılı olduğunu,40 dk’lık sürede bu formları objektif, sağlıklı, bir şekilde doldurabilmenin imkansız olduğunu ve bu nedenle gereksiz detay olduğunu düşünüyorum. Öğretmen olarak zaten kendi özel defterlerimizde gerekli değerlendirmeleri daha sağlıklı bir şekilde yapmaktayız. ” Ö-6

Sınıfların çok kalabalık ve ders saatinin de az olması sebebiyle öğretmenler bu formların çoğunu doldurmada sıkıntı yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

“Sınıfların kalabalık olmasından dolayı yeterince birebir olarak kontrol edilemiyor ve bazı şeyler gözden kaçabiliyor. Formlar objektif, sağlıklı bir şekilde tutulamayabiliyor. Kendi gözlemlerimizi daha kısa notlarla defterlerimize aktarabiliyoruz. ” Ö-13

“Çok fazla form doldurulması zor oluyor. Zaman yetersiz. Ders saati az olduğu için girilen sınıf ve öğrenci sayısı çok oluyor Bu da bazı formların doldurulmasını zorlaştırıyor. ” Ö-5

“Ben okulda 19 saat derse giriyorum. Formları her gruba not verirken tekrarlıyorum. Ders saati az olduğu için bu uygulamayı hemen yapıp bitirmek zor oluyor. Not vermem birkaç hafta sürüyor. ” Ö-17

“Değerlendirme ölçütleri daha sade olmalıdır. Gözlem formlarını doldurarak dersi verimli işlemek zaten zor. Öğretmenin üzerinde yük çok fazla. ” Ö-17

“Dönem içinde öğrencilere yönelik çeşitli değerlendirme etkinlikleri yapılmaktadır, derse hazırlık, ders içi etkinlik, dosya hazırlanması ve proje uygulaması gibi değerlendirme kriterleri uygulanarak öğrencilere çok yönlü değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Bu da öğrencilerin gelişim ve birikimlerini ortaya çıkarılması açısından olumlu bir yöntemdir.”Ö-3

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, ölçme ve değerlendirme yaparken öğrencilerin çalışmalarının dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilmesi gerektiğini fakat sınıfların kalabalık olması, dosyalar dolusu anahtarlar, puanlama ölçekleri, derecelendirme ölçekleriyle işlerinin kırtasiye işine dönüştürüldüğü ortak görüşlerle belirtmişlerdir.

“Bireysel farklılıklar gözetilerek her öğrencinin aynı sonuca varması beklenmeden yeterli ölçme araçlarıyla değerlendirme süreci mevcuttur. Başarılı ve başarısız çalışma ölçütleriyle öz değerlendirme yapılabilmelidir.” Ö-2

“Bana ölçme ve değerlendirme nasıl olmalı dersiniz cevabım not sistemi kaldırılmalı olacaktır. Çünkü not korkusu s.b.s’de durumunun kötü olmaması için yine veli devreye girecek çocuğun puanı etkilenmesin diye birçok projeye veli el atacaktır. Bizde bunlara öğrenci yapmış gibi not vereceğiz. Sadece kendimizi kandırıp avutacağız. ”Ö-1

“Ölçme ve değerlendirmede herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. Öğrencilerin yapabildiği veya imkanları dahilinde başarabildikleri dikkate alınarak ölçme ve değerlendirme yapmaktayım.”Ö-18

“Dersimizin kavratılması, anlatımı, tanıtılması, ölçme ve değerlendirmenin üzerinde olmalıdır. Ölçme ve değerlendirme sadece bir araçtır. Önemli olan sonuçta kazandırılabilmiş bilgi, beceri ve hedeflerin sonucudur.”Ö-14

Görüşmelerde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye ilgili düşüncelerinde olumsuzluklara ve önerilerinin neler olabileceği konusundaki sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde Görsel Sanatlar Kılavuz Kitabı’nda konuların iyi hazırlandığını, bunu hazırlayan kişilerin alanlarında uzman kişiler, sanatçılar olduğu vurgulanmış ama bu kitabın uygulanmasında güçlüklerle karşılaşıldığı ifade edilmiştir. Küçük sınıflarda programın daha sistemli ve aksamadan gittiği, büyük sınıflarda atölyenin olmayışı, sınıf sayısının kalabalık olması ve öğrencinin sınıf ortamından kurtulamamış olması cazip gelmemektedir.

Öğretmenlerin verdiği cevaplarda öğrencilerin çoğunun not kaygısı içinde oldukları, aslında bu derste notla değerlendirmenin çokta gerekli olmadığı ortak düşünceler arasındadır.

“Ama her şeye rağmen ortaya çok iyi ürünler güzel çalışmalar çıkarıyoruz, bunlar yaptığımız sergilerde ortaya çıkıyor. İstekli ve hevesli öğrencilerimiz çoğunlukta. Sınıflarda Görsel Sanatlar dersi yarıya bölünerek yapılırsa (20’şer kişilik sınıflar) daha güzel olur kanaatindeyim.” Ö-1

3.2. Anket Verilerinden Elde Edilen Bulgular Ve Yorumlar

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket 4 bölümden oluşmaktadır. 1. bölümde kişisel bilgilere yönelik olarak hazırlanmış 10 soru, 2. bölümde Görsel Sanatlar dersi öğretim programından kaynaklanan sorunlar ile ilgili sorular genel başlık altında; amaçlara yönelik sorunlar 4, hedeflere yönelik sorunlar 7, öğrenim durumu ile ilgili sorunlar 10, içerik yönünden 10, değerlendirme açısından 8 olmak üzere beş alt başlık altında toplanmıştır ve bu bölümde toplam 40 soru; 3. bölümde araç-gereç kullanımı ve donanım ile ilgili sorunlara yönelik 5 soru sorulmuş, fiziksel

sorunlar da bu bölüm içinde ayrıca tespit edilmiştir. Bu bölümde de 7 soru, 4. bölümde sosyo-kültürel çevreden kaynaklanan sorunlara yönelik 12 olmak üzere toplam 64 madde bulunmaktadır. Bu bölümde, örnekleme katılan öğretmenlerin hem kişisel bilgilerini içeren sorulara, hem de eğitim programından kaynaklanan sorunlara verdikleri cevaplar, frekans (f), yüzdelik (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (Ss), t testi ve F testi uygulanarak değerlendirilmiş ve değerlendirmeye alınan 25 anketten elde edilen veriler tablolar halinde gösterilerek yorumlamaları yapılmıştır.

3.2.1. Katılımcıların Kişisel Özellikleri

Anket verilerinin analizinde ilk olarak, araştırma örneklemine dahil edilen 25 öğretmenin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mezun olunan okul, mezun olunan anabilim dalları, hizmet yılları, haftalık ders saatine ilişkin durumlarını belirten yüzdelik ve frekans dağılımları belirlenmiştir. Katılımcılara ilişkin bulgular Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımları

Katılımcı Özellikleri		f	Yüzdelik (%)
Cinsiyet	Kadın	18	72.0
	Erkek	7	28.0
	Toplam	25	100.0
Yaşınız	25-30	2	8.0
	31-35	8	32.0
	36-40	8	32.0
	41-45	5	20.0
	46-50	1	4.0
	51 ve üzeri	1	4.0
	Toplam	25	100
Eğitim Durumu	Ön Lisans	1	4.0
	Lisans	19	76.0
	Yüksek Lisans	5	20.0
	Toplam	25	100.0
Mezun Olduğunuz Okul	Güzel Sanatlar Fakültesi	3	12.0
	Eğitim Enstitüsü	1	4.0
	Eğitim Fakültesi	21	84.0
	Toplam	25	100.0

Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımların devamı

Katılımcı Özellikleri		F	Yüzdelik (%)
Hizmet Yılınız	6-12 ay	1	4.0
	1-5 yıl	1	4.0
	6-10	7	28.0
	11-15 yıl	8	32.0
	16-20 yıl	5	20.0
	21 yıl ve üzeri	3	12.0
	Toplam	25	100.0
Çalıştığınız Okulun Bağlı bulunduğu kurum kuruluş	Devlet okulu	23	92.0
	Özel okul	2	8.0
Verdiğiniz Haftalık Ders Saati	6-10 saat	4	16.0
	11-15 saat	9	36.0
	16-21 saat	10	40.0
	22 saatten fazla	2	8.0
	Toplam	25	100.0
	Toplam	25	100.0
Sanat Eğitimi ile ilgili Sürekli Yayınları Takip ediyor musunuz?	Evet	11	44.0
	Hayır	3	12.0
	Bazen	11	44.0
	Toplam	25	100.0
Mezun Olduğunuz Anabilim D.	Resim	20	80.0
	Grafik	2	8.0
	Heykel	2	8.0
	Diğer	1	4.0
	Toplam	25	100.0

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %72,0’si bayan, %28,0’si erkektir. Öğretmenlerin yaş durumları incelendiğinde % 8,0’nin 25-30 yaş arasında olduğu, 31-35 ve 36-40 yaş aralığında çalışan öğretmenlerin yüzdelik dilimleri olan %32,0 oranının birbirine eşit olduğu görülmüştür. 41-45 yaş aralığında görevli öğretmenlerin oranı % 20,0’ dir, 45-50 ve 51 üzeri yaşlarındaki öğretmenlerin oranı da eşit olduğu ve bunun da % 4,0 olduğu saptanmıştır. Eğitim durumlarını inceleyecek olursak araştırmamıza katılan öğretmenlerin % 4,0’ün ön lisans mezunu, %70,0 olan lisans mezunu, bunların öğretmen sayısının çoğunluğunu oluşturduğu, yüksek lisans ve doktora yapanlar arasındaki oranın çok düşük olduğu ve bunun da %20,0 olarak saptandığı görülmüştür. En son bitirmiş oldukları okullara bakıldığında ise, %12,0’si Güzel Sanatlar Fakültesi, %4,0’ü eğitim enstitüsü, %84,0’nün de Eğitim Fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun Güzel Sanatlar Resim Anabilim Dalı’ndan mezun olduğu görülmüştür. Bunun yüzdelik dağılımı da % 80,0’dir. % 8,0’i Grafik bölümünden mezun olmuştur, Heykel bölümünden mezun olan öğretmenlerin yüzdelik dağılımı Grafik’le eşittir, bu oran% 8’0’dir. Diğer eğitim

programlarından mezun olmuş olan öğretmenlerin oranı da % 4,0'tür.

Öğretmenlerin hizmet yıllarına bakıldığında ise, %4,0'ü 6-12 ay, yine % 4,0'ü 1-5 yıl, %28,0'i 6-10 yıl, %32,0'si 11-15 yıl, % 20,0'si 16-20 yıl, % 12,0'si ise 21 ve daha üzerinde hizmet yılına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Devlet okulunda görevli öğretmenlerin oranı %92,0, özel okulda bulunan öğretmen oranı da %8,0' dir. Araştırmamıza katılan öğretmenlerin verdikleri haftalık ders 6-10 saat % 16,0, 11-15 saat olanların oranı % 36,0' dır. Genele baktığımızda öğretmenlerin en çok girdiği ders sayısı olan 16-21' in oranı da % 40,0' tır. Katılımcıların % 8,0'in de 22 saatten fazla derse girmekte oldukları görülmektedir. Sanat eğitimi ile ilgili sürekli yayınları takip etme durumlarına bakacak olursak; % 44,0'ü yayınları takip ettiğini, %12,0'si takip etmediğini, % 44,0'ün de bazen takip ettikleri cevabını verdiklerini görüyoruz

3.2.2.Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programından Kaynaklanan Sorunlar İle İlgili Sorular

a) Amaçlara Yönelik Sorular

Okullardaki öğretim programından kaynaklanan sorunları tespitine ilişkin öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla beş ayrı konu başlığından oluşturulmuş, toplamda 39 anket maddesi uygulanmıştır. Sorulmuş olan sorulara verilen cevapların frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (Ss) dağılımları Tablo 7'de I.bölümün soruları gösterilmiş ve bulgulara dair yorumlar yapılmıştır.

Tablo 7. Öğretmenlerin Amaçlara Yönelik Sorulara Ait Bulgular

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Dersin amaçları seviyeye uygundur	2	8.0	14	56.0	5	20.0	4	16.0	---	---	2.44	.87
Dersin amaçları Milli Eğitimin genel amaçlarıyla karşılaştırıldığında tutarlıdır	---	---	14	56.0	6	24.0	5	20.0	--	---	2.64	.81
Program öğrencilerin yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirecek niteliktedir	1	4.0	9	36.0	8	32.0	5	20.0	2	8.0	2.92	1.04
Görsel Sanatlar dersinin işleniş hedeflenen amaçlara ulaşılmasını engellemektedir	4	16.0	10	40.0	5	20.0	5	20.0	---	---	2.36	1.11

Öğretmenlerin “Dersin amaçları seviyeye uygundur” görüşüne % 8,0’i kesinlikle katılıyorum, %56’sı katılıyorum cevabını verirken, % 20’sinin ise kararsız olduklarını , % 16’ sı da katılmadıkları yönünde görüş bildirmelerinden anlaşıldığı üzere öğretmenlerin büyük çoğunluğun dersin amaçlarının seviyeye uygun olduğu görüşünde olduklarını görmekteyiz.

“Dersin amaçları Milli Eğitim’in genel amaçlarıyla karşılaştırıldığında tutarlıdır” görüşü sorulduğunda ise öğretmenlerin %56.0’sının cevabı katılıyorum olmuştur,% 24.0’ü kararsızım derken, % 20’ si de katılmıyorum demiştir. Belirtilen görüşlerden anlaşıldığı gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğunun dersin amaçlarının “Milli Eğitimin genel amaçlarıyla karşılaştırıldığında tutarlıdır” görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır.

“Program öğrencilerin yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirecek niteliktedir” görüşüne öğretmenlerin % 4.0’ü kesinlikle katılıyorum, % 36’sı katılıyorum

derken, % 32'si kararsızım, % 20' si katılmıyorum, % 8'i kesinlikle katılmıyorum görüşlerinde bulunmuşlardır. “Program öğrencilerin yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirecek niteliktedir” görüşünün verileri incelendiğinde olumlu ve olumsuz cevap veren öğretmenlerin birbirine yakın oranda olduğu görülmüştür.

“Görsel Sanatlar dersinin işlenişi hedeflenen amaçlara ulaşılmasını engellemektedir” görüşüne öğretmenlerin % 16.0'sı kesinlikle katılıyorum derken, % 40.0'ı katılıyorum, % 20.0'si kararsızım görüşünde bulunmuşlardır. Öğretmenlerin %20.0'si de Görsel Sanatlar dersinin işlenişi hedeflenen amaçlara ulaşılmasını engellediği görüşünde olmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan yola çıktığımızda dersin işlenişinin hedeflenen amaçlara ulaşılmasını engellediği anlaşılmaktadır. Görüşler incelendiğinde, en önemli sorunun programın uygulamasına ayrılan sürenin yetersizliği olduğu anlaşılmaktadır. Bu da ders programlarında gerçekleştirilmesi düşünülen kazanım sayılarının fazla olabileceğini düşündürmektedir. Kazanım sayısının çokluğu sınıfta yapılması gereken etkinlikler ve ölçme değerlendirme uygulamalarının da yoğunluğunu artıracaktır. Bu durum da, öğretmenlerin programı istenilen sürede tamamlayamayacağı kaygısı taşımalarına neden olabilmektedir. Anketimizin verilerini incelemeye devam ettiğimizde yine kararsız kalanlarla katılmayan öğretmenlerin oranlarının aynı olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Hedeflere Yönelik Sorulara Ait Bulgular

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%		
Hedefler toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir	----	----	9	36.0	9	36.0	7	28.0	---	---	2.92	.81
Hedefler öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygundur	----	----	8	32.0	9	36.0	8	32.0	--	---	3.00	.82
Hedefler öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir	1	4.0	7	28.0	8	32.0	7	28.0	1	4.0	2.88	1.13
Hedefler konuların özelliklerine uygundur	----	---	12	48.0	11	44.0	2	8.0	---	----	2.60	.65
Hedefler birbirleriyle tutarlıdır	----	---	10	40.0	11	44.0	4	16.0	----	----	2.76	.72
Hedef ifadeleri yeterince açıktır	1	4.0	11	44.0	9	36.0	3	12.0	1	4.0	2.68	.90
Hedefler gerçekleştirilebilecek niteliktedir	----	---	5	20.0	10	40.0	9	36.0	1	4.0	3.24	.83

Tablo 8 incelendiğinde, “Hedefler toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir” görüşüne öğretmenlerin %36.0’sı katılırken, %36.0’sı kararsız olduğunu belirtmiş, %28.0 gibi bir oranda öğretmen katılmadıklarını ankete yansıtmışlardır. Genel olarak bakıldığında bu görüşe katılanlarla kararsız olan öğretmen oranının birbirine eşit olduğu görülmektedir. Yine katılmayan öğretmenlerin az olmadığı görülmektedir. Bu tabloya baktığımızda “Hedefler toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir” görüşünde öğretmenlerin düşüncelerinin birbirinden çok farklı olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerden %32.0'si “Hedefler öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygundur” görüşüne katılırken, %36,0'sı ise kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Yine öğretmenlerin %32.0'si de bu görüşe katılmadıklarını göstermiştir. Tabloyu incelediğimizde bu görüşe katılan öğretmen oranıyla katılmayanların oranının birbiriyle aynı olduğu görülmektedir. “Hedefler öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygundur” görüşünde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun kararsız olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin “Hedefler öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir” görüşüne %4.0'i kesinlikle katılıyorum ve %28,'i katılıyorum cevabını vermişler,% 32.0 gibi en fazla oranı oluşturan öğretmen grubu bu görüş karşısında kararsız olduklarını bildirmişler ve %28,'i katılmıyorum derken, %4.0'i kesinlikle katılıyorum oranıyla aynı olan %4.0'lük kısmı bu görüşe kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir.

“Hedefler konuların özelliklerine uygundur” görüşüne öğretmenlerin %48,0 gibi büyük çoğunluğunu oluşturan kısmı katılıyorum derken, %44,0'ü kararsız olduklarını belirtmiş, % 8,0'inin de katılmadıklarını öğretmenlerin verdikleri cevaplardan anlamaktayız. Öğretmenlerin %40,0'i katılıyorum “Hedefler birbirleriyle tutarlıdır” derken, %44,0 gibi büyük çoğunluğu oluşturan grup kararsız olduklarını belirtmiş, % 8,0'i katılmadıklarını verdikleri cevaplarla ortaya koymuşlardır.

“Öğretmenler hedef ifadeleri yeterince açıktır” görüşüne %4.0'ü kesinlikle katılmış, %44.0'ü katıldıklarını belirtmiş, %36,0'sı kararsız olduğunu, %12.0 katılmadıklarını belirtirken, % 4,0 gibi bir oranda öğretmen de kesinlikle katılmadıklarını ankete yansıtmışlardır. Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin büyük oranda bu görüşe katıldıkları anlaşılmaktadır. “Hedefler gerçekleştirilebilecek niteliktedir” görüşüne öğretmenlerin % 20,0' si katılıyorum derken,% 40,0 gibi büyük çoğunluğu bu görüşte kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. %36.0 katılmadıklarını belirtirken, % 4,0 gibi bir oranın da kesinlikle katılmadıklarını ankete verdikleri cevaplardan anlamaktayız

Tablo 9. Öğrenim Durumu İle İlgili Sorulara İlişkin Bulgular

	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Üniversitede aldıkları eğitim, yöntem ve teknik açıdan bakıldığında ilköğretim okullarında uygulanabilecek niteliktedir	1	4.0	9	36.0	5	20.0	6	24.0	4	16.0	3.12	1.20
Öğretmenlerin mezun olduğu okul veya ana sanat dalında resim dersinin gerektiği gibi verilememesi ders sırasında zorluklara neden olmaktadır	3	12.0	12	48.0	2	8.0	6	24.0	--	-----	2.28	1.21
Sanat eğitimcilerinin aldıkları hizmet içi kurslar çağa uygun yeni yöntem ve metotların öğrenilmesine ve sanat eğitimi anlayışının güncellenmesine yeterlidir	2	8.0	2	8.0	5	20.0	15	60.0	1	4.0	3.44	1.00
Haftalık ders dağılım çizelgesinde resim dersine ayrılan zamanın kısa olması farklı tekniklerin verilmesini güçleştirmektedir	22	88.0	3	12.0	-	--	--	----	---	----	1.12	.33
Öğrenci sayısının fazla olması yöntem ve tekniğin verilmesi açısından sorun yaratmakta bu da öğrenci başarısını düşürmektedir	17	68.0	5	20.0	2	8.0	---	---	--	----	1.32	.69
Öğretim programında var olan ancak uygulanabilmesi için atölye ortamlarına ihtiyaç duyulan konular verilememekte veya anlatım yöntemiyle işlenebilmekte bu da eksikliklere yol açmaktadır	17	68.0	8	32.0	-	----	---	----	--	-----	1.32	.48
Görsel Sanatlar derslerinde öğrencilerin yararlanabileceği bir ders kitabının olmayışı öğrencilerin derse ilgisini ve başarısını azaltmaktadır	6	24.0	8	32.0	6	24.0	5	20.0	---	----	2.40	1.08
Öğrenciler arasında yetenekli-yeteneksiz ayrımı sınıf ortamını olumsuz yönde etkilemektedir	14	56.0	9	36.0	1	4.0	1	4.0	--	--	1.56	.77
Teorik konuların da olması öğrencilerin kendilerini ifade etmesinde önemli ve gereklidir	12	4.0	11	48.0	1	44.0	1	4.0	--	---	1.48	.65
Öğrenciler tekniği kavradıktan sonra, konuda bütünlük içinde tekniği özgürce uygulayabilmektedir	13	52.0	9	36.0	3	12.0	--	----	--	---	1.60	.71

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin “Aldıkları eğitime, yöntem ve teknik açıdan bakıldığında ilköğretim okullarında uygulanabilecek niteliktedir” görüşüne öğretmenlerin %4,0’ü kesinlikle katıldığı, %36,0’sı ise katıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin %20,0’si ise kararsız kalırken, %24,0’ü katılmadıklarını, %16,0’sı kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir.

“Öğretmenlerin mezun olduğu okul veya ana sanat dalında Görsel Sanatlar dersinin gerektiği gibi verilememesi ders sırasında zorluklara neden olmaktadır” görüşüne öğretmenlerin % 12,0’si kesinlikle katıldığını, %48,0’i ise katıldığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %8,0’ü ise bu konuda kararsız olduklarını belirtirken, %24,0’ü katılmadığını dile getirmişlerdir. Verilen cevaplardan anlaşıldığı gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu görüş hakkında olumlu düşünmüşlerdir.

İncelemeye devam ettiğimizde öğretmenlerin % 8,0’i “Sanat eğitimcilerinin aldıkları hizmet içi kurslar çağa uygun yeni yöntem ve metotların öğrenilmesine ve sanat eğitimi anlayışının güncellenmesine yeterlidir” görüşüne kesinlikle katılırken, %8,0’i katıldıklarını belirtmiş, %20,0’si bu görüşe kararsız kalmışlardır. %60,0 gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğunu oluşturan grubun bu görüşe katılmadığını ve %4,0’ünün kesinlikle katılmadıklarını anket sonuçlarından anlamaktayız.

“Haftalık ders dağılım çizelgesinde Görsel Sanatlar dersine ayrılan zamanın kısa olması farklı tekniklerin verilmesini güçleştirmektedir” görüşüne öğretmenlerin %88,0’si en yüksek oranla kesinlikle katılıyorum ve %12,0’i cevabı ile de katıldıklarını belirtmişlerdir. Verilen yanıtlar “Ders saatinin az olması farklı tekniklerin verilmesini güçleştirmektedir” görüşünde tüm öğretmenlerin hemfikir olduğunu göstermektedir. Programın uygulamasına ayrılan sürenin yetersizliği ders programlarında gerçekleştirilmesi düşünülen kazanım sayılarının fazla olabileceğini düşündürmektedir. Kazanım sayısının çokluğu sınıfta yapılması gereken etkinliklerin ayrılan zaman diliminde gerçekleştirilemediği bunu sonucunda ise tekniklerin kavratılmasında öğrencilerin yetersiz kaldıkları görülebilmektedir.

“Öğrenci sayısının fazla olması yöntem ve tekniğin verilmesi açısından sorun yaratmakta bu da öğrenci başarısını düşürmektedir” görüşüne öğretmenlerin %68,0’si kesinlikle katılıyorum, %20,0’si katılıyorum cevabını vererek sınıflardaki öğrenci sayısının fazlalığının yöntem ve tekniğin verilmesinde sorun oluşturduğu görüşünde birleşirken, %8,0’i ise bu konuda kararsız kalmışlardır. “Öğretim programında var olan ancak uygulanabilmesi için atölye ortamlarına ihtiyaç duyulan konular verilememekte veya anlatım yöntemiyle işlenebilmekte bu da eksikliklere yol açmaktadır.” maddesine büyük çoğunluğu olan %68,0’i kesinlikle katılıyorum ve %32,0 katılıyorum cevabı ile en yüksek katılım sağlanmıştır.

“Görsel Sanatlar derslerinde öğrencilerin yararlanabileceği bir ders kitabının olmayışı öğrencilerin derse ilgisini ve başarısını azaltmaktadır” görüşüne ise öğretmenlerin %24,0’ü kesinlikle katıldıklarını, %32,0’si katıldıklarını ifade etmişlerdir. %24,0’ü kararsız kalırken, %20,0’si bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir.

“Öğrenciler arasında yetenekli-yeteneksiz ayrımı sınıf ortamını olumsuz yönde etkilemektedir” görüşüne öğretmenlerin %56,0’sını oluşturan büyük çoğunluğu kesinlikle katılırken, %32,0’si katılıyorum demiş, %4,0’ü bu görüş karşısında kararsız kalırken, %4,0’ü “Öğrenciler arasında yetenekli-yeteneksiz ayrımı sınıf ortamını olumsuz yönde etkilemektedir” görüşüne katılmadıklarını belirtmişlerdir. “Teorik konuların da olması öğrencilerin kendilerini ifade etmesinde önemli ve gereklidir” maddesine öğretmenler %4,0 kesinlikle katılıyorum ve %48,0 katılıyorum cevabı ile en yüksek katılım sağlanmış, %44,0’ü bu görüş karşısında kararsız kalırken, %4,0’ü de katılmadıklarını dile getirmişlerdir. “Öğrenciler tekniği kavradıktan sonra, konuda bütünlük içinde tekniği özgürce uygulayabilmektedir” görüşüne öğretmenlerin büyük çoğunluğu %52,0’si kesinlikle katılıyorum ve %36,0’si katılıyorum oranları ile görüşü desteklerlerken yalnızca %12,0’si bu görüş karşısında kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10. İçerik Yönünden Bulgular

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
İlköğretim okulları Görsel Sanatlar öğretim programı öğrencilerin yaş grupları ile gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmamıştır	2	8.0	7	28.0	13	52.0	3	12.0	---	----	2.68	.80
Konuların yıllık plan üzerindeki dağılımı ve işleniş sıraları Görsel Sanatlar öğretiminde sorunlara sebep olmaktadır	2	8.0	14	56.0	6	24.0	2	8.0	---	----	2.24	.88
Tekrarlanan konular öğrenciye sıkıcı gelmekte ve derse ilgiyi <u>azaltmaktadır</u>	5	20.0	15	60.0	2	8.0	3	12.0	---	----	2.12	.88
Resim yarışma duyurularının sürekli gelmesi öğretim programını aksatmaktadır	6	24.0	9	36.0	4	16.0	4	16.0	2	8.0	2.48	1.26
Önemli gün ve haftalar için panolar hazırlama zorunluluğu programın gerektiği gibi uygulanmasını engellemektedir	4	16.0	10	40.0	7	28.0	3	12.0	---	----	2.28	1.02
Görsel Sanatlar dersinin diğer derslerin bir uygulama alanı gibi görülmesi amaca uygun ders yapılmasını engellemektedir	6	24.0	13	52.0	4	16.0	2	8.0	---	----	2.08	.86
Öğretim programında yer alan üç boyutlu çalışmalar zaman ve mekan problemi yüzünden gerektiği gibi yapılamamaktadır	12	48.0	11	44.0	1	4.0	1	4.0	---	----	1.64	.76
Konular öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte değildir	4	16.0	10	40.0	6	24.0	5	20.0	---	----	2.48	1.00
Ders süresinin az, konuların fazla olması hızlı çalışmayı gerektirmekte bu da hedeflenen amaçlara ulaşılmasını engellemektedir	17	68.0	6	24.0	2	8.0	--	----	--	---	1.48	.87

Tablo 10'a göre; anket maddelerinden "İlköğretim okulları Görsel Sanatlar öğretim programı öğrencilerin yaş grupları ile gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmamıştır" görüşüne en yüksek katılım %52,0 ile öğretmenlerin kararsız oldukları görülmektedir. %28,0'i bu görüşe katılırken, %8,0'i kesinlikle katılıyorum demiş ve %12,0'si kesinlikle katılmıyorum diyerek görüşlerini bildirmişlerdir.

“Görsel Sanatlar öğretim programı öğrencilerin yaş grupları ile gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmamıştır” görüşünde öğretmenlerin kararsız oluşu bireysel farklılıklarını dikkate alınarak veya bireysel öğretimi gerçekleştirmek yönünde programı uygulamada eksikliklerin olduğunu göstermektedir.

Öğretmenler “Konuların yıllık plan üzerindeki dağılımı ve işleniş sıraları Görsel Sanatlar öğretiminde sorunlara sebep olmaktadır” görüşüne %56,0 gibi büyük bir oranda katılıyorum cevabını vermişlerdir. %24,0’ü bu konuda kararsızlığını ifade ederken, öğretmenlerin %8,0’u kesinlikle katıldığını ve bu oranla aynı olan %8,0’lık kısmı da bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirtmişlerdir.

“Tekrarlanan konular öğrenciye sıkıcı gelmekte ve derse ilgiyi azaltmaktadır” maddesine ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında ise %60,0’ı katılırken, %20,0’si kesinlikle katılıyorum cevabını vererek tekrarların öğrencilere sıkıcı geldiği ve derse olan ilgiyi azalttığı görüşünde olduklarını ortaya koymuşlardır. %8,0’i bu konuda kararsızlığını ifade ederken, %12,0’si katılmıyorum görüşünde bulunmuşlardır.

“Resim yarışma duyurularının sürekli gelmesi öğretim programını aksatmaktadır” görüşüne ise %36,0 ile öğretmenler katıldıklarını belirtirken, %24,0’ü kesinlikle katıldıklarını belirtmişler. Bu görüşe öğretmenlerin %16,0’sının kararsız kaldığı görülürken, bu oranla aynı olan %16,0’lık kısmın da bu görüşe katılmadığını tablodan anlamaktayız.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu %40,0 ile katılıyorum ve %16,0 kesinlikle katılıyorum oranlarıyla “Önemli gün ve haftalar için panolar hazırlama zorunluluğu programın gerektiği gibi uygulanmasını engellemektedir” görüşündedirler, ayrıca bu görüş karşısında %28,0’i kararsız kalırken, %12,0 ise katılmıyorum cevabını vermiştir.

“Görsel Sanatlar dersinin diğer derslerin bir uygulama alanı gibi görülmesi amaca uygun ders yapılmasını engellemektedir” maddesine ise öğretmenlerin %52,0’si katılırken %24,0’ü kesinlikle katıldığını belirtirken, yalnızca %16,0’ sı bu konuda kararsız kalmış, %8,0’ı ise bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu %48,0 ile kesinlikle katılıyorum ve %44,0 katılıyorum oranlarıyla “Öğretim programında yer alan üç boyutlu çalışmalar zaman ve mekan problemi yüzünden gerektiği gibi yapılamamaktadır” görüşünde hemfikir olduklarını belirtmişlerdir. Bu görüş karşısında sadece %4,0 lük bir grup kararsız olduğunu belirtirken yine %4,0’ü katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

“Konular öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte değildir” maddesine ise öğretmenlerin %40,’ı katılırken %16,0’sı kesinlikle katıldığını belirtirken, %24,0’ ü bu konuda kararsız kalmış, %20,0’si ise bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %68,0’i kesinlikle katılıyorum ve % 24,0’ü katılıyorum cevabını vererek “Ders süresinin az, konuların fazla olması hızlı çalışmayı gerektirmekte bu da hedeflenen amaçlara ulaşılmasını engellemektedir” görüşündeyken, sadece %6,0’lık kısmı bu görüş karşısında kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. İlköğretim okullarındaki sınıflarda öğrenci sayılarının fazla olması eğitim ve öğretim kısıtlı zamanlarda çok sayıda öğrenciyle gerçekleştirilmesine neden olmaktadır. Bu durum öğretmenlerin her bir öğrenciye ayıracağı zamanı da azaltmaktadır. Sınıfta öğretmen- öğrenci ilişkileri ve öğretmenin öğrencilere karşı tutum ve davranışları, öğrenci başarısı üzerinde etkili olmaktadır (Güven 1994: 32). Öğretmenlerin öğrencileri ile ilişkileri de öğrencilerin yalnızca çalışma alışkanlıklarını değil, tüm kişiliklerini etkilemektedir (Küçükahmet 2003: 179).

Tablo 11. Değerlendirme Açısından Elde Edilen Bulgular

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	$\bar{X}$	Ss
Sınıfların kalabalık olması değerlendirmede sorunlara sebep olmaktadır	12	48.0	9	36.0	3	12.0	1	4.0	-	---	1.72	.84
Ders süresinin kısa olması doğru bir değerlendirmeyi engellemektedir	16	64.0	9	36.0	-	----	--	----	-	----	1.36	.49
Ders süresinin kısa olması öğrencilerle birebir iletişimi güçleştirmekte bu da değerlendirmede sorunlara yol açmaktadır	15	60.0	9	36.0	1	4.0	--	----	-	----	1.44	.58
Ders saatinin kısa olması, öğrenci çalışmalarının kontrolünü engellemekte bu da öğrencilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirememesine sebep olmaktadır	11	44.0	13	52.0	-	----	--	----	-	----	1.48	.59
Derse ilgi göstermeyen öğrencilerinde geçiyor olması, diğer öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır	11	44.0	10	40.0	-	----	2	8.0	2	8.0	1.96	1.24
Dersi denetleyen müfettişlerin alan ile ilgili gerekli olan formasyon bilgisine sahip olmamaları ve doğru değerlendirememeleri öğretmenleri olumsuz yönde etkilemektedir	11	44.0	7	28.0	5	20.0	1	4.0	--	---	1.76	.97
Dersi denetleyen müfettişlerin yeterli deneyime sahip olmamaları öğretmeni olumsuz yönde etkilemektedir.	9	36.0	6	24.0	4	16.0	3	12.0	-	---	1.80	1.22

Tablo 11’de görüldüğü gibi %48.0’i kesinlikle katılıyorum ve %36.0’sı katılıyorum oranlarıyla öğretmenler “Sınıfların kalabalık olması değerlendirmede sorunlara sebep olmaktadır” görüşündedirler. %12,0’si kararsız olduğunu belirtirken, sadece %4.0 gibi bir oranda öğretmen bu görüşe katılmadıklarını ankete yansıtmışlardır. Sınıflarda öğrenci sayıları genelde neredeyse 30’un üzerindedir. Bu nedenle de eğitim ve öğretim kısıtlı zamanlarda çok sayıda öğrenciyle gerçekleştirilmektedir. Bu durum öğretmenlerin her bir öğrenciye ayıracağı zamanı da azaltmaktadır. Dolayısıyla öğretmen öğrencileri ile birebir ilişkilerin de eksiklikler yaşayacaktır.

Öğretmenlerin tümü %64,0'ü kesinlikle katılıyorum ve % 36,0'sı katılıyorum cevabını vererek “Ders süresinin kısa olması doğru bir değerlendirmeyi engellemektedir.” görüşünde hemfikir olduklarını ifade etmişlerdir.

“Ders süresinin kısa olması öğrencilerle birebir iletişimi güçleştirmekte bu da değerlendirmede sorunlara yol açmaktadır.” maddesine öğretmenlerin %60,0'i kesinlikle katıldıklarını, %36,0'si ise katıldığını belirtirken, bu görüşe karşı %4,0'i kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %44,0 kesinlikle katılıyorum ve %52,0 katılıyorum cevaplarıyla, “Ders saatinin kısa olması, öğrenci çalışmalarının kontrolünü engellemekte bu da öğrencilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirememesine sebep olmaktadır.” sorusuna yüksek katılım göstermişlerdir.

“Derse ilgi göstermeyen öğrencilerin de geçiyor olması, diğer öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır” maddesine, öğretmenler yüksek oranda %44,0 ile kesinlikle katılmışlar, büyük çoğunluğu %40,0 katılıyorum demiştir. Ancak %8,0'si “Derse ilgi göstermeyen öğrencilerin de geçiyor olması, diğer öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır.” görüşüne katılmadıklarını ve yine aynı oran olan %8,0'ü ise bu görüşe kesinlikle katılmadıklarını bildirmişlerdir.

Öğretmenlerin %44,0'ü kesinlikle katılıyorum ve %28,0 katılıyorum cevaplarıyla, “Dersi denetleyen müfettişlerin alan ile ilgili gerekli olan formasyon bilgisine sahip olmamaları ve doğru değerlendirememeleri öğretmenleri olumsuz yönde etkilemektedir.” maddesine öğretmenlerin büyük çoğunluğu katılım göstermişlerdir. Ancak %20,0'si kararsız kalırken, %4,0'ü cevaplarıyla katılmadıklarını belirtmişler. “Dersi denetleyen müfettişlerin yeterli deneyime sahip olmamaları öğretmeni olumsuz yönde etkilemektedir.” görüşüne %36,0'sı kesinlikle katıldığını ve %24,0'ü katıldıklarını belirtirken, %16,0'i ise kararsız olduklarını ifade etmişler, %12,0'si ise bu görüşe katılmadıklarını verdikleri cevaplarda belirtmişlerdir.

3.2.3.Araç-Gereç Kullanımı ve Donanımı İle İlgili Sorunlar

Tablo 12. Araç-Gereç Kullanımı ve Donanımına Ait Bulgular

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum			
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	$\bar{X}$	Ss
Sınıfların kalabalık olması sıkışıklığa neden olmakta bu da araç gereç kullanımını engellemektedir	17	68.0	7	28.0	---	---	1	4.0	--	---	1.40	.71
Öğrencilerin pek çoğunun maddi yetersizlikleri malzeme teminini güçleştirmekte, bu da derse olan ilgilerini azaltmaktadır	10	40.0	12	48.0	1	4.0	2	8.0	--	---	1.80	.87
Öğrencilerin istenilen malzemeleri getirmemeleri öğretmenin motivasyonunu engellemektedir	10	40.0	14	56.0	1	4.0	---	---	--	---	1.64	.57
Okullarda olması gereken eğitim araçlarının yetersizliği (slayt,video, röprodüksiyon) başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir	13	52.0	10	40.0	2	8.0	---	---	--	---	1.56	.65

Tablo 12’de görüldüğü gibi %68,0 kesinlikle katılıyorum ve %28,0 katılıyorum oranlarıyla “Öğretmenler sınıfların kalabalık olması sıkışıklığa neden olmakta bu da araç gereç kullanımını engellemektedir” görüşündedirler. Ancak %4,0’lük bir kısmı bu görüşe katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

“Öğrencilerin pek çoğunun maddi yetersizlikleri malzeme teminini güçleştirmekte, bu da derse olan ilgilerini azaltmaktadır.” maddesine ise öğretmenler %40,0 ile kesinlikle katıldıklarını, %48,0 ile katıldıklarını ve %4,0 ile kararsız olduklarını belirtmişler, yalnızca %0,8’si ise “Öğrencilerin pek çoğunun maddi yetersizlikleri malzeme teminini güçleştirmekte bu da derse olan ilgilerini

azaltmaktadır” görüşüne katılmadığını belirtmişlerdir. “Öğrencilerin istenilen malzemeleri getirmemeleri öğretmenin motivasyonunu engellemektedir” maddesine ise öğretmenlerin %40,0’i kesinlikle katılmış ,% 56,0’sı katıldığını belirtirken, yalnızca %4,0’ü bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. “Okullarda olması gereken eğitim araçlarının yetersizliği (slayt, video, röprodüksiyon) başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir” maddesine ise öğretmenler %52,0 ile kesinlikle katıldıklarını, %40,0 ile katıldıklarını ve yalnızca %8,0 ile kararsız olduklarını belirtmişler.

Tablo 13. Fiziksel Sorunlar İlişkin Bulgular

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Sınıf mevcudunun fazla olması öğretmenlerin öğrencilere yeterli ilgiyi göstermesine engel olmaktadır	12	48.0	7	28.0	2	8.0	-	---	3	12.0	1.76	1.09
Okullarda, Resim atölyesinin bulunmayışı dersin amaca uygun işlenmesini engellemektedir	19	76.0	4	16.0	1	4.0	-	----	1	4.0	1.36	.76
Atölyelerde uygulamalı olarak yapılması gereken pek çok konunun anlatım yöntemiyle verilmesi belirlenen hedeflere varılmasını güçleştirmektedir	15	60.0	10	40.0	--	---	-	---	-	----	1.40	.50
Ders saati süresinin yetersiz olması öğretmenin eğitim araçlarından (slayt,video,röprodüksiyon vb..) yararlanmasını engellemektedir	21	84.0	40	16.0	--	----	-	----	--	----	1.16	.37
Sergi salonlarının olması ve çalışmalarının burada sergilenmesi öğrenci motivasyonunu arttırmaktadır	19	76.0	3	12.0	--	---	2	8.0	--	---	1.40	1.15
Okul kütüphanelerinde Görsel sanatlar (Sanat Eğitimi) ile ilgili yeterince kaynak kitap bulunmaması, öğrencilerin araştırmaya yönlendirilmesini engellemektedir	17	56.0	7	28.0	1	4.0	2	8.0	1	4.0	1.76	1.13

Tablo 13’de görüldüğü gibi %48,0 kesinlikle katılıyorum ve %28,0 katılıyorum oranlarıyla “Öğretmenler sınıf mevcudunun fazla olması öğretmenlerin öğrencilere yeterli ilgiyi göstermesine engel olmaktadır.” görüşündedirler. Öğretmenlerin %8,0’i bu konuda kararsız kalmış, %12,0’si ise bu görüşe kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir.

“Okullarda, resim atölyesinin bulunmayışı dersin amaca uygun işlenmesini engellemektedir” maddesine ise öğretmenler %76,0 ile kesinlikle katıldıklarını, %16,0 ile katıldıklarını ve %4,0 ile kararsız olduklarını belirtmişler yalnızca %4,0’ü ise kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun oluşturduğu %60,6 ile kesinlikle katılıyorum ve %40,0 katılıyorum oranlarıyla “Atölyelerde uygulamalı olarak yapılması gereken pek çok konunun anlatım yöntemiyle verilmesi belirlenen hedeflere varılmasını güçleştirmektedir” görüşünü savunduklarını ortaya çıkarmıştır.

“Ders saati süresinin yetersiz olması öğretmenin eğitim araçlarından (slayt, video, röprodüksiyon vb.) yararlanmasını engellemektedir” maddesine ise en büyük katılım gerçekleştirilmiş olup öğretmenlerin %84,0’i kesinlikle katılırken %16,0’i katıldığını belirterek ders saatinin yetersiz oluşunda hemfikir olduklarını göstermişlerdir. %76,0 kesinlikle katılıyorum ve %12,0 katılıyorum cevapları ile “Sergi salonlarının olması ve çalışmalarının burada sergilenmesi öğrenci motivasyonunu arttırmaktadır” görüşünü belirtmişler, öğretmenlerin %8,0’i ise bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler %56,8 oranında kesinlikle katılıyorum ve %28,0 katılıyorum cevabı ile “Okul kütüphanelerinde Görsel Sanatlar (Sanat Eğitimi) ile ilgili yeterince kaynak kitap bulunmaması, öğrencilerin araştırmaya yönlendirilmesini engellemektedir.” görüşünde ancak %4,0’lik bir kısmı bu konuda kararsız kalırken, %8,0’i bu görüşe katılmazken, öğretmenlerin sadece %4,0’ü bu görüşe kesinlikle katılmamaktadırlar.

Tablo 14. Sosyo-Kültürel Çevreden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular

	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	$\bar{X}$	Ss
Ailenin eğitim seviyesinin düşüklüğü öğrencinin sanata olan ilgisini azaltmaktadır	16	64.0	6	24.0	3	12.0	---	---	---	---	1.48	.71
Ailenin ekonomik seviyesinin yetersizliği masraflı bir ders olan resim dersinin gerektiği gibi işlenmesini engellemektedir.	14	56.0	6	24.0	3	12.0	2	8.0	---	---	1.72	.98
Öğrenci velilerinin derse olumsuz yaklaşımı öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır	14	56.0	8	32.0	---	---	3	12.0	---	---	1.68	.99
Öğrenci velilerinin resim dersinin işleniş amaçları ile ilgili yeterli bilgileri <u>yoktur</u>	18	72.0	7	28.0	---	---	---	---	---	---	1.28	.46
Öğrenci velilerinin derse olumsuz yaklaşımı öğretmenin motivasyonunu <u>azaltmaktadır</u>	10	40.0	10	40.0	1	4.0	4	16.0	---	---	1.96	1.06
Okul yönetiminin Görsel Sanatlar dersini <u>önemsememesi</u> öğretmenin başarısını olumsuz etkilemektedir	10	40.0	9	36.0	3	12.0	3	12.0	---	---	1.96	1.02
İlköğretim öğrencilerinin Anadolu ve Fen liselerine girebilme çabaları öğrencinin derse ilgisini <u>azaltmaktadır</u>	21	81.0	4	16.0	---	---	---	---	---	---	1.16	.37
Ailelerin öğrencileri sayısal alanlara yönlendirmeleri resim dersine olan ilgiyi <u>azaltmaktadır</u>	18	72.0	7	28.0	---	---	---	---	---	---	1.28	.46
Kültürel etkinliklerin noksanlığı(sergi,müze gezisi vs.)öğrencilerin sanatsal ve kültürel Faaliyetlere olan ilgilerini azaltmaktadır	14	56.0	8	32.0	3	12.0	---	---	---	---	1.56	.71
Öğrencilerin yaşadıkları çevre resim eğitimine bakış açılarını etkilemektedir	16	64.0	4	16.0	2	8.0	1	4.0	---	---	1.36	.91
Öğrencilerin yaşadıkları çevre hayal gücünü etkilemektedir	16	64.0	8	32.0	---	---	---	---	1	4.0	1.48	.87

Tablo 14 incelendiğinde öğretmenlerin, %64,0'u "Ailenin eğitim seviyesinin düşüklüğü öğrencinin sanata olan ilgisini azaltmaktadır." görüşüne kesinlikle katılırken, %24,0'si katılmaktadır, ayrıca öğretmenlerin %12,0'si bu görüş karşısında kararsız kalmıştır. Öğretmenlerin %56,0'sı kesinlikle katılıyorum ve %24,0'ünün ise katılıyorum cevabını vermeleri "Ailenin ekonomik seviyesinin yetersizliği masraflı bir ders olan Görsel Sanatlar dersinin gerektiği gibi işlenmesini engellemektedir." görüşünde olduklarını ortaya koymuşlardır. Öğretmenlerin yalnızca %12,0'si kararsız kalırken, %8,0'si bu görüşe katılmamaktadırlar.

"Öğrenci velilerinin derse olumsuz yaklaşımı öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır" maddesine ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında ise %56,0'sı kesinlikle katıldığını ve %32,0'si ise katıldığını belirterek en yüksek katılım sağlanmış olup öğretmenlerin %12,0'si ise bu görüşe katılmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %72,0'si kesinlikle katıldığını ve %28,0'si ise katıldığını belirterek en yüksek katılımı "Öğrenci velilerinin Görsel Sanatlar dersinin işleniş amaçları ile ilgili yeterli bilgileri yoktur" görüşünde bileştiklerini görmekteyiz.

Öğretmenlerin %40,0'ı kesinlikle katılıyorum ve %40,0'ı ise katılıyorum cevabı ile "Öğrenci velilerinin derse olumsuz yaklaşımı öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır" görüşünde olduklarını, ancak %4,0'lık bir kısmı bu konuda kararsızlığını ifade etmiş, %16,0 oranında bir kısımda bu görüşe katılmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmenler %40,0 oranında kesinlikle katılıyorum ve %36,0 katılıyorum cevabı ile "Okul yönetiminin Görsel Sanatlar dersini önemsememesi öğretmenin başarısını olumsuz etkilemektedir" görüşünde en yüksek katılım sağlanmış, %12,0'lık bir kısmı bu konuda kararsızlığını ifade etmiştir, öğretmenlerin %12,0'si bu görüşe katılmadığını belirtmişlerdir.

“İlköğretim öğrencilerinin Anadolu ve Fen liselerine girebilme çabaları öğrencinin derse ilgisini azaltmaktadır” görüşüne öğretmenlerin %81,0’i kesinlikle katılıyorum ve %16,0’i katılıyorum cevabını vererek en yüksek oranla öğretmenlerin bu görüşte hemfikir oldukları görülmüştür.

“Kültürel etkinliklerin noksanlığı (sergi, müze gezisi vs.) öğrencilerin sanatsal ve kültürel faaliyetlere olan ilgilerini azaltmaktadır” görüşüne öğretmenlerin %56,0’sı kesinlikle katılmış, %32,0’si katılmış, öğretmenlerin %12,0’sinin ise bu görüş karşısında kararsız kaldıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin %64,0’ü kesinlikle katılıyorum, %16,0’sı katılıyorum cevabıyla “Öğrencilerin yaşadıkları çevre resim eğitime bakış açılarını etkilemektedir.” görüşündedirler. %8,0’i ise bu görüş karşısında kararsız kalırken, %4,0’ü de katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

“Öğrencilerin yaşadıkları çevre hayal gücünü etkilemektedir” görüşüne öğretmenlerin %64,0’ü kesinlikle katılırken, %32,0’sı katılıyorum cevabıyla öğrencilerin yaşadıkları çevrenin hayal gücünü etkilemesi hususunda birleştiklerini buna sadece %4,0’lük bir oranla katılmadıklarını belirtmişlerdir. Yaşanılan fiziksel ortam öğrencilerin; hayal dünyalarını sağlıklarını, duygusal dünyalarını ve performanslarını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum sonucunda da okulda bulunan öğrencilerde bireysel olarak birbirinden farklılık göstermektedirler. Bu farklılıklar öğrencilerin sosyo ekonomik ve kültürel farklılıklarının yanı sıra aile yapısı, çalışma alışkanlıkları ve öğrenme düzeyine kadar değişen nedenlerden kaynaklanabilir. Bu yüzden eğitim kurumlarında; yerleşim düzeninden, öğrenci sayısına, renk uyumuna, uygun ışık ve ısı düzeyine, temizliğe, gürültünün olmamasına, estetiğe varıncaya kadar birçok fiziksel ortam öğesinin göz önünde bulundurularak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir (Uludağ ve Odacı 2002).

3.2.4. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Amaçlara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Bu kısımda öğretmenlerin cinsiyetleri ile dersin amaçlarına ait görüşleri arasında bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve cinsiyet ortalamaları tek tek incelenip, cinsiyete göre farklılık gösterip göstermedikleri, t testi kullanılarak ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

3.2.4.1. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Amaçlar Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile amaçlarının durumuna ilişkin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t testi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Amaçlar Arasındaki Farklılıklar

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	P
Amaçlar	Erkek	7	2,6071	,6592	23	,091	,928
	Kadın	18	2,5833	,5557			

$p > 0.05$ anlamsız

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile amaçları arasındaki bulgularda anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t = 091$, $p < 0.05$]. Kadınların amaçlara ilişkin görüşleri ($\bar{X} = 2,5833$), erkeklerin görüşlerine göre ($\bar{X} = 2,6071$) daha olumsuz olmasına rağmen aralarındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlılık gösterecek düzeyde değildir. Bu bulgulara göre amaçlar konusunda, öğretmenlerin cinsiyetleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.2.4.2. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Hedefler Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile hedeflere ilişkin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t testi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Hedefler Arasındaki Farklılıklar

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Hedefler	Erkek	7	3,0000	,5948	23	,623	,539
	Kadın	18	2,8175	,6786			

$p>0.05$ anlamsız

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile hedefler arasındaki farklılıkların incelenmesine ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [t =0,623 $p>0.05$]. Kadınların hedeflere ilişkin görüşleri ($\bar{X}$ =2,8175), erkeklerin görüşlerine göre ($\bar{X}$ =3,0000) daha olumludur. Ancak aralarındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlılık gösterecek düzeyde değildir. Bu bulgulara göre hedeflere ilişkin öğretmen görüşlerinin, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir.

3.2.4.3. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile öğrenim durumuna ilişkin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t testi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılıklar

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Örenim Durumu	Erkek	7	1,9571	,2820	23	,074	,941
	Kadın	18	1,9667	,2890			

$p>0.05$ anlamsız

Öğretmenlerin öğrenim durumuna ilişkin görüşlerine bakıldığında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$t = 0,74$, $p > 0.05$]. Kadınların öğrenim durumuna ilişkin görüşleri ($\bar{X} = 1,9667$), erkeklerin görüşlerine göre ($\bar{X} = 1,9571$) daha olumludur. Ancak aralarındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlılık gösterecek düzeyde değildir. Bu bulgulara göre öğrenim durumuna ilişkin öğretmen görüşleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir

3.2.4.4. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile İçerik Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile içeriğe ilişkin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t testi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile İçerik Arasındaki Farklılıklar

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
İçerik	Erkek	7	1,9048	,4987	23	-1,475	,154
	Kadın	18	2,2654	,5655			

$p > 0.05$ anlamsız

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile içeriğe ilişkin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t = 1,475$, $p > 0.05$]. Kadınların içeriğe ilişkin görüşleri ($\bar{X} = 2,2654$), erkeklerin görüşlerine göre ($\bar{X} = 1,9048$) daha olumsuz olmasına rağmen aralarındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlılık gösterecek düzeyde değildir. Bu bulgulara göre öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkeni açısından herhangi bir farklılık oluşturmadığı söylenebilir.

3.2.4.5. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Değerlendirme Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile içeriğe ilişkin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t testi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Değerlendirme Arasındaki Farklılıklar

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Değerlendirme	Erkek	7	1,7551	,5637	23	,729	,473
	Kadın	18	1,6032	,4287			

$p>0.05$ anlamsız

Öğretmenlerin değerlendirmeye ilişkin görüşlerine bakıldığında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$t = 0,729, p>0.05$]. Kadınların değerlendirmeye ilişkin görüşleri ($\bar{X} = 1,6032$), erkeklerin görüşlerine göre ($\bar{X} = 1,7551$) daha olumludur. Ancak aralarındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlılık gösterecek düzeyde değildir. Bu bulgulara göre değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir

3.2.4.6. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Araçlar Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile araçlara ilişkin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t testi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Araçlar Arasındaki Farklılıklar

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Araçlar	Erkek	7	1,7500	,5590	23	1,069	,296
	Kadın	18	1,5417	,3859			

$p>0.05$ anlamsız

Öğretmenlerin araçlara ilişkin görüşlerine bakıldığında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$t = 1,069, p > 0.05$]. Kadınların değerlendirmeye ilişkin görüşleri ($\bar{X} = 1,5417$), erkeklerin görüşlerine göre ($\bar{X} = 1,7500$) daha olumludur. Ancak aralarındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlılık gösterecek düzeyde değildir.

3.2.4.7. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Fiziksel Durum Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile fiziksel duruma ilişkin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t testi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Fiziksel Durum Arasındaki Farklılıklar

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Fiziksel Durum	Erkek	7	1,5952	,3582	23	,911	,372
	Kadın	18	1,4259	,4362			

$p > 0.05$ anlamsız

Öğretmenlerin fiziksel duruma ilişkin görüşlerine bakıldığında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$t = 0,911, p > 0.05$]. Kadınların değerlendirmeye ilişkin görüşleri ($\bar{X} = 1,4259$), erkeklerin görüşlerine göre ($\bar{X} = 1,5952$) daha olumludur. Ancak aralarındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlılık gösterecek düzeyde değildir. Bu bulgulara göre fiziksel duruma ilişkin öğretmen görüşleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir

3.2.4.8. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Sosyo-Kültürel Durum Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile sosyo-kültürel duruma ilişkin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t testi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Öğretmenlerin Cinsiyetleri ile Sosyo-Kültürel Durum Arasındaki Farklılıklar

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	P
Sosyo-Kültürel	Erkek	7	1,6104	,4382	23	,465	,646
	Kadın	18	1,5101	,4990			

$p>0.05$ anlamsız

Öğretmenlerin sosyo-kültürel duruma ilişkin görüşlerine bakıldığında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$t = 0,465$, $p>0.05$]. Kadınların Sosyo-Kültürel Duruma ilişkin görüşleri ($\bar{X} = 1,5101$), erkeklerin görüşlerine göre ($\bar{X} = 1,6104$) daha olumludur. Ancak aralarındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlılık gösterecek düzeyde değildir.

3.2.5. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Bu kısımda öğretmenlerin hizmet yıllarına ilişkin görüşleri arasında bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve hizmet yıllarına ilişkin ortalamaları tek tek incelenip, hizmet yıllarına göre farklılık gösterip göstermedikleri, F testi kullanılarak ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

3.2.5.1.Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Amaçlar Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin hizmet yılları ile amaçlara yönelik vermiş oldukları cevaplar kıdem değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23. Öğretmenlerin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı			N	$\bar{X}$	Ss
6-12 ay			----	----	----
1-5 yıl			----	----	----
6-10 yıl			7	2,6429	,5748
11-15 yıl			8	2,6563	,3765
16-20 yıl			6	2,7000	,9441
20 yıldan fazla			4	2,5000	,2887
Total			25	2,5900	,1145
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	,836	5	,167	,452	,807
Gruplar İçi	7,024	19	,370		
Toplam	7,860	24			

p>0. 05 anlamsız

Tablo 23’e göre öğretmenlerin amaçlara yönelik görüşleri ile hizmet yılları açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(5-19)} = ,452$, $p>0,05$]. Öğretmenlerin amaçlara ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde 6–10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{X} = 2,6429$), 11–15 yıl arası ($\bar{X} = 2,6563$). Bir birine yakın görüşte oldukları görülmüştür. 21 yıl ve üzerinde kıdeme sahip öğretmenler ile ($\bar{X} = 2,5000$), 16– 20 yıl arasında kıdeme sahip ($\bar{X} = 2,7000$) öğretmenlerin diğer kıdemlerdeki öğretmenlere göre amaçlara yönelik vermiş oldukları cevaplar kıdem değişkenlerine göre daha olumlu düşündükleri görülmektedir.

Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin hizmet yıllarının amaçlara yönelik görüşlerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir. Düşük kıdemdeki öğretmenlerin daha olumsuz düşüncelerindeki sebep, yeni ilköğretim programının uygulanmasında daha fazla çaba göstermeleri ve zaman yetersizliği nedeniyle amaçları gerçekleştirememeleri olabilir.

3.2.5.2. Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Hedeflere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Öğretmenlerin hizmet yılları ile hedeflere ilişkin öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar kıdem değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24. Öğretmenlerin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı			N	$\bar{X}$	Ss
6-12 ay			----	----	----
1-5 yıl			----	----	----
6-10 yıl			7	3,0204	,5972
11-15 yıl			8	3,0000	,4707
16-20 yıl			6	2,7143	,7825
20 yıldan fazla			4	2,8095	1,1895
Total			25	2,8686	,6493
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	1,149	5	,230	,487	,782
Gruplar İçi	8,970	19	,472		
Toplam	10,119	24			

p>0.05 anlamsız

Tablo 24’e göre öğretmenlerin hedeflere yönelik görüşleri ile hizmet yılları açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(5-19)} = ,487, p>0,05$]. Öğretmenlerin hedeflere yönelik sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde 6–10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri ($\bar{X} = 3,0204$) ve 11–15 yıl arası

kıdeme sahip öğretmenlerin görüşlerine ($\bar{X} = 3,0000$) yakın bir değerde olmasına karşın daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Tablo 24 incelendiğinde öğretmenler arasında en olumsuz görüşe sahip öğretmenlerin 16–20 yıl ($\bar{X} = 2,7143$) arası kıdeme sahip öğretmenler olduğu görülmektedir. Görüşler genel olarak incelendiğinde birbirine yakın olduğu ancak 6–10 yıl arası düşük kıdeme sahip öğretmenlerin diğer kıdemlerdeki öğretmenlere göre daha olumlu düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin kıdemlerindeki artışa bağlı olarak olumsuz düşüncelerinin sebebi; ankete katılım oranındaki sayısal farklılıklardan kaynaklanabileceği gibi mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin değişim ve gelişimlere daha açık olmaları ya da yeni ilköğretim programındaki zaman yetersizliğinden kaynaklandığı görülmüştür.

3.2.5.3. Öğretmenlerin Hizmet Yılları Öğrenim Durumuna Yönelik İncelenmesi

Öğretmenlerin hizmet yılları ile öğrenim durumuna ilişkin vermiş oldukları cevaplar kıdem değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25. Öğretmenlerin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı			N	$\bar{X}$	Ss
6-12 ay			----	----	----
1-5 yıl			----	----	----
6-10 yıl			7	1,8714	,3094
11-15 yıl			8	2,0500	,2390
16-20 yıl			6	1,9400	,4336
20 yıldan fazla			4	1,9667	,1528
Total			25	1,9640	,2812
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	,125	5	2,493E-02	,267	,925
Gruplar İçi	1,773	19	9,331E-02		
Toplam	1,898	24			

p>0. 05 anlamsız

Tablo 25'e göre öğretmenlerin öğrenim durumuna ilişkin görüşleri ile hizmet yılları açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir [$F_{(5-19)} = ,267$, $p < 0,05$]. Öğretmenlerin, yanıtlar incelendiğinde görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X} = 2,0500$) olduğu görülmektedir. Öğrenim durumuna ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde 16–20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri ($\bar{X} = 1,9400$), 21 yıl ve üzeri kıdemlerdeki öğretmenlerin görüşleri ($\bar{X} = 1,9667$) olumlu düşündükleri görülmektedir. En olumsuz görüşe sahip olanların da 6–10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X} = 1,8714$) olduğu görülmektedir. Düşük kıdemdeki öğretmenlerin öğrenim durumuna ilişkin görüşlerde daha olumsuz olmaları, okullarında uygulanmakta olan programın ve çalışmalarının mevcut durumunun ve ortamın yeterli olmadığını düşüncülerinden kaynaklandığı söylenebilir.

3.2.5.4. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarının İçerik Açısından İncelenmesi

Öğretmenlerin hizmet yılları ile içeriğe yönelik vermiş oldukları cevaplar kıdem değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26. Öğretmenlerin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı			N	$\bar{X}$	Ss
6-12 ay			----	----	----
1-5 yıl			----	----	----
6-10 yıl			7	2,2063	,5069
11-15 yıl			8	2,0000	,4788
16-20 yıl			6	2,2667	,9706
20 yıldan fazla			4	2,3333	,3849
Total			25	2,1644	,5621
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	,373	5	7,453E-02	,196	,960
Gruplar İçi	7,211	19	,380		
Toplam	7,583	24			

$p > 0.05$ anlamsız

Tablo 26'ya göre öğretmenlerin Öğrenim durumuna yönelik görüşlerinde hizmet yılları açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(5-19)}=,196$, $p>0,05$]. Öğretmenlerin öğrenim durumuna ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde, 20 yıl ve üzeri kıdemdekilerin görüşleri ($\bar{X}=2,3333$) daha olumlu olduğu görülmüştür. 16–20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri ile ($\bar{X}=2,2667$) , 6–10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X}=2,2063$) yakın değer ve olumlu düşünceye sahip oldukları görülmektedir. 11–15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{X}=2,0000$) görüşlerine baktığımızda öğrenim durumuna yönelik en olumsuz düşünen grup oldukları görülmektedir.

3.2.5.5. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarının Değerlendirmeye Yönelik İncelenmesi

Öğretmenlerin hizmet yılları ile değerlendirmeye yönelik vermiş oldukları cevaplar kıdem değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Öğretmenlerin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı			N	$\bar{X}$	Ss
6-12 ay			----	----	----
1-5 yıl			----	----	----
6-10 yıl			7	1,5510	,4978
11-15 yıl			8	1,7500	,5752
16-20 yıl			6	1,6000	,3258
20 yıldan fazla			4	1,7619	,2974
Total			25	1,6457	,4631
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	,743	5	,149	,641	,671
Gruplar İçi	4,405	19	,232		
Toplam	5,148	24			

p>0. 05 anlamsız

Tablo 27'ye göre öğretmenlerin değerlendirmeye yönelik görüşleri ile hizmet yılları açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(5-19)}=,641, p>0,05$].

Öğretmenlerin değerlendirmeye ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin 20 yıldan fazla kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X}=1,7619$) ve 11-15 yıl ($\bar{X}=1,7500$) kıdeme sahip öğretmenler olduğu görülmektedir. Diğer kıdemdeki öğretmenlerin görüşleri arasında da anlamlı bir farklılık olmamasına karşın 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X}=1,5510$), 16-20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlere ($\bar{X}=1,6000$) oranla daha olumsuz düşünmektedirler.

3.2.5.6. Öğretmenlerin Hizmet Yılları Araçlara yönelik İncelenmesi

Öğretmenlerin hizmet yılları ile araçlara yönelik vermiş oldukları cevaplar kıdem değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28. Öğretmenlerin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı			N	$\bar{X}$	Ss
6-12 ay			----	----	----
1-5 yıl			----	----	----
6-10 yıl			7	1,3929	,2835
11-15 yıl			8	1,8125	,5303
16-20 yıl			6	1,5500	,4809
20 yıldan fazla			4	1,7500	,2500
Total			25	1,6000	,4390
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	1,124	5	,225	1,220	,338
Gruplar İçi	3,501	19	,184		
Toplam	4,625	24			

p>0. 05 anlamsız

Tablo 28'e göre öğretmenlerin araçlara yönelik görüşleri ile hizmet yılları açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(5-19)}=,1,220, p>0,05$]. Araçlara ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip olanların 11-15 yıl

kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X}=1,8125$) olduğu görülmektedir. 20 yıldan fazla kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X}=1,7500$), ve 16-20 yıl arası ($\bar{X}=1,5500$) kıdeme sahip öğretmenlerin diğer kıdemlerdeki öğretmenlere göre daha olumlu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenler arasında en olumsuz düşünen grup ise 6-10 yıl arası kıdeme sahip olanlar ($\bar{X}=1,3929$)'dır. Öğretmenlerin görüşleri genel olarak incelendiğinde birbirine yakın düşüncede oldukları, ancak 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin diğer kıdemlerdeki öğretmenlere göre daha olumlu düşündükleri ortaya çıkmıştır.

3.2.5.7. Öğretmenlerin Hizmet Yılları ile Fiziksel Duruma yönelik İncelenmesi

Öğretmenlerin hizmet yılları ile fiziksel duruma yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar kıdem değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 29. Öğretmenlerin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı			N	$\bar{X}$	Ss
6-12 ay			----	----	----
1-5 yıl			----	----	----
6-10 yıl			7	1,3810	,2673
11-15 yıl			8	1,6458	,4125
16-20 yıl			6	1,3000	,3613
20 yıldan fazla			4	1,5000	,7265
Total			25	1,4733	,4158
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	,952	5	,190	1,131	,378
Gruplar İçi	3,197	19	,168		
Toplam	4,149	24			

p>0.05 anlamsız

Tablo 29'a göre öğretmenlerin fiziksel duruma yönelik görüşleri ile hizmet yılları açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir.[F₍₅₋₁₉₎ = 1,131, p>0,05]. Öğretmenlerin fiziksel duruma ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe

sahip öğretmenlerin 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ile 20 yıldan fazla kıdeme sahip öğretmenler olduğu görülmektedir. 11–15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri ($\bar{X}=1,6458$) ile 20 yıldan fazla kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri ($\bar{X}=1,5000$) arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın 11–15 yıl arası kıdemdeki öğretmenlerin daha olumlu düşündükleri ortaya çıkmıştır. 16–20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri ($\bar{X}=1,3000$), 6-10 yıl kıdemlerdeki öğretmenlerin görüşlerine ($\bar{X}=1,3810$) yakın bir değerde olmasına karşın daha olumsuz düşüncede oldukları görülmektedir. Öğretmenler arasında en olumsuz düşünen grup ise 16–20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X}=1,300$)’dir. Öğretmenlerin görüşleri genel olarak incelendiğinde birbirine yakın düşüncede oldukları, ancak 11–15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin diğer kıdemlerdeki öğretmenlere göre daha olumlu düşündükleri ortaya çıkmıştır.

3.2.5.8. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarının Sosyo-Kültürel duruma yönelik İncelenmesi

Öğretmenlerin hizmet yıllarının sosyo-kültürel duruma yönelik vermiş oldukları cevaplar kıdem değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. Öğretmenlerin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı			N	$\bar{X}$	Ss
6-12 ay			----	----	----
1-5 yıl			----	----	----
6-10 yıl			7	1,5455	,5169
11-15 yıl			8	1,4659	,4918
16-20 yıl			6	1,4909	,4921
20 yıldan fazla			4	2,0303	,1892
Total			25	1,5382	,4760
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	1,100	5	,220	,964	,464
Gruplar İçi	4,337	19	,228		
Toplam	5,437	24			

p>0. 05 anlamsız

Tablo 30'a göre öğretmenlerin sosyo-kültürel duruma yönelik görüşleri ile hizmet yılları açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir [$F_{(5-19)}=964$, $p<0,05$]. Sosyo-Kültürel duruma ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip olanların 20 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X}=2,0303$) olduğu görülmektedir. Diğer kıdemdeki öğretmenlerin görüşleri arasında da farklılık olmamasına karşın 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{X}=1,4659$), 6-10 yıl ($\bar{X}=2,4722$), 11-15 yıl ($\bar{X}=1,5455$) ve 16-20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlere ($\bar{X}=1,4909$) oranla daha olumsuz düşüncede oldukları görülmüştür.

3.2.6. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Amaçlara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Bu kısımda öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile Amaçlara ilişkin görüşleri arasında bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlar ve mezun oldukları okullara ilişkin ortalamaları tek tek incelenip, mezun oldukları okullara göre farklılık gösterip göstermedikleri, F testi kullanılarak ortaya çıkarılmaya çalışılmış, sonuçları Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 31. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullar ile Amaçlar Arasındaki Farklılıklar

Mezun Oldukları Okul			N	$\bar{X}$	Ss
Ön Lisans			---	----	----
Lisans			20	2,5263	,5645
Yüksek Lisans			5	2,8500	,6519
Total			25	2,5900	,5723
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	,423	2	,212	,626	,544
Gruplar İçi	7,437	22	,338		
Toplam	7,860	24			

$p>0.05$ anlamsız

Tablo 31'e göre öğretmenlerin Amaçlara yönelik görüşleri ile mezun oldukları okullar açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(2-22)} = ,626$, $p>0,05$]. Öğretmenlerin Amaçlara ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin yüksek lisans, doktora'dan mezun olan öğretmenler ($\bar{X} = 2,8500$) olduğu görülmektedir. Lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmen görüşleri ($\bar{X} = 2,5263$) arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlerin olumlu düşüncede oldukları ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerden lisans ve daha yüksek düzeyde eğitim alan öğretmenlerin Amaçlara ilişkin daha olumlu düşüncede olmalarının sebebi olarak eğitim seviyesi yükseldikçe okul, öğrenci ve ilköğretimde yapılan değişiklikleri daha olumlu değerlendirdikleri ve daha olumlu bakış açısı geliştirdikleri söylenebilir.

3.2.6.1. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Hedefler Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile Hedeflere ilişkin vermiş oldukları cevaplar mezun oldukları okul değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 32'de verilmiştir.

Tablo 32. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullar ile Hedefler Arasındaki Farklılıkların İnc.

Mezun Oldukları Okul			N	$\bar{X}$	Ss
Ön Lisans			---	----	---
Lisans			20	2,8496	,5763
Yüksek Lisans			5	3,1429	,8268
Total			25	2,8686	,6493
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	1,406	2	,703	1,775	,193
Gruplar İçi	8,713	22	,396		
Toplam	10,119	24			

p>0.05 anlamsız

Tablo 32'ye göre öğretmenlerin Hedeflere yönelik görüşleri ile mezun oldukları okullar açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(2-22)} = 1,775$, $p>0,05$]. Öğretmenlerin Hedeflere ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin yüksek lisans, doktora'dan mezun olan öğretmenler ($\bar{X}=3,1429$) olduğu görülmektedir. Lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmen görüşleri ($\bar{X}=2,8496$) arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlerin yüksek lisans mezunu öğretmenlere oranla olumsuz düşüncede oldukları ortaya çıkmıştır.

Tablo 32 incelendiğinde öğretmenlerin almış oldukları eğitimin düzeyi yükseldikçe Hedeflere ilişkin görüşlerinde olumlu görüşlerin daha da arttığı görülmüştür.

3.2.6.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Öğrenim Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile Öğrenim Durumuna ilişkin vermiş oldukları cevaplar mezun oldukları okul değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 33'te gösterilmiştir.

Tablo 33. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılıklar.

Mezun Oldukları Okul			N	$\bar{X}$	Ss
Ön Lisans			---	----	---
Lisans			20	1,9684	,3163
Yüksek Lisans			5	1,9800	,1304
Total			25	1,9640	,2812
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	2,855E-02	2	1,427E-02	,168	,846
Gruplar İçi	1,869	22	8,496E-02		
Toplam	1,898	24			

p>0.05 anlamsız

Tablo 33'e göre öğretmenlerin Öğrenim Durumuna yönelik görüşleri ile mezun oldukları okullar açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(2-22)} = 168, p>0,05$]. Öğretmenlerin Öğrenim durumuna ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin birbirine yakın değerlerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin yüksek lisans mezunu olan öğretmenler ($\bar{X}=1,9800$) olduğu görülmektedir. Lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmen görüşleri ($\bar{X}=1,9684$) arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlerin yüksek lisans mezunu öğretmenlere oranla olumsuz düşüncede oldukları ortaya çıkmıştır. Genel olarak Tablo 33'teki bulgular değerlendirildiğinde öğretmenlerin mezun oldukları okulların, öğrenim durumuna ilişkin görüşlerinde farklılık oluşturmadığı ve daha bağımsız değerlendirme yaptıkları söylenebilir.

3.2.6.3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile İçerik Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile İçerik ilişkin öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar mezun oldukları okul değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile İçerik Arasındaki Farklılıkların İncelenm.

Mezun Oldukları Okul			N	$\bar{X}$	Ss
Ön Lisans			---	----	---
Lisans			20	2,1754	,5964
Yüksek Lisans			5	2,1333	,5409
Total			25	2,1644	,5621
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	9,981E-03	2	4,990E-03	,014	,986
Gruplar İçi	7,573	22	,344		
Toplam	7,583	24			

p>0.05 anlamsız

Tablo 34'e göre öğretmenlerin İçeriğe yönelik görüşleri ile mezun oldukları okullar açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(2-22)} = 014$, $p>0,05$]. Öğretmenlerin İçeriğe ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde görüşlerin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin lisans mezun olan öğretmenler ($\bar{X}=2,1754$) olduğu görülmektedir. Yüksek lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmen görüşleri ($\bar{X}=2,1333$) arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın yüksek lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlerin olumsuz düşüncede oldukları ortaya çıkmıştır.

Genel olarak Tablo 34'teki bulgular değerlendirildiğinde öğretmenlerin mezun oldukları okulların, içeriğe ilişkin görüşlerinde farklılık oluşturmadığı ve içerikle ilgili değerlendirmede kişisel görüşlerinin ve ortam farklılıklarının etken olduğu söylenebilir.

3.2.6.4. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Değerlendirme Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile Değerlendirmeye ilişkin öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar mezun oldukları okul değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Değerlendirme Arasındaki Farklılıklar

Mezun Oldukları Okul			N	$\bar{X}$	Ss
Ön Lisans			---	-----	---
Lisans			20	1,6541	,4698
Yüksek Lisans			5	1,6571	,5307
Total			25	1,6457	,4631
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	4,915E-02	2	2,458E-02	,106	,900
Gruplar İçi	5,099	22	,232		
Toplam	5,148	24			

p>0.05 anlamsız

Tablo 35'e göre öğretmenlerin Değerlendirmeye yönelik görüşleri ile mezun oldukları okullar açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(2-22)} = 106$, $p>0,05$]. Öğretmenlerin Değerlendirmeye ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin Yüksek lisans mezun olan öğretmenler ($\bar{X}=1,6571$) olduğu görülmektedir. Lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmen görüşleri ($\bar{X}=1,6541$) arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın yüksek lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlerden daha olumsuz düşüncede oldukları ortaya çıkmıştır.

Genel olarak Tablo 35'teki bulgular değerlendirildiğinde öğretmenlerin mezun oldukları okulların, değerlendirmeye ilişkin görüşlerinde farklılık oluşturmadığı söylenebilir.

3.2.6.5. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Araçlar Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile Araçlara ilişkin vermiş oldukları cevaplar mezun oldukları okul değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Araçlar Arasındaki Farklılıklar

Mezun Oldukları Okul			N	$\bar{X}$	Ss
Ön Lisans			---	----	---
Lisans			20	1,5658	,4069
Yüksek Lisans			5	1,7500	,6124
Total			25	1,6000	,4390
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	,145	2	7,237E-02	,355	,705
Gruplar İçi	4,480	22	,204		
Toplam	4,625	24			

p>0.05 anlamsız

Tablo 36'ya göre öğretmenlerin Araçlara yönelik görüşleri ile mezun oldukları okullar açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(2-22)} = 355$, $p>0,05$]. Öğretmenlerin Araçlara ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin yüksek lisans mezunu olan öğretmenler ($\bar{X}=1,7500$) olduğu görülmektedir. Lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmen görüşleri ($\bar{X}=1,5658$) arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlerin yüksek lisans mezunu öğretmenlere oranla olumsuz düşüncede oldukları ortaya çıkmıştır.

3.2.6.6. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Fiziksel Durum Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile Fiziksel Duruma ilişkin öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar mezun oldukları okul değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 37'de verilmiştir.

Tablo 37. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Fiziksel Durum Arasındaki Farklılıklar

Mezun Oldukları Okul			N	$\bar{X}$	Ss
Ön Lisans			---	----	---
Lisans			20	1,5263	,3978
Yüksek Lisans			5	1,4333	,3837
Total			25	1,4733	,4158
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	,712	2	,356	2,279	,126
Gruplar İçi	3,437	22	,156		
Toplam	4,149	24			

p>0.05 anlamsız

Tablo 37'ye göre öğretmenlerin Fiziksel Duruma yönelik görüşleri ile mezun oldukları okullar açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(2-22)} = 2,279$, $p>0,05$]. Öğretmenlerin Fiziksel Duruma ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin birbirine yakın değerlerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin Lisans mezun olan öğretmenler ($\bar{X}=1,5263$) olduğu görülmektedir. Yüksek lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmen görüşleri ($\bar{X}=1,4333$) arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın Yüksek lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlerin Lisans mezunu öğretmenler göre Fiziksel Duruma yönelik görüşlerinde daha olumsuz düşüncede oldukları ortaya çıkmıştır.

Genel olarak Tablo 37'deki bulgular değerlendirildiğinde öğretmenlerin mezun oldukları okulların, değerlendirmeye ilişkin görüşlerinde farklılık oluşturmadığı söylenebilir.

3.2.6.7. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Sosyo-Kültürel Durum Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları okullar ile Sosyo-Kültürel duruma ilişkin vermiş oldukları cevaplar mezun oldukları okul değişkenlerine göre F testi istatistiksel analiz yöntemi uygulanarak değerlendirilmiş ve sonuçları Tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul ile Sosyo-Kültürel Duruma Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Mezun Oldukları Okul			N	$\bar{X}$	Ss
Ön Lisans			---	----	---
Lisans			20	1,5072	,4756
Yüksek Lisans			5	1,5273	,4828
Total			25	1,5382	,4760
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	,433	2	,217	,952	,401
Gruplar İçi	5,004	22	,227		
Toplam	5,437	24			

p>0.05 anlamsız

Tablo 38'e göre öğretmenlerin Sosyo-Kültürel Duruma yönelik görüşleri ile mezun oldukları okullar açısından bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(2-22)} = 952, p>0,05$]. Öğretmenlerin Sosyo-Kültürel Duruma ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde görüşlerinin birbirine yakın değerde olduğu ancak en olumlu görüşe sahip öğretmenlerin yüksek lisans mezun olan öğretmenler ($\bar{X}=1,5273$) olduğu görülmektedir. Lisans düzeyinde öğrenim görmüş olan öğretmen görüşleri ($\bar{X}=1,5072$) arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın yüksek lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenlerden daha olumsuz düşüncede oldukları görülmektedir.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde görüşme ve anketten elde edilen verilerin analizi sonucunda ilköğretim II. kademe Görsel Sanatlar dersi programının işlenişinde karşılaşılan temel sorunlar öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular ışığında değerlendirilerek elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu lisans mezunlarından, az sayıda da yüksek lisans mezunu olanlardan oluşmaktadır. Daha üst düzeyde öğrenim gören öğretmenin olmaması sebebiyle karşılaştırma yapılamamıştır. Bu durum öğretmenlerin mesleki olarak kendilerini çok fazla geliştirme eğiliminde olmadıklarını ortaya çıkarmaktadır. Öğretmenlerin hizmet yıllarına bakıldığında, %4 ü 6-12 ay arası %6'ı 1-5 yıl, %28'ü 6-10 yıl, %32'i 11-15 yıl, %20'ü 16-20 yıl ve %12'i ise 21 ve daha üzerinde hizmet yılına sahiptir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun 21 ve daha üzeri kıdeme sahip olmasına karşın mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin sayısının ise oldukça az olduğu görülmüştür.

Görsel Sanatlar Eğitimi, genel eğitimin bütünü içerisinde düşünülmekle beraber kendine özgü eğitim yasaları ve yöntemleri olan bir alandır. Öğrenciler bu derste algılama, düşünme ve bedensel eylemlerine katılıp, bu süreç içerisinde kendilerini ifade ederler. Dolayısıyla ders saatinin yetersiz oluşu, sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin çalışmalarını zamanında bitirememelerine neden olmaktadır. Görüşmeye katılan öğretmenlerin tümü sınıf mevcudunun çok olmasını sorun olarak görmüşler, öğrenci sayılarının daha az olması gerektiğini belirtmişlerdir. Çünkü bir saatlik zaman dilimi dersin işlenmesi, gerekli değerlendirmelerin yapılması ve sınıfın temizlenmesi için az bir süre olmaktadır.

Görsel Sanatlar dersi konuları itibarıyla uygulamalı oluşu sorunları da beraberinde getirmiştir. Dersin çok çeşitli araç-gereçle uygulanabilirliği; sanatsal ortamın yaratılmasını gerektirmektedir. Öğretim durumları öğretimin gerçekleşeceği ortamlara bağlıdır ve sanat eğitimi doğrudan etkileyen faktörlerdir. Sanat eğitimi programının uygulanacağı atölyenin sağlıklı bir ortamı oluşu, programın başarıya ulaşmasında çok önemlidir. Ancak bu okullarda atölyelerde gerçekleşebilir. Oysa okullarımızda araç, gereç ve çalışma ortamının yetersizliği çalışma mekânlarını çok sınırlı hale getirmiştir. Araştırmamızda görüştüğümüz öğretmenlerin görev yaptığı İlköğretim okullarında Görsel Sanatlar dersleri genelde sınıflarda yapılmaktadır. Yetersiz ortamlarda öğrencilerin kalabalık oluşu da eklendiğinde dersliklerde eğitim olanağı neredeyse yok gibidir. Araç-gereçten yoksun, öğretmenin her öğrenciye yeterli ilgiyi gösterememesi uygunsuz bir ortamda öğretim programı uygulanabilirliğini yitirmektedir. Ders atölye yerine sınıfta olduğu için verim düşebilmekte, öğrenci rahat çalışamadığı için de isteksizlik olabilmektedir. Çocuğun kendini mutlu hissedeceği bir çalışma ortamı, yaratıcılığın geliştirilmesi açısından önemlidir. Bunun için en uygun mekân, içerisinde sıra yerine resim malzemelerini rahat bir şekilde kullanabileceği geniş masaların bulunduğu, ayrıca araç-gereç dolaplarının, su ve muslukların yer aldığı, temiz ve bol ışıklı bir atölyedir.

Çocuğun yaratıcı davranış sergileyebilmesi, gerekli donanımlara sahip, uyarıcı görsel materyallerle zenginleştirilmiş resim atölyelerini gerektirir. Resim atölyeleri yerine, sınıfta sıkışık bir şekilde yapılan ya da yapılmaya çalışılan Görsel Sanatlar derslerinde, çocuktan değil yaratıcılık, derse karşı ilgi beklenemez. Söylemek gerekir ki, resim atölyesi, sadece dört duvardan oluşan bir mekan olarak görülmemelidir. Uygulamalarda gerekli araç-gereçler yanında ünlü sanatçıların resimlerinin röprodüksiyonları, sanat değeri olan afişler, öğrencilerin resimlerinden oluşan ve belli sürelerde değiştirilen atölye içi sergileri sanatla ilgili çeşitli yazılar vb. gereçlerle de zenginleştirilemeyen atölyeler, kuramsal derslerin yapıldığı dersliklerdeki oluşumdan Biraz farklı bir ortamdan öteye gidemez (Yolcu, 2004: 196).

Dersinin gerekli materyallerden yoksun olduğunu bunun da öğretmenlerin kişisel gayret ve çabalarıyla kısmen karşılanabildiği, öğrencilerin birçoğunun gerek maddi açıdan yetersizlikleri gerekse ailenin derse gereken önemi göstermemesinden dolayı araç gereçsiz derse geldikleri görülmektedir.

Okullardaki atölyenin duvarlarında öğrencilerin çalışmalarının sergilendiği panolar olmalıdır, bu panoya motivasyonu yükseltmek ve teşvik etmek adına tamamlanabilmiş her tür eser sergilenmeye değer görülmelidir. Bu yöntem çocukların kendilerine ve yaptıkları çalışmalara güvenlerini arttıracak, kendilerini diğer arkadaşıyla birlikte aynı panoda izleyebilecek, karşılaştırarak çalışmalar hakkında yorum yapabilecektir. Bu durum okuldaki tüm çocukları öğretmenin seçtiği gibi çalışmalar yapmaya yönlendirecektir.

Okul ortamı düzeni öğrencilerin; sağlıklarını, duygusal dünyalarını ve performanslarını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum, okul mekânlarında özellikle öğrencileri ve öğretmenleri çok fazla ilgilendirmektedir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yapıldığı okullarda bu konu üzerinde önemle durulması ve gerekli düzenlemelerin yapılması eğitimin kalitesini arttırmada oldukça etkili olacaktır. Bu yüzden eğitim kurumlarında; yerleşim düzeninden, öğrenci sayısına, renk uyumuna, uygun ışık ve ısı düzeyine, temizliğe, gürültünün olmamasına, estetiğe varıncaya kadar birçok fiziksel ortam öğesinin göz önünde bulundurularak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre Görsel Sanatlar dersinin, tıpkıbasım (röprodüksiyon), tarih şeridi, cd'ler, vb. görsel malzemeler kullanılmasının ve Eğitim teknolojilerinden yararlanılmasının konuların kolay anlaşılmasını sağladığı görülmüştür. Bu durum dersi ve dersin anlatımını daha cazip kılabilmekte ve akılda kalıcı olmasını kolaylaştırabilmektedir.

Programın içerik boyutu için öğretmenlerin büyük çoğunluğu; programın kapsamlı hazırlandığı, estetik algılama ve yaşam kültürünü kazandırma boyutunun

fazla olduğu; fakat en olmazsa olmazı olan resmin temelini oluşturan konuların yer almadığı bunun da öğrencinin sanatsal bilgi ve becerisini etkilediği görüşünde hemfikir oldukları saptanmıştır. İçeriğin uygulanabildiğinde öğrenciye kazandırabileceği pek çok davranış olduğu görüşünde oldukları fakat uygulamada eksikliklerin bulunduğu, program uygulamalarının fiziki ortamlara, bölgelere ve maddi imkanlara göre farklılık göstermesi gerektiği vurgulanmıştır.

Ders program içeriğinin kapsamlı bir şekilde araştırılıp hazırlanmış olduğu; fakat yeterli örneklemeler oluşturulmadığı, belirli bir kalıp çizilip, o kalıbın dışına öğrenciyi çıkarmak öğretmenlerin özgür iradelerine bağlı bırakılmış olup programın içeriğinin dışına çıkabilen öğretmen sayısının da az olduğu görüşlerle anlaşılmıştır.

Yapılan araştırmada Görsel Sanatlar dersi programında öğrenme-öğretme sürecinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun düşüncesi; konuların işlenişinde öğrenci merkezli bir program oluşu yönündedir. Öğretmenler, öğrencinin aktif katılımının sağlanmasıyla uygulanan etkinliklerin bireysel ve grup çalışmalarında başarıyı artırıcı, öğrenmeyi özendirici şekle getirdiğini dile getirmişlerdir.

Görsel Sanatlar dersi programında öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecindeki bir diğer görüşü de öğrencilerin derse olan ilgisi ve çevresel desteğin önemli oluşu yönündedir. Bununla birlikte bölgesel etkenler, fiziki ortamlar ve gelir düzeyi ile ekonomik kaygılar ile hareket eden velilerin çocuğunun aldığı eğitimin niteliğiyle değil de en az masrafla dersi işleme anlayışıyla geliştirdikleri tutum ve davranışları sonucunda derse malzeme getirmemeleri öğrenme-öğretme üzerinde etkili olmaktadır. Kişilerin derse olan bakışı öğrenciyi de etkilemekte bunun sonucu da işleniş üzerinde görülmektedir.

Bütün bu sorunlar dikkate alındığında, velilerin bu olumsuz tutumlarını ortadan kaldırıp, okulla gerekli iletişimi kurmaları ve öğrencilere yeterli desteği sağlama konusunda bilinçlendirildiklerinde öğrenci başarısını arttırmada ve çocuklarına yardımcı olmada daha etkili hale geldikleri görülecektir.

Görsel Sanatlar ders programının ölçme ve değerlendirme ile ilgili durumları hakkındaki düşüncelerinin neler olduğuna ilişkin soruya öğretmenlerin büyük çoğunluğu ölçme ve değerlendirme ölçütlerinin oldukça geniş kapsamlı olduğunu belirtmiş, performans değerlendirme ve öğrenci ürün dosyaları başta olmak üzere alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerinin çoğunda puanlama amacı ile dereceleme ölçekleri kullanıldığını ifade etmişlerdir. Göreceli bir niteliğe sahip olan sanat eseri incelemesi bu şekilde daha objektif bir değerlendirmeye sahip olmuştur.

Fakat formlarının çok fazla oluşu da değerlendirmenin uzun sürmesine neden olduğu öğretmen görüşleriyle saptanmıştır. Sınıfların çok kalabalık ve ders saatinin de az olması sebebiyle öğretmenler bu formların çoğunu doldurmada sıkıntı yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, ölçme ve değerlendirme yaparken öğrencilerin çalışmalarının dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilmesi gerektiğini; fakat sınıfların kalabalık olması, dosyalar dolusu anahtarlar, puanlama ölçekleri, derecelendirme ölçekleriyle öğretmenlerin işinin kırtasiye işine dönüştürüldüğünü ortak görüşler arasındadır. Görüşmelerde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeyle ilgili düşüncelerinde olumsuzlukları ve önerilerinin neler olabileceği konusundaki sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde Görsel Sanatlar Kılavuz Kitabı'nın ve programın iyi hazırlandığını, bunu hazırlayan kişilerin alanlarında uzman kişiler, sanatçılar olduğunu vurgulamışlar ama programın uygulanmasında güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Küçük sınıflarda program daha sistemli ve aksamadan gidebildiği, büyük sınıflarda atölyenin olmayışı, sınıf sayısının kalabalık olması ve öğrencinin sınıf ortamından kurtulamamış olması olumsuz bir durum olarak nitelendirilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplardan öğrencilerin çoğunun not kaygısı içinde oldukları belirtilmiş, Güzel Sanatlar eğitiminin düşünce üretmeyi, özgür düşünceyi, daha güzeli ve doğruyu arama yeteneğine önem veren, yaratıcı bir gençliğin yetişmesine olanak sağlayan bir eğitim sistemi olduğu yönünde düşüncelerinin olduğu, bu nedenle Görsel Sanatlar dersinde notla değerlendirmenin çokta gerekli olmadığı ifade edilen düşünceler arasında olmuştur.

KAYNAKLAR

- AKAY, B.
1976 “Resim Sanatı, İstanbul”
- ARISOY, A.
1994 İlkokullarda Resim-iş Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunlar
Ankara G.Ü.S.B. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ASLIER, M.
1973 “**Kültür ve Sanat Dergisi**”, İstanbul Milli Eğitim Basımevi,
s,188-189-190
- AYDIN, A.
2000 “**Sınıf yönetimi**”. 2. Baskı. Ankara: Anı yayıncılık
- AYTAÇ,K.
1980 “**Avrupa Eğitim Tarihi**”, Ankara. Üniversitesi Dil ve Tarih
Coğrafya Fak. y. y. 225 Eğitim Tarihi Dizisi -1, 11. Basım,
Ank, s. 242)
- BALAMİR,B.
1999 “**Sanat Eğitiminde Özgürlük ve Özgünlük**,” Kültür
Bakanlığı Yayınlan, Ankara, s. 50,
- BALCI,Y.B.
1998 “**Liselerde Resim Öğretmenlerinin Karşılaştıkları
Problemler**” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Ankara
- BERK, N.
1973 “**Kültür ve Sanat Dergisi**”, İstanbul Milli Eğitim Basımevi.

- BERKTİN, T.C.
1969 “**Eğitim Amaçları, Çocuklarımız ve Biz**”. T. İş Bankası, Ankara.
- BEYDOĞAN, H.Ö.
1998 “**Okullarda Ölçme ve Değerlendirme**”. 2. Baskı. Erzurum: A.Ü. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi.
- BLOOM, B.S.
1995 “**İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**”. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- BORA, M.
1993 “Sanat Eğitiminin Amacı”, **Eğitim Bilimleri Dergisi**, 9 Eylül Üniv. Buca Eğitim Fakültesi Yayın Organı, Sayı 5, s. 97.
- CEVİZCİ, A.
2002 **Felsefe Sözlüğü**. 5. Baskı. İstanbul: Paradigma yayınları.
- CLIFFORD, T.
1980 Clifford T. Morgon, “**Psikolojiye Giriş**”, (Çeviri), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, No:1, Meteksan, Ankara, s. 204
- EPİKMAN, R.
1973 “**Kültür ve Sanat Dergisi**”, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- ETİKE, S.
1985 “**Sanat Eğitimi Yazılan**”, Ankara İlke Kitap ve Yayınevi, s.70.
- ETİKE, S.
1995 “**Türk Sanat Eğitiminin Tarihsel Gelişim Süreci İçinde Ortaokul Resim Eğitimi ve Resim Öğretmeni Yetiştirme**” (1923-1950),(Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi

FİDAN, N.- ERDEN, M.

1985

“**Eğitim Bilimleri’ne Giriş**”, Repa Eğitim y.y., Ank.

FİSCHER, E.

1990

“**Sanatın Gerekliliği**”, Çev. Cevat Çapan, 6. Baskı Versa Yayıncılık, Ankara.

GEL, H.Y

1991

“**Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık Eğitim**”, 24 Kasım Öğretmenler Günü Dergisi, s.2.

GENÇAYDIN, Z.

1993

“**Sanat Eğitimi**”, Anadolu Üniv. Açık Öğr. Fak., Eskişehir.

GÖKAYDIN, L.

1998

“**Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı**”, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, s.12.

GÜVEN, S.

2008

“Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Ders Programlarının Uygulanmasına İlişkin Görüşleri”, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı:177, s.224

HALIÇINARLI, E.

1998

“**Öğretim İlke Yaratıcı Kişinin Özellikleri**”, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Sanatta Yeterlilik Tezi, 9 Eylül Üniv. S.B.E., İzmir.

İNAM, A.

1997

“**Gülümseyen Düşünce**”, Anadolu Üniv. Eğitim Bilimleri Yayınları, Eskişehir.

KAPTAN, S.

1991

Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri. İstanbul: Güef Yayınları

KARASAR, N.

2005 “**Bilimsel Araştırma Yöntemi**”. 15. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KARATAŞ, B

1984 “**Araştırma Teknikleri**”. İstanbul.

KARAYAĞMURLAR, B.

1991 “Yaratıcı Bireylerin Yetiştirilmesi Açısından Genel Eğitim İçinde Sanat Eğitiminin Yeri”, 9 Eylül Üniversitesi, I. Eğitim Kongresi Bildiriler Kitabı, İzmir.

KEHNEMUYİ, Z.

1995 “**Çocuğun Görsel Sanat Eğitimi**”, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

1976 “**Çocuğun Resim Eğitimi**”. İstanbul, Redhouse Yayınevi.

KIRIŞOĞLU, O.T.

1991 “**Sanatta Eğitim**. Ankara, Demircioğlu Matbaası.

1991 “**Gençlerin Sanat Eğitimi**, Demircioğlu Matbaası, Ankara.

1991 “**Sanatta Eğitim Görmek-Anlamak-Yaratmak**”, Demircioğlu Matbaası, Ankara.

KUŞ, E.

2003 “**Nitel-Nitel Araştırma Teknikleri**”. Anı yayınları Ankara.

KUZGUN, Y.

1980 “**Kendini Değerlendirme Envanteri El Kitabı**”, ÖSYM Yayınları, Ankara.

KÜÇÜKAHMET, L.

2003 “**Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**.14.Baskı. Nobel yayın dağıtım, Ankara.

- PASİN, G.
1996 “**Çağdaş Sanat Eğitimi Kuramları ve Sanat Eğitimi**” İstanbul.
- SAN, İ.
1977 “**Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık**”. T. İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- SCHORLING, R. ve WINGO, G.M.
1959 (Çev: Vedide Baha Pars) “**İlkokullarda Genel öğretim Metodu ve Uygulama**”. İstanbul.
- SENCER, M.
1989 “**Toplum Bilimlerinde Yöntem**”. 3. Baskı. Beta Yayın Dağıtım, İstanbul.
- STACEY, M.
1970 “**Methods of Social Research**. Exeter-Britain: Pergamon Pres.
- TAŞPINAR, M.
2005 “**Öğretim Yöntemleri**”. 2. Baskı, Nobel Basımevi, Ankara.
- TÜRKDOĞAN, G.
1981 “**Sanat Eğitimi Yöntemleri**”. Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- TÜFEKÇİ, M.
1996 “**İslahevlerinde Çocuk ve Gençlere Verilen Resim Etkinliklerinin Çocuk ve Gencin Kişisel ve Sosyal Uyumuna Etkisi**”. Yüksek Lisans, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- ULUDAĞ. Z. ve H. ODACI.
2002 “Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Fiziksel Mekan”, **Millî Eğitim Dergisi**. Kış-Bahar, Sayı:153-154.
- UYSAL, S.
1996 "Sanat Eğitimi Üzerine", **Millî Eğitim Dergisi**, Türkiye'de Resim ve Resim Eğitim Özel Sayısı, Ankara.

- ÜNVER, S.
1973 **“Kültür ve Sanat Dergisi”**, Milli Eğitim Basımevi, s.126. İstanbul.
- YAVUZER, H.
1996 **“Çocuk Eğitimi El Kitabı”**. Remzi Kitapevi, İstanbul.
1993 **“ Resimleriyle Çocuk”**, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- YILDIRIM, A., A. DOĞANAY ve A. TÜRKOĞLU
2000 **“Ders Çalışma ve Öğrenme Yöntemleri”**. 1. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- YILDIRIM, A. ve H. ŞİMŞEK,
2005 **“Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri”**. Seçkin Yayınevi, Ankara.
- YILDIZ, E.M.
1998 **“İlköğretimde I. Devre Resim Derslerinde Çocuğun Kendini İfade Etmesinde Sanat Eğitimcilerinin Rolü ve Önemi”**,Ankara.
- YOLCU,E.
2004 **“Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri”**, Nobel Yayınevi, Ankara.
- M.E.B.
1982 **“Yüksek Danışma Kurulu Türkiye Güzel Sanatları Eğitimi”**
Çalışma Grubu Raporu, 1982,s.18.

EKLER**EKLER**

EK 1 : Araştırma İzni

EK 2 : Veri Toplama Aracı : Görüşme Formu

EK 3 : Veri Toplama Aracı : Anket Formu

EK-1

T.C.
ÇANAKKALE V ALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SA YI : B.08A.MEMA.17.00.07-311-
KONU: Anket Uygulaması

V ALİLİK MAKAMINA

İLGİ: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürlüğünün 30/1 0/2008 tarih ve 2552 sayılı yazısı

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim İş Öğretmenliği Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Lütfiye YEŞİL YURT tarafından, 12.11.2008-28.11.2008 tarihleri arasında "İlköğretim Okullarındaki İkinci Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programının İşlenişinde Karşılaşılan Temel Sorunlar" konulu çalışması kapsamında, Merkez İlçe İlköğretim Okullarında görevli Resim Öğretmenlerine, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde, Anket Uygulanması yapılması ilgi yazısıyla teklif edilmekte olup; Müdürlüğümüz Anket-Araştırma İnceleme Komisyonunca incelenerek uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; Olurlarınızı Arz ve Teklif ederim

Ali TEMEL

Milli Eğitim Müdür V.
Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
13/11/2008
Tahir DEMİR
Vali Yardımcısı

EK-2

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENİ GÖRÜŞME FORMU

ÖĞRETMENİN

OKULU:

CİNSİYETİ : () Bayan

() Bay

GİRDİĞİ SINIF : () 1

() 2

() 3

() 4

() 5

MESLEKİ KIDEMİ : () 0-5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16-20 yıl

() 21 yıl ve yukarı

EN SON MEZUN OLDUĞU OKUL:

1. İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersi programının hedeflerini gerçekleştirebiliyor musunuz ? Kısaca yazınız.

2. İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersi programının içerik boyutu hakkında görüşleriniz nelerdir? Lütfen yazınız.

3. İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersi programında Öğrenme -Öğretme sürecindeki görüşleriniz nelerdir? Kısaca yazınız.

4. İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersi programının ölçme ve değerlendirme ile ilgili durumları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?Belirtiniz.

ANKET FORMU

Değerli Meslektaşım;

Bu anket formu Çanakkale’de İlköğretim okullarındaki ikinci kademe Görsel Sanatlar dersi programının işlenişinde karşılaşılan temel sorunları tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevapların samimi ve objektif olması, anketin güvenilirliği açısından önemlidir. Vereceğiniz cevaplar katılımcıların performanslarının değerlendirilmesi gibi bir amaç için kullanılmayacak, yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Anketin doldurulmasında göstereceğiniz duyarlılığa şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Lütfiye YEŞİLYURT
Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi
Güzel Sanatlar Eğit. A.B.D.Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler

- 1) Cinsiyetiniz?
1. () Erkek 2. () Kadın
- 2) Yaşınız.....
- 3) Eğitim durumunuz?
1.() Önlisans 2.() Lisans 3.() Yüksek Lisans 4.() Doktora 5.() Diğer
- 4) Mezun olduğunuz okul?
1.() Güzel Sanatlar Fakültesi 2.()Yüksek Öğretmen Okulu 3. () Eğitim Enstitüsü 4. () Mesleki Eğitim Fakültesi
5.() Eğitim Fakültesi
- 5) Mezun olduğunuz Ana bilim dalı
1.() Resim 2.() Grafik 3.() Heykel 4.() Diğer
- 6) Çalıştığınız okulun adı.....
- 7) Meslekteki hizmet yılınız?
1.() 0-5 ay 2.() 6-12 ay 3. () 1-5 yıl 4.() 6-10 yıl 5.() 11-15 yıl 6.() 16-20 yıl 7.() 20 yıldan fazla
- 8) Çalıştığınız okulun bağlı bulunduğu kurum/kuruluş
1.() Devlet okulu 2.() Özel okul
- 9) Verdiğiniz haftalık ders saati?
1.() 0-5 saat 2.() 6-10 saat 3.()11-15 saat 4.() 16-21 saat 5.() 22 saatten fazla
- 10) Sanat eğitimi ile ilgili sürekli yayınları takip ediyor musunuz?
1.() Evet 2.() Hayır 3.() Bazen

RESİM – İŞ DERSİ

1-) ÖĞRETİM PROGRAMINDAN KAYNAKLANAN SORUNLAR İLE İLGİLİ SORULAR

1.Kesinlikle Katılıyorum 2.Katılıyorum 3.Kararsızım 4.Katılmıyorum 5.Kesinlikle Katılmıyorum

a) Amaçlara Yönelik Sorular

	1	2	3	4	5
1) Dersin amaçları seviyeye uygundur.....	☐	☐	☐	☐	☐
2) Dersin amaçları Milli Eğitimin genel amaçlarıyla karşılaştırıldığında tutarlıdır.....	☐	☐	☐	☐	☐
3) Program öğrencilerin yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirecek niteliktedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
4) Resim dersinin işleniş hedeflenen amaçlara ulaşılmasını engellemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐

b) Hedeflere Yönelik Sorular

1) Hedefler toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
2) Hedefler öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygundur.....	☐	☐	☐	☐	☐
3) Hedefler öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
4) Hedefler konuların özelliklerine uygundur.....	☐	☐	☐	☐	☐
5) Hedefler birbirleriyle tutarlıdır.....	☐	☐	☐	☐	☐
6) Hedef ifadeleri yeterince açıktır.....	☐	☐	☐	☐	☐
7) Hedefler gerçekleştirilebilecek niteliktedir.....	☐	☐	☐	☐	☐

c) Öğrenim Durumu İle İlgili Sorular

1) Üniversitede aldıkları eğitim, yöntem ve teknik açıdan bakıldığında ilköğretim okullarında uygulanabilecek niteliktedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
2) Öğretmenlerin mezun olduğu okul veya ana sanat dalında resim dersinin gerektiği gibi verilememesi ders sırasında zorluklara neden olmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
3) Sanat eğitimcilerinin aldıkları hizmet içi kurslar çağa uygun yeni yöntem ve metotların öğrenilmesine ve sanat eğitimi anlayışının güncellenmesine yeterlidir.....	☐	☐	☐	☐	☐
4) Haftalık ders dağılım çizelgesinde resim dersine ayrılan zamanın kısa olması farklı tekniklerin verilmesini güçleştirmektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
5) Öğrenci sayısının fazla olması yöntem ve tekniğin verilmesi açısından sorun yaratmakta bu da öğrenci başarısını düşürmektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
6) Öğretim programında var olan ancak uygulanabilmesi için atölye ortamlarına ihtiyaç duyulan konular verilememekte veya anlatım yöntemiyle işlenebilmekte bu da eksikliklere yol açmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
7) Görsel Sanatlar dersinde öğrencilerin yararlanabileceği bir ders kitabının olmayışı öğrencilerin derse ilgisini ve başarısını azaltmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
8) Öğrenciler arasında yetenekli-yeteneksiz ayrımı sınıf ortamını olumsuz yönde etkilemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
9) Teorik konuların da olması öğrencilerin kendilerini ifade etmesinde önemli ve gereklidir.....	☐	☐	☐	☐	☐
10) Öğrenciler tekniği kavradıktan sonra, konuda bütünlük içinde tekniği özgürce uygulayabilmektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐

d) İçerik Yönünden

1) İlköğretim okulları Görsel Sanatlar öğretim programı öğrencilerin yaş grupları ile gelişim özellikleri dikkate alınarak <u>hazırlanmamıştır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
2) Konuların yıllık plan üzerindeki dağılımı ve işleniş sıraları Görsel Sanatlar öğretiminde sorunlara sebep olmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
3) Tekrarlanan konular öğrenciye sıkıcı gelmekte ve derse ilgiyi <u>azaltmaktadır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
4) Resim yarışma duyurularının sürekli gelmesi öğretim programını <u>aksatmaktadır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
5) Önemli gün ve haftalar için panolar hazırlama zorunluluğu programın gerektiği gibi uygulanmasını <u>engellemektedir</u>	☐	☐	☐	☐	☐
6) Görsel Sanatlar dersinin diğer derslerin bir uygulama alanı gibi görülmesi amaca uygun ders yapılmasını <u>engellemektedir</u>	☐	☐	☐	☐	☐
7) Öğretim programında yer alan üç boyutlu çalışmalar zaman ve mekan problemi yüzünden gerektiği gibi <u>yapılamamaktadır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
8) Konular öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte <u>değildir</u>	☐	☐	☐	☐	☐
9) Ders süresinin az, konuların fazla olması hızlı çalışmayı gerektirmekte bu da hedeflenen amaçlara <u>ulaşılmasını engellemektedir</u>	☐	☐	☐	☐	☐
10) Ekleme istediğiniz bir şey var mı?
.....					

e) Değerlendirme Açıısından

1) Sınıfların kalabalık olması değerlendirmede sorulara sebep olmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
2) Ders süresinin kısa olması doğru bir değerlendirmeyi engellemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
3) Ders süresinin kısa olması öğrencilerle birebir iletişimi güçleştirmekte bu da değerlendirmede sorunlara yol açmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
4) Ders saatinin kısa olması, öğrenci çalışmalarının kontrolünü engellemekte bu da öğrencilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirememesine sebep olmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
5) Derse ilgi göstermeyen öğrencilerinde geçiyor olması, diğer öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
6) Görsel Sanatlar dersini denetleyen müfettişlerin alan ile ilgili gerekli olan formasyon bilgisine sahip olmamaları ve doğru değerlendirememeleri öğretmenleri olumsuz yönde etkilemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
7) Görsel Sanatlar dersini denetleyen müfettişlerin yeterli deneyime sahip olmamaları öğretmeni olumsuz yönde etkilemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
8) Ekleme istediğiniz bir şey var mı?
.....					

2-) ARAÇ - GEREÇ KULLANIMI VE DONANIMI İLE İLGİLİ SORUNLAR

1.Kesinlikle Katılıyorum 2.Katılıyorum 3.Kararsızım 4.Katılmıyorum 5.Kesinlikle Katılmıyorum

	1	2	3	4	5
1) Sınıfların kalabalık olması sıklıkla neden olmakta bu da araç gereç kullanımını engellemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
2) Öğrencilerin pek çoğunun maddi yetersizlikleri malzeme teminini güçleştirmekte bu da derse olan ilgilerini <u>azaltmaktadır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
3) Öğrencilerin istenilen malzemeleri getirmemeleri öğretmenin motivasyonunu engellemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
4) Okullarda olması gereken eğitim araçlarının yetersizliği(slayt,video,röprodüksiyon) başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
5) Ekleme istediğiniz bir şey var mı?					

Fiziksel Sorunlar

1) Sınıf mevcudunun fazla olması öğretmenlerin öğrencilere yeterli ilgiyi göstermesine engel olmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
2) Okullarda, Resim atölyesinin bulunmaması dersin amaca uygun işlenmesini engellemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
3) Atölyelerde uygulamalı olarak yapılması gereken pek çok konunun anlatım yöntemiyle verilmesi belirlenen hedeflere varılmasını güçleştirmektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
4) Ders saati süresinin yetersiz olması öğretmenin eğitim araçlarından (slayt,video,röprodüksiyon vb..) yararlanmasını engellemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
5) Sergi salonlarının olması ve çalışmalarının burada sergilenmesi öğrenci motivasyonunu arttırmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
6) Okul kütüphanelerinde Görsel Sanatlar eğitimi ile ilgili yeterince kaynak kitap bulunmaması, öğrencilerin araştırmaya yönlendirilmesini engellemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
7) Ekleme istediğiniz bir şey var mı?					

3-) SOSYO-KÜLTÜREL ÇEVREDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR

1.Kesinlikle Katılıyorum 2.Katılıyorum 3.Kararsızım 4.Katılmıyorum 5.Kesinlikle Katılmıyorum

	1	2	3	4	5
1) Ailenin eğitim seviyesinin düşüklüğü öğrencinin sanata olan ilgisini <u>azaltmaktadır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
2) Ailenin ekonomik seviyesinin yetersizliği masraflı bir ders olan resim dersinin gerektiği gibi işlenmesini <u>engellemektedir</u>	☐	☐	☐	☐	☐
3) Öğrenci velilerinin derse olumsuz yaklaşımı öğrencilerin derse olan ilgisini <u>azaltmaktadır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
4) Öğrenci velilerinin resim dersinin işleniş amaçları ile ilgili yeterli bilgileri <u>yoktur</u>	☐	☐	☐	☐	☐
5) Öğrenci velilerinin derse olumsuz yaklaşımı öğretmenin motivasyonunu <u>azaltmaktadır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
6) Okul yönetiminin Görsel Sanatlar dersini <u>önemsememesi</u> öğretmenin başarısını olumsuz etkilemekte.....	☐	☐	☐	☐	☐
7) İlköğretim öğrencilerinin Anadolu ve Fen Liselerine girebilme çabaları öğrencinin derse ilgisini <u>azaltmaktadır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
8) Ailelerin öğrencileri sayısal alanlara yönlendirmeleri Görsel Sanatlar dersine olan ilgiyi <u>azaltmaktadır</u>	☐	☐	☐	☐	☐
9) Kültürel etkinliklerin noksanlığı(sergi,müze gezisi vs.)öğrencilerin sanatsal ve kültürel Faaliyetlere olan ilgilerini azaltmaktadır.....	☐	☐	☐	☐	☐
10) Öğrencilerin yaşadıkları çevre resim eğitimine bakış açılarını etkilemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
11) Öğrencilerin yaşadıkları çevre hayal gücünü etkilemektedir.....	☐	☐	☐	☐	☐
12) Ekleme istediğiniz bir şey var mı?					